

GŁOS

**Bibliotek Publicznych
Województwa Podlaskiego**

BIULETYN INFORMACYJNO-METODYCZNY

NR 1 (23) – BIAŁYSTOK 2023

Redakcja:

Joanna Trusiuk

Marianna Kalinowska-Michno

dr Sebastian Kochaniec

Paulina Miłkowska

Grzegorz Zys

Redakcja zastrzega sobie prawo do adiustacji i skracania tekstów.
Nadesłanych materiałów nie zwracamy.

Nakład 100 egz.

Adres redakcji:**Książnica Podlaska****im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku**

15-097 Białystok, ul. Marii Curie-Skłodowskiej 14A

Tel. (85) 67-67-267

e-mail: instrukcyjny@ksiaznicapodlaska.pl

Skład, łamanie, projekt okładki:

Przemysław Wierzbowski

Druk:

Partner Poligrafia Andrzej Kardasz

ul. Szosa Baranowicka 77

15-523 Białystok, Grabówka

Spis treści

WARSZTAT

Sebastian Kochaniec

Dlaczego gry wideo powinny być częścią biblioteki XXI wieku? _____ 7

Grzegorz Zys

E-czytanie i zdalny dostęp do książki elektronicznej w bibliotekach ____ 17

Magdalena Sołowiej

O literaturze niebanalnie _____ 29

Paulina Miłkowska

Czytanie na głos _____ 33

Michał Charkiewicz

Ułatwienie dostępu w bibliotekach – próba syntezy rozwiązań _____ 37

BIBLIOTEKI

Grażyna Knap

Manga w Filii nr 7 Książnicy Podlaskiej _____ 47

WYWIAD

Marianna Kalinowska-Michno

Praca w bibliotece to ciągła, zaskakująca kreacja - wywiad
z Alicją Zajączkowską – podlaskim bibliotekarzem roku 2022 _____ 55

PROJEKTY I PROGRAMY

Joanna Trusiuk

Odczytać świat. Spotkanie z reportażem _____ 65

Dominik Sołowiej

Biel i czerwień, czyli polskie kolory patriotyzmu _____ 69

SPRAWOZDANIA I RELACJE

Marianna Kalinowska-Michno

Pozabudżetowe źródła pozyskiwania środków finansowych
przez biblioteki publiczne województwa podlaskiego
na działalność bieżącą i inwestycje w 2022 roku _____ 75

POMOCE METODYCZNE

Marianna Kalinowska-Michno

Kalendarz wybranych rocznic 2024 _____ 93

DYSKUSYJNE KLUBY KSIĄŻKI

Marianna Kalinowska-Michno

Umiemy tworzyć dobrą atmosferę do rozmów o książkach!
Sposoby podlaskich moderatorów DKK na angażowanie
klubowiczów i budowanie świetnego klimatu _____ 117

Joanna Trusiuk

Realizacja programu Dyskusyjne Kluby Książki w województwie
podlaskim w latach 2017–2022 _____ 123

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Joanna Trusiuk

Podlaski Bibliotekarz Roku 2022 _____ 135

STATYSTYKA BIBLIOTECZNA

Sprawozdanie cyfrowe za rok 2022 – Książnica Podlaska _____	149
Sprawozdanie cyfrowe za rok 2022 – województwo podlaskie _____	150
Sprawozdanie cyfrowe za I półrocze 2023 r. – Książnica Podlaska _____	154
Sprawozdanie cyfrowe za I półrocze 2023 r. – województwo podlaskie ____	155

dr Sebastian Kochaniec

Książnica Podlaska

Dlaczego gry wideo powinny być częścią biblioteki XXI wieku?

Aby udzielić odpowiedzi na tak postawione pytanie, należałoby na początek zastanowić się nad rolą biblioteki, jako instytucji w obecnej rzeczywistości medialnej i zredefiniować kluczowy dla jej misji w XXI wieku proces, jakim jest czytanie. Rozmowa na temat gier wideo w bibliotece to bowiem nie tylko kwestia tego, jak nowe technologie, błędnie określane mianem wyłącznie „rozrywkowych”, mogą być wykorzystywane w jej działalności, ale przede wszystkim o tym, jak ich obecność wpływa na zmianę charakteru biblioteki, pod kątem form i jakości udostępnianych treści.

Współczesne biblioteki, wbrew stale funkcjonującym stereotypom postrzegania ich jako „magazyny przechowujące i wydające książki”, prowadzą wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną. Wszystkie podejmowane w ramach tej działalności inicjatywy koncentrują się, rzecz jasna, wokół nadrzędnego artefaktu kultury jakim jest... – nie, nie książka, informacja. Zwracał na to uwagę Yuval Noah Harari w swojej głośnej książce „Sapiens. Od zwierząt do Bogów”. W rozdziale poświęconym plotce historyk zaznacza, że przekazywanie sobie przez pierwotnych ludzi opowieści mniej lub bardziej zgodnych z faktami stanowiło trzon cementujący funkcjonowanie społeczności. Te wszystkie podania i informacje z czasem zaczęto spisywać i gromadzić w specjalnie przeznaczonych do tego miejscach, jakimi są – rzecz jasna – biblioteki.

Oczywiście rola książki i biblioteki w rozwoju kultury jest nieoceniona i nie mam zamiaru podejmować jakiegokolwiek dyskusji w tym temacie.

Chciałbym jednak zwrócić uwagę na drugą stronę tego medalu, za którą ukrywa się swoisty problem utożsamienia instytucji, jaką jest biblioteka, z jednym rodzajem medium – książką. Czym byłaby biblioteka bez książki jako przekaźnika pewnych informacji? O dziwo, tym, czym jest w swojej istocie i do czego – w moim przekonaniu – zmierza dziś, biorąc pod uwagę różnorodność mediów przekazujących pewną treść. Współczesna biblioteka, choć może być charakteryzowana na różny sposób, niezmiennie działa w jednej branży – treści. Jest więc niczym innym jak opowieścią, a jej publiczną misją, jako instytucji kultury, jest dostarczanie różnorodnych historii w proporcjonalnie odrębnych formach. Obecnie, jedną z najbardziej dominujących form doświadczania opowieści są właśnie gry wideo.

Co jest grane?

Chociaż gry wideo są medium bardzo młodym, okres dojrzewania zdają się mieć już dawno za sobą; od poruszających się po ekranie kropek, w które grały tysiące ludzi w salonach gier, będących efektem zabawy inżynierów komputerowych do hiperrealistycznych, wysokobudżetowych produkcji, które są w stanie wpływać na nasz sposób myślenia i przyciągnąć do ekranów na wiele godzin. O ile kolejne generacje konsol oferują coraz wydajniejsze silniki, na bazie których powstają gry, podstawowym i niezmiennym paliwem napędzającym wiele współczesnych produkcji są emocje, jakie towarzyszą opowiadanym w grach historiom. Współczesne sandboxy¹ i duże produkcje AAA², nastawione nie tyle na frajdę płynącą z gameplayu³, ale

1 Sandbox (z ang. Piaskownica) – gatunek a konkretnie rodzaj mechaniki w grach wideo zapewniający graczom dużą kreatywność w interakcji z innymi graczami i światem wygenerowanym przez twórców gry. Jak sama nazwa wskazuje jest to gatunek, w którym ograniczeniem są jedynie ramy tytułowej piaskownicy.

2 AAA lub Triple „A” – termin używany w stosunku do gier o najwyższych budżetach przeznaczonych na produkcję i promocję, od której oczekuje się wysokiej jakości fabuły i rozgrywki i dobrych wyników w sprzedaży.

3 Gameplay (z ang. Rozgrywka) – ogół rozwiązań i elementów, które wybrana gra oferuje graczowi.

również na mocno angażującą gracza fabułę, często, dla podniesienia jej rangi, wplatają różnorodne problemy społeczne, moralne czy nawet filozoficzne. Jest to czymś naturalnym, ponieważ gry wideo od początku swojej obecności w kulturze miały charakter ideologiczny, będąc nośnikami pewnych wartości. Wiele współczesnych produkcji stara się przemyślać – głównie w warstwie fabularnej – treści o nieco szerszym zakresie znaczeniowym niż tylko dobrze napisana pod kątem rozgrywki fabuła.

Aby gry wideo zostały odpowiednio zaadaptowane do biblioteki, bibliotekarze powinni starać się zrozumieć naturę gry i uświadomić sobie charakter i profil współczesnego czytelnika. Sama gra, pod kątem określenia struktury medium którym jest, stanowi rodzaj dzieła totalnego. Na isticie hollywoodzkie produkcje, jakimi są współczesne gry wideo składają się takie elementy, jak: literatura, muzyka, film a także cechy swoiste samej gry, które wyróżniają ją spośród pozostałych mediów, w tym, zmiana w paradygmacie komunikacyjnym, interaktywna wizualność i symulacja. Tym jednak, co odróżni grę wideo od lektury tekstu literackiego jest relacja podmiotu do medium, z którego czerpie treść. W uproszczeniu polega ona na tym, że osobę, która czyta książkę nazywamy czytelnikiem. Z kolei gracza, który gra w grę w literaturze akademickiej określa się już mianem użytkownika, choć wzorem przykładu z czytelnikiem nasuwa się nam określenie „gracza”. Na tym, z językowego punktu widzenia, dość prostym przeciwieństwie osadza się istota współczesnego doświadczania treści.

Akt lektury książki odbywa się przede wszystkim w naszym umyśle, jest aktywnością intelektualną. Obcowanie zaś z treścią gry jest wchodzeniem w interakcje z tekstem, czynieniem z tekstu pola eksperymentu i co najważniejsze – to użytkownik tekstu, jakim jest gra, decyduje o tym, jaki jego fragment w tej chwili powoła do istnienia. Użytkownika gry absorbuje nie tylko przedstawiona na ekranie akcja, ale podejmowane przez niego czynności oparte na sprzężeniu zwrotnym. Świetnym przykładem ilustrującym sposób doświadczania gry jako opowieści jest produkcja studia Galactic Cafe „The Stanley Parable”. W grze wcielamy się w tytułowego Stanleya,

pracownika korporacji, z którym przemierzamy opuszczony budynek biurowy. Naszym poczynaniom towarzyszy narrator, który na początku rozgrywki wydaje się zwykłym sprawozdawcą wydarzeń. Szybko jednak orientujemy się, że jego rola polega na determinowaniu odpowiedniego postępowania bohatera i w ostateczności nas samych. W pewnym momencie dochodzi do sytuacji, w której docieramy do rozwidlenia z parą drzwi, narrator oznajmia, że Stanley wybrał drzwi po lewej stronie – mówi o tym jednak zanim zdążymy dokonać wyboru. Ten prosty zabieg twórców stawia gracza w sytuacji, w której podporządkuje się opowieści lub wybierze własną drogę. Tu pojawia się jednak pytanie – czy bunt zaprojektowany z góry jako jedna z możliwości, nadal pozostaje buntem? Sytuacja użytkownika książki i użytkownika tekstu w formie gry przedstawia się więc następująco: przyjemność i uprzywilejowana sytuacja czytelnika polega na tym, że jest bezpiecznym, ale bezsilnym rejestratorem wydarzeń. Gracz z kolei staje przed dylematem: „sprawdźmy, co się stanie, kiedy zrobimy to i to”.

Oczywiście nadrzędnym elementem każdej gry, który w przytłaczającym stopniu decyduje o jakości zaangażowania się gracza, jest jej warstwa wizualna. Zdecydowana większość gier koncentruje się na tym aspekcie. Projektanci gier czerpią garściami z filmów, komiksów, sztuki malarskiej, ale istnieją także gry wyłącznie tekstowe. Doskonałym przykładem jest tutaj klasyczna produkcja pt. „Zork”. Jest to jedna z pierwszych gier z gatunku fikcji interaktywnej opartej na tekście. Gracz czyta poszczególne sekwencje opowieści po czym w kluczowych momentach sam wpisuje na klawiaturze komendy – instrukcje dla swojej postaci, jak np. „idź w lewo”, „wyjmij pochodnię” itp. Dziś takie rodzaje fikcji interaktywnej mają także swoje analogowe formy w postaci, zyskujących coraz większą popularność, książek paragrafowych.

Skupiając się na aspektach czysto wizualnych gier, jako czynnikach determinujących zaangażowanie się w przedstawiony świat, warto zauważyć, że proces doświadczania świata gry odbywa się poprzez interpretowanie sfery wizualnej i ikonograficznej, co w gruncie rzeczy leży u podstaw aktu czytelniczego. Czym jest tekst, jak nie zbiorem umownych znaków, którym

przypisano konkretne znaczenie w konkretnym układzie a ułożenie ich w odpowiednią całość daje jakiś sens. Czytanie gry polega na graficznym interpretowaniu tego, co nas otacza, co jest z kolei wyznacznikiem współczesnej postanalfabetycznej kultury znaków i znaczeń. Czytanie to rozpoznawanie alegorii, ich interpretowanie poprzez metalekszę tego, co mamy przed oczami. Wspominając powyżej o „Zorku” w przypadku wskazywania na analogie w samym mechanizmie gry i czytania, warto pamiętać o istnieniu literatury, która doświadczanie tekstu buduje poprzez modelowanie jego formy. Istnieją powieści, w których np. fragmenty opowiadające o tym, że bohaterowie przedzierają się przez ciasne tunele opuszczonego zamku, zbudowane są w taki sposób, że format tekstu jest intencyjnie zwięzany w celu spotęgowania klaustrofobicznego doświadczenia bohaterów.

Rozróżnienie na czytelnika i użytkownika jest więc w moim przekonaniu bardzo istotne w dzisiejszej rzeczywistości medialnej dla takiej instytucji, jak biblioteka, ponieważ w stosunku do osób ją odwiedzających coraz częściej można spotkać określenia „użytkownicy” a nie „czytelnicy”. Wynika to z istoty samej instytucji, która działa w branży treści a ta w XXI wieku udostępniana jest w bardzo różnorodny sposób. Tym samym jednym z zadań biblioteki w obecnej rzeczywistości jest umożliwić jej użytkownikom korzystanie z tychże form.

Za i przeciw

Wokół tak młodego medium jak gry wideo narosło już wiele stereotypów, które wydawałoby się powinny dość skutecznie zniechęcać do umieszczania tego sprzętu w bibliotece. Przede wszystkim na pierwszy plan wysuwa się opozycyjne postrzeganie literatury jako przejawu kultury wysokiej z grami wideo, powierzchownie traktowanymi jako tania, na dodatek oglupiająca, rozrywka będąca przejawem kultury masowej. Umiejętne więc zagospodarowanie sprzętu, jak i gier pozwoli na zmianę pewnych – głównie pokoleniowych – przyzwyczajeni i podziałów na kulturę wysoką i niską względem medium oferującego obcowanie z jakąś treścią.

Zestawianie książek z grami bardzo dobrze wpływa na odbiór jednego medium poprzez drugie, bo czy – podobnie, jak w przypadku gier wideo – istnieją tylko znakomite książki? Czy każda książką, ze względu na to, że jest książką – jest dobra? Podobnie jest z grami. Istnieją tytuły lepsze i gorsze, dzieła wybitne i arcydzieła w swoim gatunku.

Innym argumentem, jaki można wystosować przeciw zakupowi konsoli do biblioteki jest kolejny stereotyp mówiący o tym, że gry zniechęcają do oryginalnego myślenia. Fakt – istnieją gry, które nie wymagają wielkiego wysiłku intelektualnego i po to właśnie są. Nie można jednak wrzucać całego segmentu rynku do jednego worka, bowiem cała masa gier projektowana jest z zamierzeniem pobudzenia nieszablonowego, kreatywnego myślenia gracza. Niejednokrotnie też gry stawiają użytkownika przed trudnymi wyborami etycznymi i moralnymi pozostawiając w naszej psychice konsekwencje podejmowanych decyzji przez długi czas.

Czy wobec tego gry stanowią zagrożenie dla książek? Raczej nowy rodzaj doświadczenia tego, co oferują książki – treści i informacji ujętych w pewnej konwencji narracyjnej. Nie oznacza to oczywiście, że gry jako medium przede wszystkim atrakcyjne wizualnie nie niosą ze sobą różnorodnych zagrożeń w postaci uzależnień. Umieszczenie ich w bibliotece otwiera przed placówką możliwości edukacyjne, chociażby dla rodziców i dzieci pod kątem korzystania z tego medium.

Gramy!

Po części teoretycznej, w której, ze względu na rozległy charakter problemu obecności gier w bibliotece, zasygnalizowałem jedynie pewne – moim zdaniem – najistotniejsze kwestie, czas na praktykę, czyli postawienie się w sytuacji następującej: kupujemy konsolę do biblioteki! – ok, i co dalej?... Tu właściwie należałoby powiedzieć: „co wcześniej”, bowiem sam zakup konsoli i ewentualnego pakietu gier nie wprowadzi z automatu placówki we współczesne trendy promowania czytelnictwa i nowatorskiego doświadczenia narracji. Wypadałoby uprzednio nieco rozeznaczyć się, co do kwestii tego,

jak chcemy wykorzystać potencjał sprzętu w działaniach bibliotecznych i przede wszystkim, jaki sprzęt chcemy mieć.

Większość placówek bowiem na myśl o decyzji zaopatrzenia się w konsole do gier nastawia się na zakup najnowszego sprzętu w postaci Sony PlayStation 5 lub Microsoft Xbox series X, co w przypadku rozpoczynania drogi z obecnością konsoli w bibliotece nie jest najlepszym pomysłem, poza utrzymaniem krótkoterminowego efektu „wow” wśród najmłodszych uczestników biblioteki. Oczywiście, ktoś może powiedzieć – ale zaraz, zaraz – przecież konsole są głównie dla dzieci i młodzieży i to właśnie te grupy – nomen omen, uważane za najbardziej problematyczny target użytkowników biblioteki – będą nimi zainteresowane. To ich przyciągnie do biblioteki. Niestety, ale nie, a przynajmniej nie przyciągnie w tym sensie, w jakim będziemy tego oczekiwać, tj. z zainteresowania się ofertą biblioteki. Po pierwsze, robienie z nowych, atrakcyjnych technologii wabika dla nabicia statystyki, to praktyka zapewne atrakcyjna i stosowana, ale zabijająca potencjał możliwości wykorzystania sprzętu. Konsole powinny być udostępniane z myślą o wiekowym zróżnicowaniu użytkowników i pod tym kątem kupowane, co już jest przejawem myślenia o umieszczeniu tego rodzaju urządzenia w bibliotece, jako narzędzia do znacznie szerszych działań niż tylko rozrywkowych.

Wobec tego PS5, Xbox Series X i czy może jednak postawienie na minioną generację konsol w postaci PlayStation 4? Jeśli chodzi o współczesne konsole marki Sony, zdecydowanie w grę wchodzi PS4. Przemawiają za nią głównie cena, jak i ilość dostępnych gier. Dla przykładu, za niewielką dopłatą w cenie najnowszej PS5 możemy kupić dwie konsole PS4. Za inwestowaniem w minioną generację konsol do biblioteki przemawia także fakt, że prawdziwe możliwości PS5 jest w stanie pokazać dopiero w momencie, gdy podłączymy konsolę do telewizora z opcją odświeżania obrazu w 120 Hz., co jest kolejną kosztowną inwestycją. W przypadku konsol Microsoftu sytuacja wygląda podobnie, a nawet, o ironio, warto rozważyć zakup sprzętu sprzed dekady! Jest nim konsola Xbox 360 model Arcade, która otrzymała dodatek w postaci Kinecta – urządzenia na bazie kamery rejestrującej nasze ruchy

przed konsolą. Kinect sprawia, że de facto kontrolerem w grze staje się całe nasze ciało, co w przypadku gry w tenis, kręgle, czy sporty alpejskie gwarantuje ogromną frajdę. Tu pojawia się jednak problem z dostępnością sprzętu, który nie znajduje się już w produkcji. Jak go pozyskać? Istnieją dwa rozwiązania. Instytucja może wystawić ogłoszenie, że jeśli komuś zalega jakiś sprzęt gamingowy, może oddać go bibliotece, która nada mu drugie życie. Jest to jednak strategia nieco utopijna. Głównie ze względu na stale rosnące zainteresowanie sprzętem retro, który można odsprzedać w atrakcyjnej cenie. Do tego dochodzi jeszcze ryzyko, że potencjalni użytkownicy przyniosą nam sporo domowych rupieci niekoniecznie nadających się do grania, a niekiedy niewiele mającym z nim wspólnego. Warto jednak co jakiś czas przeglądać oferty sklepów skupujących używane gry i konsole, ponieważ możemy w łatwy sposób pozyskać sprawne i interesujące nas urządzenia.

Kolejnym elementem, na który trzeba zwrócić uwagę są gry. Ilość gatunków dla kogoś, kto nie specjalnie orientuje się w temacie może być w pierwszej chwili dość przytłaczająca. Od co najmniej enigmatycznie brzmiących: RPG, Hack & Slash, FPS, po gatunki mówiące już nieco więcej, jak gry sportowe, wyścigowe, symulatory, strategie, imprezowe, fabularne. Wbrew pozorom stworzenie biblioteki gier wymaga dobrego rozeznania nie tyle w kwestii powyższych gatunków, ale przede wszystkim z ewentualnym zintegrowaniem gier z innymi zbiorami i określeniem celu eksploataowania konsoli. Jeśli nastawiamy się na aspekty czysto rozrywkowe w tym kooperacyjne, warto będzie pomyśleć o grach odpowiednio do nich dostosowanych.

Nieco bardziej skomplikowanym procesem jest umiejętne zgranie dotychczasowych zbiorów z ofertą, jaką daje obecność konsoli i gier. Tu przede wszystkim warto zwrócić uwagę na to, że istnieje cała masa gier inspirowanych literaturą (i odwrotnie). Warto więc rozważyć np. urozmaicenie swoich półek o zakładki informujące, że dana pozycja książkowa nawiązuje do gry wideo, podobnie jak to ma miejsce w przypadku popularnych bookflichów, promujących literaturę poprzez związki z serialami na znanej platformie strimingowej. Można również pokusić się o wydzielenie przestrzeni na kącik

literatury stricte gamingowej w myśl hasła „Czytałeś – pograj/ grałeś – pożyczaj”. W wielu bibliotekach zachodnich i Stanach Zjednoczonych popularne stają się np. działania reorganizujące układ pozycji na półce. I tak np. obok cyklu o Harrym Potterze znajdziemy gry planszowe w oparciu o uniwersum stworzone przez J.K. Rowling, jak i gry wideo.

Gdy już mamy konsole a biblioteka zgromadzonych gier prezentuje się całkiem okazale, warto zastanowić się jaką rolę sprzęt będzie pełnił w naszej placówce. Tutaj rodzajem swoistego ogranicznika będzie już tylko nasza własna pomysłowość i kreatywność, no i oczywiście ilość posiadanego sprzętu. Mając bowiem do dyspozycji jedną konsolę musimy dobrze opracować zakres i sposób jej funkcjonowania. Sprzęt ten może bowiem stanowić rodzaj interaktywnego kiosku w wypożyczalni, który będzie oferował możliwość doświadczenia narracji i świata przedstawionego w analogicznej do gry książce, którą akurat mamy zamiar wypromować. A jak wspomniałem, gier nawiązujących pośrednio a nawet stanowiących adaptację 1:1 dla literatury jest sporo. Gry jako nowa forma doświadczenia opowieści stanowiąc mogą doskonale urozmaicenie spotkania poświęconego konkretnemu zagadnieniu, np. horrorom.

Wolny dostęp do konsoli także nie musi być zwyczajnym udostępnieniem sprzętu. Możemy np. wybrane dni tygodnia dedykować konkretnym grom fabularnym, przygodowym lub ustawić tablicę wyników z możliwością wykręcenia najlepszego czasu czytelnika w grze rajdowej. Są to drobne akcenty, które wprowadzają jednak do przestrzeni bibliotecznej nowy element, który jest w stanie zaprocentować w takich kategoriach, jak budowanie relacji między czytelnikami czy uatrakcyjnienie samego pobytu w bibliotece, a na tym nam wszystkim najbardziej zależy.

Grzegorz Zys

Książnica Podlaska

E-czytanie i zdalny dostęp do książki elektronicznej w bibliotekach

Rola bibliotek publicznych w zakresie dostępu do zbiorów od dawna nie ogranicza się wyłącznie do udostępniania własnych zinwentaryzowanych materiałów. Zanim jednak przejdę do zagadnienia głównego tematu artykułu, krótkie wprowadzenie teoretyczno-techniczne, które pozwoli lepiej zrozumieć ideę, ale także technologię e-czytania i e-wypożyczania. Zaczniemy od definicji.

E-book, książka elektroniczna, e-książka¹ – publikacja elektroniczna, zapisana w odpowiednim formacie, możliwym do odczytania za pomocą komputerów, telefonów komórkowych czy też innych przystosowanych do tego urządzeń elektronicznych. E-booki składają się z tekstu, obrazów lub też połączenia obydwu elementów. E-book często jest elektroniczną wersją publikacji tradycyjnej², jednak niektóre e-książki istnieją bez drukowanego odpowiednika³. E-książki można czytać na dedykowanych urządzeniach, czyli czytnikach⁴, ale także na dowolnym urządzeniu komputerowym

1 Wyrażenia stosowane zamiennie, bardziej lub mniej spolszczone.

2 Większa część wydawanych obecnie książek.

3 Np. książka Wojciecha Chmielarza „Królowa głodu” w 2014 była wydana przez Bookrage.org tylko jako książka elektroniczna. Wydawnictwo Marginesy wydało wersję papierową (e-book i audiobook zresztą też) w 2022 r.

4 Nie mylić z *czytakiem*, który jest urządzeniem do odtwarzania audiobooków.

t.j. laptopach, tabletach i smartfonach⁵. Skupię się na omówieniu czytników książek i ich technologii, z premedytacją pomijając urządzenia z ekranem ciekłokrystalicznym (LCD).

Czytnik książek elektronicznych (także: czytnik e-książek, czytnik e-booków, ang. e-book reader) – urządzenie (lub oprogramowanie) przeznaczone do wyświetlania i dogodnego czytania tekstów zapisanych w formie cyfrowej np. e-booków, e-gazet itp.

Urządzenie jest wyposażone w wyświetlacz zaprojektowany najczęściej w technologii papieru elektronicznego oraz pamięć wewnętrzną. Program przeznaczony do czytania książek elektronicznych korzysta z wyświetlacza i pamięci urządzenia, na którym jest zainstalowany.

E-czytnik umożliwia nie tylko czytanie e-booków czy e-gazet, ale wszelkiego rodzaju plików tekstowych (i często graficznych) w przynajmniej jednym z formatów, takich jak: TXT, EPUB, Mobipocket (PRC/MOBI/AZW/AZW3), HTML, PDF, RTF, DOC, JPG i innych.

Ponadto czytnik zwykle umożliwia odsłuchiwanie e-książek, poprzez odtwarzanie audiobooków lub też, coraz częściej, za pomocą funkcji Text-To-Speech⁶ – dosłownie „tekst na mowę” czyli syntezy mowy. Polega na mechanicznej zamianie tekstu zapisanego w postaci znakowej na wypowiedź (mowę) w postaci dźwiękowej. Maszynę lub program komputerowy zamieniający tekst na mowę określa się mianem syntezy mowy⁷. Jest więc czymś innym niż audiobook (książka mówiona), która jest nagraniem dźwiękowym zawierającym odczytany przez lektora tekst publikacji książkowej⁸.

Ostatnim elementem technologicznym, o którym należy wspomnieć, jest **papier elektroniczny** – technologia najczęściej wykorzystywana w czytnikach e-booków. Mówiąc najkrócej papier elektroniczny (e-papier)

⁵ <https://pl.wikipedia.org/wiki/E-book> [dostęp 19.06.2023].

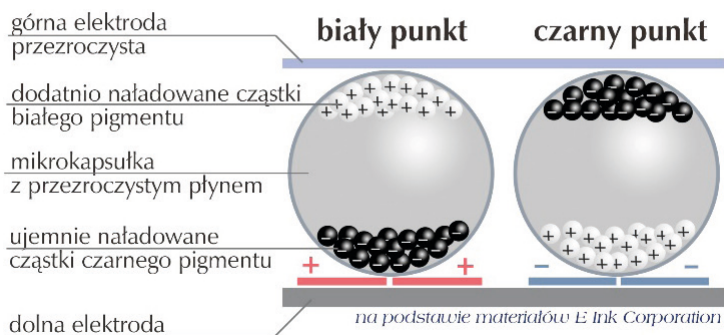
⁶ https://pl.wikipedia.org/wiki/Czytnik_książek_elektronicznych [dostęp 19.06.2023].

⁷ https://pl.wikipedia.org/wiki/Synteza_mowy [dostęp 23.06.2023].

⁸ https://pl.wikipedia.org/wiki/Książka_mówiona [dostęp 19.06.2023].

to wyświetlacz, który swoimi gabarytami i elastycznością dąży do imitacji papieru⁹. Działa on na zasadzie **elektronicznego atramentu** (e-ink¹⁰), którego głównym komponentem są miliony mikrokapsulek, o średnicy ludzkiego włosa. Każda mikrokapsułka zawiera dodatnio naładowane białe cząstki i ujemnie naładowane czarne cząstki, zawieszone w przejrzystej cieczy. Same kapsułki są także zawieszone w płynie, tworząc swego rodzaju atrament. Pokrywa się nim obwód elektroniczny, składający się z elektrod sterujących wyświetlaczem. Kiedy do piksela zostanie przyłożony potencjał elektryczny, w taki sposób, że ładunek dodatni jest przyciągany do góry, a ujemny do dołu, białe cząstki przemieszczają się w górę mikrokapsułki, a czarne do jej dna, gdzie są niewidoczne. W efekcie piksel staje się biały. Po odwróceniu polaryzacji elektrod, czarne cząstki wędrują do góry kapsułki zaciemniając dany piksel.

Schemat działania e-papieru – przekrój

Ilustracja 1. Schemat działania e-papieru¹¹

⁹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Papier_elektroniczny [dostęp 23.06.2023].

¹⁰ https://pl.wikipedia.org/wiki/E_Ink [dostęp 23.06.2023].

¹¹ Autor: Libranova – Praca własna, CC BY 3.0, źródło: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=7857043>.

Zalety czytników z e-papierem¹²:

- ▶ Ekran nie świeci prosto w oczy użytkownika (nawet jeśli ma dodatkowe diody, to one oświetlają ekran od góry lub z boku), a więc nie męczy ich¹³.
- ▶ Tekst jest czytelny pod dowolnym kątem.
- ▶ Ekran nie błyszczy i nie odbija mocnego światła¹⁴. Papier elektroniczny jest ekranem pasywnym – nie świecącym. Nie powoduje zmęczenia oczu, gwarantuje najlepszy komfort czytania, porównywalny z książką papierową¹⁵. Ekran z E-papieru jest więc doskonale czytelny w pełnym słońcu, przy którym ekran LCD jest zupełnie nieczytelny.
- ▶ Długi czas pracy na baterii. Energia elektryczna zużywana jest przede wszystkim do przełączania stron (zmiana polaryzacji elektrod e-atramentu).
- ▶ Czytniki są lekkie i małe¹⁶, większość waży 170–250 gram i ma grubość ołówka.
- ▶ Pamięć (wbudowana lub dodatkowa) umożliwia zebranie niemal dowolnej liczby tytułów. Ponadto większość czytników pozwala na użytkowanie aplikacji serwisów¹⁷ z e-bookami, korzystając z chmury danych, co daje nam dostęp ogromnej liczby pozycji.

¹² <https://swiatczytnikow.pl/o-co-chodzi/czytniki-ebookow-i-e-papier-co-to-jest/> [dostęp 23.06.2023].

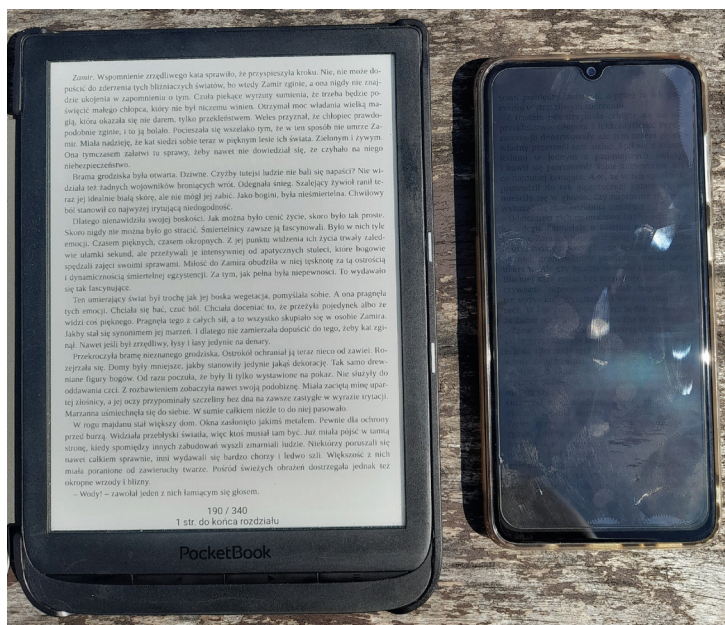
¹³ Ekran ciekłokrystaliczny LCD (monitor, smartfon, tablet) mają podświetlenie stałe, a ekran podświetlony jest „od dołu”.

¹⁴ Wykorzystywana jest matowa powłoka na e-papier pochłaniająca światło.

¹⁵ W pełnym słońcu nawet lepszy niż książka papierowa, co potwierdzam z autopsji.

¹⁶ Standardowa przekątna ekranu to 6” (15,24 cm), na ilustracji 2 czytnik o przekątnej ekranu 7,8” (19,81 cm).

¹⁷ Z Legimi i EmpikGo na czele.

Ilustracja 2. Porównanie: czytnik PocketBook z ekranem w technologii e-ink i smartfon z ekranem LCD w pełnym słońcu (fot. własna autora)

- ▶ Wykorzystanie hiperłączy¹⁸ – możliwość szybkiego przejścia do odsyłacza, przypisu, miejsca w spisie treści, zakładki itp.
- ▶ Czytniki umożliwiają zmianę wielkości i kroju pisma, tła i formatowanie tekstu. Z reguły można również wyszukiwać strony i pojedyncze słowa, dodawać zakładki i tworzyć notatki do tekstu.
- ▶ Możliwość słuchania audiobooków i wykorzystania syntezy mowy.

18 Hiperłącze – (ang. hyperlink, inaczej: odnośnik, odsyłacz, link, hiperlink) – zamieszczone w dokumencie elektronicznym (tekstowym, graficznym, wideo, animacji, PDF, HTML) odwołanie do innego dokumentu lub innego miejsca w danym dokumencie. Uaktywnienie hiperłącza może nastąpić poprzez kliknięcie lub najechanie kursorem na element, który nazywany jest kotwicą. Powoduje to wyświetlenie docelowej informacji <https://pl.wikipedia.org/wiki/Hiperłącze> [dostęp 27.06.2023].

Wady:

- ▶ Do czytania potrzebne jest źródło światła, czyli jeśli jest ciemno, konieczne jest zapalenie lampki¹⁹. Niemniej od pewnego czasu większość czytników ma już dodatkowe oświetlenie, które pozwala na czytanie w każdych warunkach.²⁰
- ▶ Słabszy kontrast wyświetlaczy e-papierowych w stosunku do prawdziwego papieru. Choć i tutaj technologia idzie do przodu i nie jest to, aż tak uciążliwe jak jeszcze kilka lat temu. Szlaki w tym temacie przecierał Kindle z serią czytników Paperwhite (obecnie Paperwhite V), ale za nim także inne urządzenia coraz lepiej radzą sobie z tym problemem. Co prawda poprawa kontrastu wiąże się z reguły z opcją podświetlenia, a konkretnie regulacji tegoż podświetlenia, co zwiększa pobór energii urządzenia.
- ▶ Brak koloru. E-atrament pozwala zwykle na 16 poziomów szarości. Zdjęcia wyglądają podobnie jak w czarno białych gazetach. Są już co prawda czytniki kolorowe (np. PocketBook Color 2). E-ink jest nadal czarno-biały, ale czytniki wykorzystują pewną sztuczkę technologiczną – nad ekranem z e-papieru znajduje się drugi ekran z nakładką koloryzującą umożliwiającą odbiór obrazu w 4096 kolorach²¹.

Po co nam ta wiedza w bibliotece?

Bibliotekarze zawsze byli w awangardzie zmian technologicznych, a współczesna biblioteka nie może zostawać w tyle za swoimi użytkownikami i powinna jak najszerzej odpowiadać na ich potrzeby. Coraz bardziej popularną praktyką wśród wydawców jest wypuszczanie na rynek równolegle wersji papierowej i elektronicznej danego tytułu, a często również w formie audiobooka. Biblioteki

¹⁹ Ale nikt nie mówi, że to jest wada książki papierowej!

²⁰ Wspomniane wcześniej: oświetlenie ekranu od góry lub z boku.

²¹ <https://swiatczytnikow.pl/pocketbook-inkpad-color-2-nowy-czytnik-z-kolorowym-osmio-calowym-ekranem/?pod> [dostęp 27.06.2023].

są już w stanie udostępniać wszystkie te formy jednocześnie, czy to w postaci własnych zbiorów, czy też poprzez zdalny dostęp do baz zewnętrznych.

Zdalne dostępy w bibliotekach

Podmioty komercyjne od pewnego czasu oferują czytelnikom dostęp do wersji cyfrowych polskiego (i nie tylko) rynku wydawniczego poprzez wykupienie abonamentu, z reguły czasowego, na korzystanie z zasobów²² dostępnych on-line²³. Naturalnym krokiem rozwoju tychże usług było pojawienie się oferty dla bibliotek i ich użytkowników. W schemacie tym, to biblioteka pełni rolę płatnika za usługę i dystrybuuje dostęp do zasobów.

Zainteresowanie taką formą korzystania z książek wzrosło gwałtownie w czasie pandemii i przymusowego lockdownu, gdy zostaliśmy „udomowieni”, a fizyczny kontakt z bibliotekami został mocno ograniczony²⁴.

Platformy, które świadczą usługę w systemie abonamentu dla bibliotek to: Legimi, EmpikGo, EbookPoint Biblio, Audioteka, IBUKLibra. Poniżej ich krótka charakterystyka.

IBUK Libra to wirtualna czytelnia Wydawnictwa Naukowego PWN, z której można korzystać za pośrednictwem komputera, tabletu czy smartfona. Użytkownicy uzyskują dostęp do tytułów, które wykupuje biblioteka²⁵, z takich dziedzin jak: poradniki, literatura popularnonaukowa, medycyna, informatyka, literatura faktu, literatura piękna dla dorosłych i dzieci.

Każdy czytelnik może skorzystać z zaawansowanego narzędzia pracy z tekstem, m.in.: zaznaczania fragmentów, tworzenia notatek, tagowania, bezpośredniego powiązania zagadnień i treści książek ze słownikami i encyklopediami PWN, cytowanie.

²² Które są de facto bibliotekami cyfrowymi.

²³ Taki Netflix, tylko że z książkami i audiobookami.

²⁴ Zyskały również księgarnie internetowe.

²⁵ W roku 2023 w Podlaskim Konsorcjum IBUKLibra użytkownik ma do dyspozycji ponad 2200 tytułów.

Legimi to wypożyczalnia e-książek, w której do dyspozycji czytelnika jest ponad 150.000 e-booków, a także audiobooki i synchrobooki. Synchrobook to autorski patent Legimi pozwalający na wybór tekstu lub nagrania audio tego samego tytułu. Użytkownik może dowolnie przełączać się pomiędzy tekstem i nagraniem i wybierać czy woli w danym momencie czytać czy słuchać.

Audioteka oferuje ok 11.000 audiobooków, audioseriali, podcastów i superprodukcji²⁶ w ramach abonamentu.

EmpikGo dla czytelników biblioteki to wypożyczalnia niemal 100 tysięcy ebooków oraz 81 tysięcy audiobooków i podcastów.

Ebookpoint BIBLIO to serwis działający na zasadach tradycyjnej biblioteki, przeniesionej do sieci. Bazuje na ofercie znanych wydawnictw, w tym na wyłączność marek Grupy Helion, ale także małych, niszowych wydawców. Zawiera zbiór literatury zarówno specjalistycznej, edukacyjnej, jak i beletrystycznej, popularnej, poradników, przewodników i wiele więcej. Oferuje dostęp do ponad 30 tysięcy ebooków, ponad 4 tysięcy audiobooków oraz niemal 300 kursów video.

Zasady działania wyżej wymienionych platform są podobne²⁷. Czytelnik otrzymuje w bibliotece kod dostępu usługi. Na stronie www odpowiedniej platformy wpisuje otrzymany w bibliotece kod, zakłada konto²⁸ (lub się loguje jak już ma konto), pobiera aplikację (jak loguje się pierwszy raz) i uzyskuje dostęp do zasobów danego usługodawcy.

Należy zaznaczyć, że kod jest ważny 30 dni i należy go udostępnić w miesiącu, na który został wygenerowany, np. kod wygenerowany na wrzesień musi zostać aktywowany do 30.09. Natomiast dostęp czytelnika do treści wynosi 30 dni od dnia aktywowania kodu, np. kod aktywowany 15.09 umożliwia korzystanie z zasobów do 14.10.

²⁶ Słuchowiska czytane przez wielu lektorów, często z podkładem muzycznym.

²⁷ Z wyjątkiem IBUKLibra.

²⁸ Wykorzystując pocztę e-mail.

Zasada korzystania w IBUKLibrze jest nieco inna. Czytelnik otrzymując kod w bibliotece i uzyskuje dostęp do zasobów przez cały okres trwania umowy biblioteki z PWNem, nie musi co miesiąc pobierać nowego kodu.

Zalety i wady zdalnego dostępu w bibliotece

Zalety dla biblioteki

- ▶ Poszerzenie zakresu świadczonych usług i zasobów bibliotecznych.
- ▶ Odpowiedź na potrzeby czytelnika
- ▶ Dostęp do tysięcy tytułów w cenie 1 książki
- ▶ Dostęp do statystyk i raportów wykorzystania usługi

Zalety dla czytelnika

- ▶ Dostęp do tysięcy tytułów bez wychodzenia z domu
- ▶ Dostęp do nowości wydawniczych w dniu premiery

Wady

- ▶ Koszt usługi²⁹
- ▶ Mniejsza liczba odwiedzin fizycznych w bibliotece – czytelnik przyjdzie do biblioteki raz w miesiącu po kod
- ▶ Wykluczenie cyfrowe³⁰ bądź opór czytelnika do nowych technologii

Zdalne dostępy w województwie podlaskim w 2022 r.

W 2022 roku w województwie podlaskim funkcjonowało konsorcjum bibliotek udostępniających swoim użytkownikom dostęp do bazy Legimi. Tworzyły je 24 biblioteki: Książnica Podlaska (lider konsorcjum), 22 biblioteki publiczne oraz 1 biblioteka szkolna. W całym konsorcjum z kodów Legimi

²⁹ Pozostawię otwartą kwestię: dostęp do tysięcy tytułów za cenę 1 książki papierowej.

³⁰ Przytoczę anegdotycznie, by nieco obalić mit, że czytniki i e-booki są tylko dla młodych: moja mama (lat 78) od kilku lat czyta wyłącznie na czytniku, jednocześnie nie korzysta z komputera i smartfona. Czytała książki od zawsze, ale nie było dla niej problemem przedstawienie się na urządzenie elektroniczne.

skorzystało 1444 czytelników, wykorzystując 6735 kodów. Dokonano łącznie 70064 wypożyczenia e-booków oraz 6360 wypożyczeń audiobooków.

Trzy biblioteki (Książnica Podlaska, MBP w Suwałkach i MBP w Łomży) udostępniały dostęp do platformy IbukLibra, tworząc Podlaski Zasób Biblioteczny z liczbą 2487 dostępnych tytułów. Łącznie z platformy skorzystało 200 czytelników, otwierając 1872 ebooki (19124 strony). Łączny czas czytania w trzech placówkach wyniósł: 14 dni 15 godzin 17 minut i 34 sekundy.

Pozostałe, wymienione wyżej platformy, udostępniała Książnica Podlaska. W Empik Go czytelnicy wykorzystali 615 kodów, wypożyczając 2676 ebooków i 3629 audiobooków; w Ebookpoint Biblio zarejestrowano 6 czytelników, którzy łącznie wypożyczyli 42 zbiory (31 ebooków, 5 audiobooków i 6 kursów); w Audioteca wykorzystano 88 kodów, wypożyczając 1507 tytułów audiobooków.

Dostęp do platform kształtował się następująco:

- ▶ Legimi 12 miesięcy, z różną liczbą kodów: styczeń-czerwiec 650 kodów, lipiec-sierpień 715 kodów, wrzesień-październik 720 kodów, listopad-grudzień 870 kodów³¹
- ▶ IbukLibra 12 miesięcy
- ▶ Empik Go 11 miesięcy (luty-grudzień)
- ▶ Audioteka 6 miesięcy (lipiec-grudzień)
- ▶ EbookPoint Biblio 2 miesiące (listopad-grudzień)

Rok 2023

W województwie podlaskim rośnie zainteresowanie i liczba placówek korzystających z usługi e-wypożyczania zbiorów. Konsorcjum Legimi rozbudowuje się o nowe biblioteki – stan na lipiec 2023 to 34 biblioteki (32 publiczne oraz 2 szkolne szkół średnich). Zwiększa się również liczba kodów dostępu – w momencie pisania tych słów jest to liczba 1184 kodów w całym konsorcjum.

³¹ W całym Konsorcjum.

Śledząc statystykę biblioteczną i zajmując się konsorcjum wojewódzkim z ramienia Książnicy Podlaskiej, obserwuję duże zainteresowanie taką formą czytelnictwa. Książnica rozpoczęła przygodę z e-wypożyczaniem w maju 2020 r. od usługi Legimi. Obecnie udostępnia wszystkie wspomniane wyżej platformy³², a kody „rozchodzą się” ekspresowo.

Podsumowanie

Główną barierą zwiększenia zasięgu usługi zdalnego dostępu do zbiorów wydają się być koszty. Biblioteki często muszą wybierać, czy kupują książki drukowane, czy zdalne dostępy. Zwycięża tradycyjna forma, szczególnie w małych środowiskach i na wsiach, gdzie nie ma dużego zainteresowania elektronicznym czytaniem. Niewykluczone jednak, że przy obecnych wyższych cenach książek, usługi zdalnego dostępu rozpowszechnią się wśród bibliotek i ich użytkowników jeszcze intensywniej. Bez wątpienia istotnym aspektem platform zdalnych jest ich bogata zawartość – pojedynczy kod daje dostęp do całej biblioteki zawierającej kilkadziesiąt tysięcy tytułów. Trzecim elementem tej układanki jest sam czytelnik i jego przyzwyczajenie do tradycyjnej książki, ale też bariera wykluczenia cyfrowego.

Z zainteresowaniem będę obserwował dalsze losy rozwoju e-usług czytelniczych w województwie podlaskim.

³² <https://ksiaznicapodlaska.pl/e-zasoby>.

Magdalena Sołowiej

Książnica Podlaska

O literaturze niebanalnie

Czy we współczesnym świecie literatura ma szansę konkurować z nowoczesnymi technologiami, które w atrakcyjny sposób próbują zachęcić młodego odbiorcę do korzystania z ich dobrodziejstw? Dzisiaj wszystko dzieje się szybko, gwałtownie, nagle, a język pisany wymaga przecież namysłu. Czy więc dobra książka ma szansę przetrwać i skusić młodego czytelnika, którego popularnym narzędziem porozumiewania się jest TikTok? A może właśnie takie myślenie jest bardzo krzywdzące i wszystko jest kwestią formy przekazu? Może kluczem do serc i umysłów młodzieży jest szanowanie ich czytelniczych wyborów albo kształtowanie ich gustów poprzez fascynujące, niebanalne, twórcze nawiązania do dobrej literatury?

Jestem zwolenniczką odbrażawiania pomników, szukania „smaczków” w biografjach autorów, bo uważam, że stworzenie świadomego czytelnika wymaga czasu i nic nie dzieje się natychmiast. Jeżeli zaakceptujemy to, że budzenie fascynacji literackiej jest procesem i na efekty trzeba poczekać, to zrozumiemy, że nie szczególne fabuły są istotne, nie streszczanie, ale szukanie elementów wspólnych z życia bohaterów literackich i czytelników oraz zestawianie fabuły z doświadczeniami młodego odbiorcy, czyli mówienie o literaturze przez pryzmat osobistych odczuć i doświadczeń. Dlatego Kordian Słowackiego jako romantyczny bohater będzie postacią bardziej obcą współczesnemu czytelnikowi niż nieszczęśliwie zakochany nastolatek, bo miłosne rozczarowanie i burza emocji związana z dojrzewaniem to tematy ciągle aktualne. Warto więc szukać bohaterów współczesnych, podobnych

np. do Kordiana, i porównywać ich ze sobą, stawiając przy tym pytania, bo metoda problemowa wymaga kombinowania w dobrym tego słowa znaczeniu, a młodzi ludzie kochają zagadki i muszą mieć możliwość wyboru, po to, by pokazać swoje preferencje i czuć się ważni jako czytelnicy. Dlatego ciekawą formą pracy z tekstem może być tworzenie alternatywnych zakończeń książek, pod warunkiem, że w zakończeniu uwzględnimy elementy, które już pojawiają się w fabule, a nasza wyobraźnia odpowiednio je tylko połączy i doda nowe treści.

Jestem więc zwolenniczką poglądu profesora Dariusza Szczukowskiego, który twierdzi, że ludzie powinna łączyć wspólnota lektur, tj. znajomość klasyki, bo nasze rozumienie rzeczywistości, nawet popkulturowej, zacznie zanikać. Przecież nawet kabarety jeszcze do niedawna wykorzystywały cytaty z dzieł wielkich mistrzów, a niektóre reklamy sięgały do stylizacji językowej. Kiedy byłam uczennicą, zapamiętałam fragment sztuki Samuela Becketa „Czekając na Godota” („Chodźmy. – Nie możemy. – Dlaczego nie? – Czekamy na Godota”). Kim jest tytułowy Godot? To ktoś, kto nigdy nie nadejdzie. To symboliczna postać wyrażająca egzystencjalną samotność człowieka. Dziś niestety nikt już o tej interpretacji nie pamięta, więc stwierdzenie „Czekam na Godota” przestało pojawiać się w dyskursie publicznym, nie mówiąc już o kabaretowych skeczach.

Hopper i literatura

Literatura nie jest samotną wyspą, ale punktem odniesienia do innych dzieł sztuki. Dlatego warto „otaczać” lektury (nie tylko w rozumieniu szkolnym) różnymi tekstami kultury. Dzieło malarskie może być np. punktem wyjścia do snucia opowieści, tworzenia historii, ale także inspiracją do szukania podobieństw z losami bohatera literackiego. W tym kontekście szczególnie cenię sobie dzieła Edwarda Hoppera i tu, ku zaskoczeniu i być może oburzeniu wielu badaczy literatury, motyw samotności, który tak sugestywnie jest eksponowany w wielu obrazach tego twórcy, można łączyć z motywem samotności w literaturze skierowanej do młodzieży. Warto w ogóle szukać

skojarzeń bardzo odległych, na pozór zaskakujących. W procesie interpretacji ważne jest przecież przekraczanie schematów.

Ciekawym pomysłem promującym dzieło klasyka, należącego do kanonu lektur szkolnych, był „Projekt Szekspir”. Polegał on na tym, że fabuła dramatów Williama Szekspira była na nowo osadzona w czasach współczesnych, nie skopiowana, tylko swobodnie, twórczo wykorzystana, tak aby zaintrygować czytelników i być może skłonić ich do sięgnięcia do pierwowzoru. Takie nazwiska jak Jo Nesbo czy Margaret Atwood są gwarantem dobrej literatury, a to między innymi ci twórcy wzięli udział w „Projekcie Szekspir”, proponując nowatorskie odczytania dzieł dramaturga wszechczasów. Może więc i wśród naszych czytelników, dzięki takimi właśnie niebanalnym pomysłom na lekturę klasyki, narodzi się nowy Remigiusz Mróz albo następca Katarzyny Bondy? Odkrywcza praca z tekstem może się do tego skutecznie przysłużyć.

Uczyć, bawiąc

Ta oświeceniowa idea nigdy nie powinna stracić na aktualności, bo tylko dzięki pozytywnym emocjom, towarzyszącym lekturze, możemy dziś wzbudzać zainteresowanie książkami, szczególnie wśród młodych czytelników. Dlatego do przemyślenia intelektualnych „smaczków” np. z biografii twórcy może posłużyć wcielanie się w rolę detektywa lub rekonstruktora. Wybranie takiej metody umożliwi książka „Ostatni trop Kopernika” Marcina Przewoźniaka, w której autor łączy literacką fikcję z prawdą biograficzną. Czytelnik może wykorzystać pomysł autora, tzn. wybrać dowolną autentyczną postać i stworzyć krótkie opowiadanie z jej udziałem – opowiadanie, w którym prawda połączy się z fikcją. Wtedy pozostali uczestnicy zabawy, po wysłuchaniu opowieści, będą mogli podjąć próbę rozstrzygnięcia, co jest prawdą, a co zmyśleniem.

Literatura i empatia

Literatura pomaga mówić o emocjach i uczy odczytywać emocje innych ludzi. W związku z tym tak ważne jest to, by młody człowiek, który zaczyna swoją przygodę z literaturą, rozumiał język tekstu i towarzyszące mu emocje.

A barierą do szczerzej ciekawości, płynącej z obcowania z książką, jest przeszkoda wynikająca przede wszystkim z niedopasowania poziomu trudności tekstu do wiedzy i rozwoju intelektualnego czytelnika. Dlatego dobór książek, zwłaszcza w pierwszych klasach szkoły podstawowej, jest bardzo ważny. Istotne jest bowiem to, by nie zrazić ucznia do lektury, proponując mu coś, co nie współgra z jego sposobem rozumienia świata. Na proces edukacji czytelniczej warto więc spojrzeć tak, jak na zaproszenie kogoś do przeżycia fascynującej życiowej przygody. Trzeba przy tym porzucić ambicje zarzucania młodych czytelników dziesiątkami klasycznych tytułów do przeczytania, ale nie rezygnować z nich całkowicie. Powinniśmy raczej posługiwać się cytatem, epizodem, fragmentem fabuły i umieszczać to wszystko w bliskiej odbiorcy przestrzeni. Dobrze przy tego typu działaniach wykorzystać chociażby teksty satyryczne nawiązujące do klasyki literatury. Polecam szczególnie rysunki Andrzeja Mleczki, bo autor ten w inteligentny i przezabawny sposób bawi się współczesnością i mitem.

Elitarna mniejszość

Tu postawmy kropkę, żeby, tak jak w przypadku dobrej literatury, wywołać niedosyt, a nie czytelniczą niestrawność. Zwracajmy na to uwagę, bo nie ilość się przecież liczy, lecz jakość. Stąd też najgorszą z możliwych form sprawdzania jakości czytelnictwa są statystyki. Poza tym pasjonaci literatury muszą przywyknąć, że są w mniejszości, ale za to w mniejszości elitarniej, której działania budują jakość wszystkich społeczeństw. Dziś, kiedy ludzie nie rozumieją często prostej instrukcji obsługi i nie zauważają czytelnych, jednoznacznych komunikatów, mogących ułatwić im życie, posłużę się parafrazą tytułu pewnej książki, stwierdzając jednoznacznie, że „przetrwają czytający”.

Paulina Miłkowska

Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego

Czytanie na głos

Wiele osób zgodzi się ze słowami Wisławy Szymborskiej, że „Czytanie książek to najpiękniejsza zabawa jaką sobie ludzkość wymyśliła”. Literatura we wszystkich swoich formach ma olbrzymi potencjał poszerzenia horyzontów. Czytanie książek ma moc a czytanie książek na głos zdecydowanie tę moc potęguje.

Najczęściej w ten sposób czyta się dzieciom. Ale dlaczego warto to robić i jakie wymierne korzyści przynosi czytanie na głos? Oto 10 najważniejszych powodów:

- ▶ rozszerzanie słownictwa
- ▶ modelowanie płynności wypowiedzi
- ▶ pokazywanie ekspresyjnego czytania
- ▶ rozwijanie umiejętności rozumienia tekstu
- ▶ pomoc w nawiązywaniu kontaktów międzyludzkich
- ▶ tworzenie wspomnień związanych z osobą czytającą, czasem lub miejscem wspólnego czytania
- ▶ warunkowanie mózgu dziecka by kojarzyło czytanie z przyjemnością
- ▶ zaszczepianie w dzieciach chęci do czytania
- ▶ wspomaganie i ćwiczenie koncentracji
- ▶ nauka dobrego zachowania i empatii

Codziennie głośne czytanie zwiększa zasób słów dziecka nawet o 40% w porównaniu z dziećmi, którym rodzice nie czytają. Słowa pojawiające się w książkach na ogół nie są tymi, które dzieci słyszą w codziennych rozmowach. Do

rozważenia pozostaje pytanie: dlaczego dzieci ciągle chcą słuchać te same książki? Małe dzieci uczą się poprzez powtarzanie, więc obcowanie w kółko z tymi samymi treściami jest częścią ich rozwoju w nauce języka¹. Ale proces ten nie dotyczy tylko dzieci. Z wiekiem zasób słów maleje i wtedy warto czytać, nie by nauczyć się nowych słów, ale by ich nie zapomnieć. Czytanie na głos pomaga np. ludziom po udarach – wspiera w przypominaniu znaczenia słów, ćwiczy aparat mowy, wzmacnia mięśnie języka, warg i policzków. Powtarzanie znanego tekstu wpływa na mózg, ponieważ w tym czasie nowe połączenia neuronowe wzmacniają się i zespalają.

Czytanie na głos, podobnie jak śmiech, powoduje, że poprawia się krążenie. To z kolei wspomaga i rozluźnienie mięśni, co w dalszej konsekwencji prowadzi do złagodzenia napięcia i bólu. Taka aktywność zwiększa również poczucie pewności siebie, działa antydepresyjnie, pomaga skoncentrować się na tekście². Wiele osób woli czytać na głos, gdyż wtedy lepiej zapamiętuje treści.

Nie ma dobrego i złego sposobu czytania na głos – błędem jest nie robienie tego w ogóle. Warto jednak się do tego przygotować. Pierwszym krokiem jest dobór odpowiedniej lektury. Trzeba poznać swojego słuchacza i szanować jego wybory lekturowe. Nie wszystkie utwory nadają się do czytania na głos. Dobrą praktyką jest przeczytanie tekstu z wyprzedzeniem, by poznać treść i wyłuskać materiał, który można wyeliminować albo rozwinąć. Podczas czytania na głos należy podać tytuł książki, autora i ilustratora, omówić ilustracje na okładce. Dzięki temu zabiegowi dzieciom ułoży się w głowie zintegrowany obraz całości dzieła. Trzeba dostosować tempo czytania do treści i od czasu do czasu zaangażować słuchaczy pytając, np.: „Jak myślisz co będzie dalej?”³. Im więcej czyta się na głos, tym lepsze są efekty. Sztuka słuchania jest nabyta, dlatego warto jej uczyć stopniowo.

1 J. Trelease, Czytanie na głos, które rozwija dzieci i buduje relacje, Wyd. Mamania 2022., s. 86–88.

2 <https://wyborcza.pl/TylkoZdrowie/7,137474,20754357,10-powodow-dla-ktorych-warto-czytac-na-glos.html>.

3 Więcej J. Trelease, tamże, s. 238–242.

Na czym polega fenomen, że niektórych osób słucha się z przyjemnością a innych nie? Nudzą osoby czytające cicho i monotonicznie, drażnią mówiące z irytującą manierą i brakiem płynności. Powszechnym problemem jest niewyraźne wypowiadanie końcówek. Zdarza się, że dobrze brzmią tylko pierwsze słowa, potem czytający zaczyna się spieszyć i „połyka” głoski. Powinny wybrzmiewać wyraźnie wszystkie słowa, sylaby i głoski.

Uważam, że nie powinno się czytać historii, które nie sprawiają lektorowi przyjemności. Niechęć będzie widoczna i tym samym podważy cel czytania. Trzeba uważać na książki zawierające dużą ilość dialogów. Słuchacz może mieć problem z rozszyfrowaniem który bohater co powiedział jeśli autor nie umieścił adnotacji na przykład „stwierdził pan Kowalski”.

W każdej komunikacji ustnej fundamentalny jest sposób mówienia. Podczas czytania na głos ważne jest, by być zrozumianym, wtedy czytający będzie odbierany jako osoba wiarygodna a treść książki ma szansę zaciekawić słuchającego. Powszechnie znane jest powiedzenie: „Słuchaj tego co mówisz, bo mówisz tak jak słuchasz”. Dlatego też przed rozpoczęciem czytania na głos trzeba poświęcić chwilę na ćwiczenia dykcyjne – masaż skroni i szczęki, rozgrzanie mięśni ust i języka czy szybkie powtarzanie łamislówek⁴.

Małgorzata Swędrowska, popularyzatorka czytania i autorka koncepcji czytania wrażeniowego, powiedziała: „Możesz nie wierzyć, że głośne czytanie z dzieckiem rozwija jego osobowość, poprawia nastawienie do czytania daje dużo wspólnej radości. [...], po prostu usiądź z dzieckiem i coś mu przeczytaj (ale nie z obowiązku, tylko tak od serca), a zobaczysz, jak razem poczujecie magię świata liter i wyobraźni. Czytanie na głos ma swoją tajemnicę, którą odsłoni ten, kto choć raz spróbuje coś komuś przeczytać. Nosisz tę tajemnicę w sobie [...]”⁵.

⁴ Propozycje ćwiczeń dostępne na stronie <https://chceszostac.pl/co-zrobic-by-miec-lepsza-dykcje-poznaj-5-prostych-cwiczen>.

⁵ <https://www.publio.pl/czytanie-na-glos-ktore-rozwija-dzieci-i-buduje-relacje-cyndi-giorgi-s,p1202872.html>.

Piękne, głośne czytanie jest sztuką, dlatego doczekało się swojego święta. Ogólnopolski Dzień Głośnego Czytania przypada 29 września. Pomysł powstał w 2001 roku z inicjatywy Polskiej Izby Książki. Data wybrana została nieprzypadkowo: 29 września 1882 roku urodziła się Janina Porazińska, jedna z najwybitniejszych polskich autorek piszących dla dzieci. Akcję od początku koordynuje Fundacja ABCXXI Cała Polska Czyta Dzieciom. Zatem świętujemy i czytamy na głos.

Michał Charkiewicz

Książnica Podlaska

Ułatwienie dostępu w bibliotekach – próba syntezy rozwiązań

Artykuł ma na celu przybliżenie rozwiązań ułatwiających osobom z niepełnosprawnościami korzystanie z zasobów i usług bibliotecznych. Podejmowana w nim problematyka koncentruje się na działaniach, których celem jest niwelowanie kwestii wykluczenia z życia społecznego i kulturalnego. W artykule przedstawione zostaną m.in. wymagania prawne względem bibliotekarzy w odniesieniu do użytkowników bibliotek, a także opisane zostaną najbardziej pomocne i najpopularniejsze ułatwienia dostępu do placówek bibliotecznych.

Zobowiązania bibliotekarzy wobec użytkowników z niepełnosprawnościami

Zgodnie z definicją Organizacji Narodów Zjednoczonych¹ osoby z niepełnosprawnościami to *osoby, które z powodu długotrwałych fizycznych, psychicznych, intelektualnych lub zmysłowych upośledzeń w połączeniu z występującymi barierami mogą mieć utrudniony pełny lub efektywny udział w społeczeństwie na równych zasadach z resztą społeczeństwa*. Wobec tego, w myśl *Kodeksu etyki bibliotekarza i pracownika informacji* autorstwa Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich² bibliotekarze:

¹ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/article-1-purpose.htm>.

² <https://www.sbp.pl/repository/dlabibliotekarzy/kodeksetyki.pdf>.

- ▶ rozumieją i respektują fakt, że nie wszyscy użytkownicy są w równym stopniu zdolni do odbioru informacji i korzystania z biblioteki. Wobec tego starają się wyrównywać ich szanse, działając ze szczególną troską na rzecz użytkowników niepełnosprawnych i znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej oraz wspomagając mniejszości kulturowe (etniczne, narodowe, religijne itp.),
- ▶ dbają o profesjonalizm i wysoką jakość świadczonych usług, w tym: uczciwie informują użytkowników o pełnym, realnym zakresie tych usług, o zawartości udostępnianych zbiorów i zasobów informacyjnych, jakości wykorzystywanych narzędzi informacyjnych, a także o możliwościach kompensowania ograniczeń świadczonych usług w ramach współpracy między bibliotekami i ośrodkami informacji,
- ▶ dążą do tego, aby zasady korzystania z usług bibliotek i ośrodków informacji były jasne i dobrze znane użytkownikom, unikając rozwiązań nieformalnych, które stwarzają niejawne przywileje,
- ▶ starają się dotrzeć ze swoimi usługami do jak największej liczby użytkowników, mając prawo do odmowy tym spośród nich, którzy nie akceptują przyjętych zasad, naruszają przepisy lub narażają współpracujących na dyskomfort,
- ▶ dbają o bezstronność i unikają tendencyjnego wartościowania.

Ułatwienia dostępu dla użytkowników z dysfunkcjami ruchu

W czasie wzmoczonych restrykcji pandemicznych biblioteka publiczna w Choroszczu zaopatrzyła się w specjalistyczne szafki ustawione przed placówką, których celem było niwelowanie kontaktu między ludźmi a tym samym ochrona przed potencjalnymi zakażeniami. Osoba zainteresowana daną pozycją, po jej telefonicznym wypożyczeniu, otrzymywała od bibliotekarza kod, za pomocą którego mogła w sposób bezkontaktowy odebrać umieszczoną wcześniej przez bibliotekarza pozycję z szafki³.

³ <https://lustrobiblioteki.pl/2020/11/wypożyczanie-bezkontaktowe-w-choroszczu>.

Po zniesieniu restrykcji pandemicznych szafka zaczęła spełniać zupełnie inną rolę. Okazało się, że korzystają z niej osoby mające trudność z poruszaniem się i wypożyczanie bezkontaktowe stanowi dla nich duże ułatwienie.

Podobne rozwiązanie zastosowano w Bibliotece Publicznej Gminy Kuźnica, z tą różnicą, że czytelnik po zapoznaniu się z katalogiem online placówki, wypełnia internetowy formularz kontaktowy, za pomocą którego może wyrazić chęć skorzystania z usługi „Książka w skrytce”⁴. Zapisany do biblioteki (warunek konieczny korzystania z usługi) czytelnik po wypełnieniu formularza otrzymuje od bibliotekarza informację z numerem skrytki i kodem dostępu. Po odebraniu zamówienia (lub po zwrocie książek, gdyż istnieje również taka możliwość) wypożyczającemu nie pozostaje już nic innego jak tylko zamknięcie skrytki. Okazuje się więc, że pewne rozwiązania wymuszone przez okoliczności zewnętrzne mogą zyskać nowy rodzaj funkcjonalności niezwiązany z ich pierwotnym założeniem.

Coraz większa świadomość instytucji kultury pod kątem dostosowywania swoich placówek do potrzeb użytkowników z różnego rodzaju stopniem niepełnosprawności sprawia, że na rynku pojawia się wiele ofert modernizacji przestrzeni biblioteki, z których mogą one skorzystać. Przykładem mogą być specjalnie skonstruowane przyciski elektroniczne⁵ uruchamiające urządzenia RTV/AGD z większej odległości i przy mniejszym użyciu siły. Osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi nierzadko mają bowiem problemy z sięganiem do odległych lub wysoko położonych przełączników. Wspomniane przyciski mogą również pełnić rolę myszek komputerowych, co w bibliotekach jest szczególnie pomocne dla osób z przykurczami dłoni, sparaliżowanych lub poruszających się na wózkach inwalidzkich, które chciałyby skorzystać ze sprzętu specjalistycznego. Na podobnej zasadzie działają też specjalne włączniki i wyłączniki urządzeń. Przyciski i włączniki/

⁴ <https://bibliotekakuznica.pl/ksiazka-w-skrytce>.

⁵ <http://sklep.altix.pl/pl/przyciski-i-interfejsy>.

wyłączniki są kompatybilne z oddzielnymi odbiornikami i działają wspólnie na zasadzie nadajnik-odbiornik.

W kontekście wyposażenia wewnątrz pomieszczeń bibliotecznych ważna jest wygoda i komfort. Korzystanie z klasycznych statycznych biurek i regałów wymaga od użytkowników w pierwszym przypadku długiego przebywania w jednej pozycji i obciążania kręgosłupa, a w drugim, szczególnie u osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, bezskutecznego sięgania po zbiory wysoko umieszczone na półkach. Z pomocą przychodzą tu meble z płynną regulacją wysokości. Biurka⁶ posiadają możliwość zapisywania ustawień, z których da się później korzystać domyślnie. Wyposażone są też w alarm informujący o zmianie pozycji siedzącego. Zakres regulacji biurek, wielkość blatów oraz ich udźwig umożliwiają korzystanie z nich zarówno na siedząco, jak i na stojąco, z jedną książką na blacie, jak i z całym zestawem książek. Blaty i stelaże wykonywane są z trwałego materiału, więc niełatwo je zniszczyć. Wytrzymałość i odporność na uszkodzenia cechują również specjalne regały biblioteczne⁷, które posiadają, tak jak biurka, możliwość regulacji wysokości. To pozwala korzystać z nich także bibliotekarzom i użytkownikom bibliotek z dysfunkcjami narządów ruchu.

Ułatwienia dostępu dla użytkowników z dysfunkcjami wzroku

Osobom niewidomym lub posiadającym poważną dysfunkcję wzroku podstawową trudność stanowi poruszanie się po poznawanych na bieżąco przestrzeniach. By ułatwić im pobyt w miejscach publicznych i placówkach kultury, takich jak biblioteka, warto zaopatrzyć się w klamki⁸ i tabliczki informacyjne⁹ z tekstem w języku Braille'a. W przypadku powierzchni płaskich i schodów, by zapobiec nieszczęśliwym wypadkom osób z dysfunkcją

⁶ <https://fly-desk.com/biurko-z-elektryczna-regulacja-wysokosci>.

⁷ <https://selsey.pl/p/64990/regal-acacion-3-polki-z-regulowana-wysokoscia>.

⁸ <http://sklep.altix.pl/pl/klamki-do-drzwi-z-informacja-brajlowska>.

⁹ <http://sklep.altix.pl/pl/tabliczki-informacyjne-brajlowskie>.

wzroku, można zamontować specjalne oznaczenia poziome¹⁰ i nakładki na schody¹¹ informujące o tym, że w pobliżu znajdują się stopnie, drzwi bądź inne przeszkody architektoniczne.

Z kolei np. korzystanie z komputerów ułatwia trackball¹², urządzenie droższe od tradycyjnej myszki komputerowej, będące jednocześnie jej alternatywą. Składa się z wystającej kulki umieszczonej w kieszeni posiadającej czujniki wykrywające obroty kulki. Trackball ma zazwyczaj jeden lub dwa przyciski o takiej samej funkcjonalności jak w przypadku przycisków tradycyjnej myszki. W przeciwieństwie do myszki tradycyjnej trackball przytwierdzony jest do podłoża i nie wymaga fizycznego przesuwania. Zwiększona jest również precyzja urządzenia. Wymaga ono minimalnego czyszczenia. Pozwala odciążyć nadgarstek, co bywa przydatne dla osób korzystających w dłuższym wymiarze czasu z komputerów lub mających ograniczenia ruchowe w obrębie rąk¹³.

Alternatywę dla klasycznych, papierowych książek, w szczególności tych z twardą okładką, stanowią oczywiście ebooki, które wyróżnia też tzw. e-papier. Dzięki niemu od ekranów nie odbija się światło. Tekst jest bardziej czytelny, więc nie męczy on oczu tak jak zwykle książki i ekrany monitorów, co powinno przypaść do gustu osobom ze słabszym wzrokiem. Czytniki ebooków w standardowej wersji posiadają ekran wielkości około 6 cali (15 cm). Oczywiście istnieją też wersje z większymi ekranami. W nowszych czytnikach dodatkowo wbudowane są oświetlacze – ekran staje się jaśniejszy, a tekst wyraźniejszy, co pozwala bez problemu zapoznawać się z literaturą przy braku światła zewnętrznego. Niewątpliwym plusem czytników jest też to, że cała elektroniczna biblioteka (przy 2GB pamięci wewnętrznej w urządzeniu pomieści się około 1000 książek) zgromadzona jest w jednym

¹⁰ <http://www.altix.pl/pl/tyflografika-drukarnia/oznaczenia-dla-niewidomych-i-niedowidzacych>.

¹¹ <http://sklep.altix.pl/pl/nakladki-na-schody-2>.

¹² <https://www.techopedia.com/definition/22617/trackball>.

¹³ <https://www.vedion.pl/pl/blog/trackball-co-to-jest-i-komu-sie-przyda-1613663427.html>.

miejscu – książek nie trzeba szukać ani nosić ze sobą w coraz cięższych plecakach, torbach czy walizkach – można korzystać z nich wszędzie, jeśli tylko urządzenie ma naładowaną baterię. W przypadku braku pamięci na czytniku można zaopatrzyć się w dodatkową kartę SD, która po włożeniu do urządzenia zwiększy jego pojemność i pozwoli gromadzić jeszcze większą ilość elektronicznych wydań książek. Nowoczesne czytniki, tak jak smartfony, posiadają dotykowe ekrany, dużą ilość użytkowej pamięci wewnętrznej, niezbędne aplikacje (np. słowniki), a nawet typowy dla współcześnie tworzonych telefonów komórkowych system operacyjny Android. Dzięki temu czytniki nie tylko służą do komfortowego czytania książek, ale stają się wręcz pełnoprawnymi urządzeniami wielofunkcyjnymi mogącymi z powodzeniem zastępować tablety.

Wśród narzędzi ułatwiających osobom z niepełnosprawnościami kontakt z książką jest czytnik. Jest on przeznaczony osobom z dysfunkcjami wzroku, słuchu, ruchu i w zaawansowanym wieku. Umożliwia odtwarzanie audiobooków, muzyki i podcastów. Posiada funkcje dyktafonu i mówiącego zegarka. Klawiatura z przyciskami, wbudowany głośnik, udźwiękowienie w języku polskim oraz pojemny akumulator pozwalają samodzielnie obsługiwać urządzenie przez kilkanaście godzin bez podłączania sprzętu do ładowania. Osobom nieobeznanym z nowoczesnymi technologiami w samodzielnej obsłudze pomaga intuicyjny interfejs. Osoby starsze i z zaburzeniami układu ruchu z kolei nie muszą korzystać z ciężkich fizycznych książek i mogą odciążyć mięśnie.

Wśród wspomagających kontakt z lekturą urządzeń jest także dobrze znany wszystkim dyktafon. W klasycznym wydaniu obsługiwany jest dotykowo poprzez wbudowane przyciski. Istnieją jednak wersje pozwalające używać go przez osoby niewidome i niedowidzące. Możliwe jest to dzięki implementowanemu przewodnikowi głosowemu. Funkcje redukcji szumów i balansu głosu zmniejszają wpływ otoczenia na zapis i odbiór treści. Dzięki opcji zoom możliwe jest automatyczne dostosowywanie ustawień mikrofonów do warunków zewnętrznych. Umożliwia to odtwarzanie i nagrywanie dźwięku w każdych warunkach bez wykorzystania wzroku. W ofercie

dystrybutorów znajdują się również urządzenia łączące funkcje dyktafonów i odtwarzaczy książek w formacie Daisy.

Innym urządzeniem wartym uwagi jest tablet brajlowski¹⁴ z dobudowaną klawiaturą braille'a. Poruszanie się po ekranie osobom z dysfunkcjami wzroku ułatwiają dotykowe suwaki. Do włączania i wyłączenia oraz dopasowywania poziomu głośności służą przyciski wyraźnie wyróżnione na tle całego urządzenia. Jest to opcja umożliwiająca bezproblemowy kontakt osób niewidomych z nowymi technologiami, a wraz z tym korzystanie z mediów audialnych, wizualnych i audiowizualnych. Poza tabletem funkcjonują też inne urządzenia umożliwiające prace z komputerem, które doczekały się swoich wersji brajlowskich, jak np. klawiatura czy drukarka.

Kolejnym ciekawym urządzeniem jest multilektor¹⁵, który służy do głosowego odczytywania tekstu. Za pomocą wbudowanego skanera kopiuje tekst na komputer, który przetwarza i odczytuje go w postaci dźwięku. Posiada wbudowany czytnik CD, dzięki któremu możliwe jest odtwarzanie plików elektronicznych. Współpracuje z tradycyjnymi monitorami i monitorami brajlowskimi. Na monitorach tradycyjnych wyświetlany jest powiększony tekst w postaci druku, w przypadku monitorów brajlowskich da się odczytywać tekst w języku brajla, przykładając opuszki palców do ekranu. Multilektor obsługuje większość najpopularniejszych formatów dźwiękowych (w tym DAISY), tekstowych (TXT, PDF, HTML) i graficznych (JPG). Wbudowany syntezytor mowy posiada wiele wersji językowych oraz regulator tempa i głośności czytania.

Osobom z dysfunkcjami wzroku i seniorom przeznaczone są urządzenia powiększające tekst – lupy (elektroniczne i optyczne) oraz powiększalniki (stacjonarne i kieszonkowe). Lupa elektroniczna¹⁶ składa się z kilku przycisków, za pomocą których można włączać i wyłączać urządzenie, zmieniać kolor wyświetlania, wielokrotnie powiększać i zatrzymywać ekran. Ekran

¹⁴ <http://sklep.altix.pl/pl/insideone-dotykowy-tablet-brajlowski>.

¹⁵ <http://sklep.altix.pl/pl/multilektor-sara>.

¹⁶ <http://sklep.altix.pl/pl/lupy-elektroniczne>.

LCD sporych rozmiarów gwarantuje czytelność obrazu, oświetlenie LED zwiększa widoczność tekstu w warunkach wzmożonego nasłonecznienia lub zupełnego braku światła. Lupę zasilac można nie tylko standardowym akumulatorem, ale również bateriami jednorazowymi. Mała waga i rozmiar sprzętu daje możliwość korzystania z niego w mniejszych i większych przestrzeniach. To samo dotyczy zasilanej bateriami lupy optycznej¹⁷ zbudowanej z rączki do chwytania, soczewki powiększającej i ekranu LED umożliwiającego podświetlanie tekstu. Jest to rozwiązanie o wiele tańsze w porównaniu z lupą elektroniczną, ale oferujące mniej możliwości.

Urządzeniem większych rozmiarów jest powiększalnik stacjonarny¹⁸. Składa się on z ekranu wyposażonego w kamerę, panelu sterującego i oświetlenia. Przeznaczone do powiększenia dokumenty umieszczane są na powierzchni powiększalnika. Następnie przechwytyuje je kamera, a zrzut tekstu trafia na ekran. Może być on powiększany, a także modyfikowany dzięki dostępnym trybom przeglądania. Mniejszy gabarytowo powiększalnik kieszonkowy wyglądem przypomina tablet. Zbudowany jest z dotykowego ekranu oraz kamer, które czytują tekst wyświetlany na ekranie. Analogicznie do lupy elektronicznej i lupy optycznej powiększalnik kieszonkowy jest urządzeniem mniejszym, bardziej poręcznym, ale i mniej zaawansowanym technicznie. W przeciwieństwie do wersji stacjonarnej korzystać z niego można praktycznie wszędzie i bez pomocy w obsłudze osób trzecich. Dzięki temu urządzenie jest przystępnym rozwiązaniem również dla seniorów z reguły nieobeznanych z nowoczesnymi technologiami.

Ułatwienia dostępu dla użytkowników z niepełnosprawnościami słuchu

Jednym z rozwiązań ułatwiających użytkownikom z wadami słuchu korzystanie ze zbiorów biblioteki jest pętla indukcyjna¹⁹. Urządzenie to wspomaga

¹⁷ <http://www.sklep.altix.pl/pl/lupy-optyczne-2>.

¹⁸ <http://sklep.altix.pl/pl/powiekszalniki-stacjonarne-2>.

¹⁹ https://www.signaltech.pl/rozwiazania/glosniki/petle_indukcyjne/index.html.

słuch osób niedosłyszących, w oparciu o zjawisko indukcji elektromagnetycznej. Pozwala zbierać dźwięk z otoczenia transmitowany przez zewnętrzne mikrofony i przesyłać go bezpośrednio do aparatów słuchowych. Co istotne, dźwięk jest czysty i dostosowany do skali ubytku osoby niedosłyszącej. Odpowiada za to aparat słuchowy z indywidualnie dopasowanym poziomem głośności.

Pętla indukcyjna jako urządzenie jest rozwiązaniem prostym i ekonomicznym, mając na uwadze wykorzystywanie powszechnie dostępnych już rozwiązań technologicznych. W ofercie dystrybutorów pętli indukcyjnych dostępne są urządzenia zarówno małe (przenośne), jak i standardowych rozmiarów (wolnostojące). Dzięki temu mogą być one umieszczane nie tylko w sklepach czy w środkach komunikacji publicznej, ale także w budynkach kultury, takich jak kina, teatry czy wreszcie biblioteki.

Powyższe rozwiązania architektoniczne i technologiczne ułatwiający dostęp do bibliotek dla specjalnych grup użytkowników sprawiają, że placówki biblioteczne stają się miejscami dogodnymi dla całego społeczeństwa. Dzięki rozwiązaniom tym zjawisko wykluczenia społecznego staje się rzadkością, a biblioteka jako instytucja publiczna wpisuje się w cele zrównoważonego rozwoju.

Źródła

www.altix.pl

www.bibliotekakuznica.pl

www.centrumpapieru.pl

www.czytak.com.pl

www.fly-desk.com

www.lustrobiblioteki.pl

www.petlaindukcyjna.pl

www.sbp.pl

www.selsey.pl

www.signaltech.pl

www.swiatczytnikow.pl

www.techopedia.com

www.un.org

www.vedion.pl

Grażyna Knap

Filia nr 7 Książnicy Podlaskiej

Manga w Filii nr 7 Książnicy Podlaskiej

1. Manga w Polsce

Manga i anime, czyli odpowiednio – japoński komiks i animacja, funkcjonują w polskiej popkulturze już ponad 30 lat. Obecnie na rynku wydawniczym działa ośmiu wydawców mangi¹. Najstarsza firma – J.P. Fantastica (J.P.F.), wydaje komiksy od 1996 r.². Od tego czasu opublikowano już ok. 1000 różnych tytułów, skierowanych do bardzo szerokiego grona odbiorców, a w zapowiedziach wydawniczych ciągle pojawiają się nowe propozycje. W 2023 r. do wydawania mang, po bardzo długiej przerwie, powrócił największy w naszym kraju wydawca komiksów – Egmont.

Serwisy streamingowe, działające w Polsce, regularnie poszerzają swoją ofertę o różne seriele i filmy anime, a te pojawiają się także w dystrybucji kinowej³. Sieciowe sklepy odzieżowe sprzedają kolekcje ubrań, najczęściej t-shirty, bluzy i dodatki, z grafikami z popularnych serii (np. *Naruto*, *One Piece*, *Dragon Ball*, *Czarodziejka z Księżycy*) lub inspirowanych mangową estetyką. Warto podkreślić, że są to sklepy powszechnie dostępne, a nie specjalistyczne miejsca nastawione na klientów-fanów.

1 Polscy wydawcy mangi to: J.P. Fantastica, Waneko, Studio JG, Kotori, Dango, Hanami, Akuma i Egmont.

2 O historii rozwoju mangi w Polsce pisze Ewa Witkowska, *Komiks japoński w Polsce. Historia i kontrowersje*, 2020 [e-book].

3 W sierpniu 2023 r. był to film *The First Slum Dunk*.

Jedna z najpopularniejszych księgarń w Polsce – Empik, oprócz działu z mangami, ma też miejsce z mangowymi gadżetami. Można tu kupić: kubki, figurki, breloczki, plakaty, itp. Natomiast wydawnictwo Studio JG sprzedaje niektóre swoje serie mangowe w jednej z sieci kiosków. Oczywiście mamy też w Polsce wiele sklepów specjalizujących się w japońskim komiksie, ale istotniejszy jest tu fakt, że manga pojawia się w przestrzeni nie-fanowskiej, dostępnej dla każdego konsumenta.

Z mangowej estetyki skorzystała przy promocji swojej trzeciej płyty, pt. *Wojny i Noce*, jedna z najpopularniejszych współczesnych wokalistek – Daria Zawiałow. Natomiast raper Szpaku nagrał album pt. *Uzumaki forma ostateczna*, gdzie poszczególne numery nawiązują do ulubionych anime artysty. Z kolei piosenkarka Inee w czerwcu 2023 r. wydała płytę zatytułowaną *Manga*. Projekt okładki wykonała ilustratorka i autorka komiksów – Michalina Daszuta „Kattlett”⁴. Do mangowej estetyki nawiązuje też autorka internetowego komiksu *Helena Wiktorina* – Katarzyna Wotersheim⁵. A to tylko kilka najpopularniejszych przykładów.

Wymieniłam je, aby uzmysłwić bibliotekarzom, że manga w Polsce już się zadomowiła na dobre. Nie jest może jeszcze w popkulturowym „mainstreamie”, ale pomału puka do jego drzwi. Japońskim komiksem i animacją interesuje się nie tylko młodzież, ale wielu fanów rekrutuje się z grona Millennialsów, którzy często wychowywali się na anime emitowanych w telewizji przełomu wieków (Polonia 1, pasmo „Odjazdowe Kreskówki” w RTL7) i nierzadko trwają przy swoim hobby do dziś. Fandom⁶ mangi 20 lat temu

⁴ Strona internetowa autorki: <https://www.kattlett.love>.

⁵ Kolejne odcinki publikowane są w języku angielskim na: <https://tapas.io/series/helenawiktoria/info>. Papierowe wydanie po polsku ukazuje się w wydawnictwie Studio JG.

⁶ Fandom to określenie społeczności fanów, grupy ludzi, których łączy fascynacja wybranym zjawiskiem, tekstem kultury (np. fandom fantastyki, *Gwiezdnych Wojen*) i którzy często są twórczo zaangażowani w konsumpcję tekstu medialnego, np. piszą opowiadania (fanfiki), rysują ilustracje (fanarty) bazując na ulubionych markach. Zob. Małgorzata Lisowska-Magdziarz, *Fandom dla początkujących*, Kraków, 2017 [PDF, e-book]. Dostęp 29.08.2023. Dostępny w internecie: <https://tinyurl.com/gbp23-1>. O Polskim fandomie pisze Tomasz Pindel, *Historie fandomowe*, Wołowiec 2019.

to było środowisko niszowe, składające się z zaledwie garstki zapaleńców, w porównaniu do dzisiejszej grupy młodych fanów gatunku. Jest ich o wiele więcej, co przekłada się na ilość wydawanych w Polsce mang. Wśród odbiorców współczesnej mangi i anime dominują nastoletnie dziewczęta⁷.

Z powyższych powodów warto posiadać mangi w bibliotece. Tkwi w nich potencjał do przyciągnięcia nowych, szczególnie nastoletnich, użytkowników, których ewidentnie brakuje w statystykach bibliotecznych. Wiele placówek w Polsce już to zauważyło, więc inwestuje w tego typu zbiory, zakłada kluby mangi, promuje je w mediach społecznościowych. Filia nr 7 Książnicy Podlaskiej przyłączyła się do tego grona.

2. Jak kształtował się nasz mangowy księgozbiór

Pierwsze mangi w Filii nr 7 pojawiły się w 2018 roku dzięki egzemplarzowi obowiązkowemu. Było to zaledwie kilka tytułów z Wydawnictwa Hanami, które specjalizuje się w publikowaniu mang dla starszych czytelników⁸. Na półce pojawiły się więc u nas takie serie, jak: *Monster*, *Ikigami*, *Mushishi* czy *Saga winlandzka* (t. 1–3). Tytuły te oczywiście trafiły do wypożyczalni dla dorosłych. Znalazły dla siebie czytelników, ale nie było ich aż tak wielu. Z moich obserwacji wynika, że dorośli fani mangi są też najczęściej kolekcjonerami i kupują komiksy, które ich interesują. Nie są też przyzwyczajeni do myśli, żeby poszukiwać mang w bibliotece. Nie mamy w Polsce mocno rozwiniętej kultury komiksowej i przez wiele lat dominowało przekonanie, że to rozrywka dla dzieci. Jeżeli coś kupowano, to raczej komiksowe klasyki typu *Asteriks*. Pamiętam też ze swojego dzieciństwa komiksy wypożyczane z działu dziecięcego, które niekoniecznie powinny się tam znaleźć.

⁷ Bardzo ciekawie o młodzieżowej fascynacji mangą pisze Agnieszka Materne, *Fenomen mangi i anime w środowisku młodzieży*, 2019.

⁸ Tzw. mangi seinen – skierowane do mężczyzn w wieku 18–30 lat oraz mangi josei – skierowane do kobiet w tym samym przedziale wiekowym.

Zbiory komiksowe w bibliotece dla dorosłych potrzebują promocji i odpowiedniego zareklamowania. Przy zapisywaniu nowych czytelników, gdy pokrótce opowiadamy o naszej filii, zawsze staramy się poinformować o półce komiksowej.

W 2019 roku nasz księgozbiór wzbogacił się o kilka serii, dzięki darom od czytelników. Podarowane mangi były w dobrym stanie, wśród nich znalazły się unikatowe tytuły, które można kupić już tylko na rynku wtórnym (np. *Tu detektyw Jeż*). Nie były to jednak największe aktualne mangowe przeboje, a serie popularne ok. 10 lat wcześniej (np. *Ouran High School Host Club*, *D.N. Angel*, *.hack//Bransoleta Zmierzchu*, *Saiyuki*). Miało to znaczenie w kontekście młodszych fanów. Tak jak młodzież czytająca powieści sięga najczęściej po tytuły nowe, promowane w social mediach, mające serialowe i filmowe adaptacje, tak samo zachowują się nastoletni fani mangi. Najpopularniejsze serie to te, które mają animowane wersje, emitowane właśnie w japońskiej telewizji i na bieżąco wrzucane do serwisów streamingowych. Niewielu chce sięgać po mangi, których nie zna, i o których nigdy wcześniej nie słyszało. Warto o tym pamiętać przy tworzeniu mangowej kolekcji w bibliotece.

Prawdziwym przełomem był dla naszej filii 2020 rok. Zbiory powiększyły się wtedy o ponad 20 tytułów z egzemplarza obowiązkowego z wydawnictw Kotori (np. *Yotsuba*, powieści LN⁹ *Sword Art Online* i *Overlord*¹⁰) oraz Studio JG. Dostaliśmy komiksy dla dorosłych (np. *Voynich Hotel*, *Fire Punch*), ale przede wszystkim, wiele młodzieżowych serii (np. *Księga przyjaciół Natsu-me*, *Shirayuki*, *Yona w blasku świtu*, *Iruma w szkole demonów*, *Seven Deadly Sins*, *Twoje kwietniowe kłamstwo* i inne). Niestety pandemia Covid i związane z nią ograniczenia pokrzyżowały nam szyki i przez pewien czas mangi

⁹ Ligh Novel (LN) – powieść zazwyczaj „mangowo” ilustrowana, skierowana najczęściej (ale nie zawsze) do młodzieży i młodych dorosłych. Czasami na jej podstawie tworzone są mangi i anime, a czasami do popularnych serii mangowych dopisuje się powieści z dodatkowymi historiami. W Polsce ukazało się kilka tego typu tytułów (np. „Overlord”, „Sword Art Online”, „My Hero Academia – Historie Szkolne”).

¹⁰ Ponieważ oba te tytuły to fantastyka, to stoją w dziale IV/F.

stały na półkach, niewypożyczone. Jednak gdy tylko zaczęto otwierać instytucje kultury, a dzieci i młodzież wróciła do bibliotek, to nasz komiksowy księgozbiór od razu przyciągnął ich uwagę.

Na mangi wydzieliliśmy osobny regał obok literatury młodzieżowej i tak, jak w przypadku czytelników dorosłych, przy zakładaniu nowego konta przez młodych ludzi zawsze staramy się informować ich o tego typu zbiorach. Odbiór jest raczej pozytywny, choć oczywiście nie każdy nastolatek czyta mangi. Ale widać, że znają znaczenie tego słowa, co nie było takie oczywiste jeszcze 10 lat temu.

Przy promowaniu naszych komiksów sprawnie działa „poczta pantoflowa”. Młodzież informuje swoich kolegów o mangach dostępnych w bibliotece, przyprowadza ich do nas. Czasami trafiają się rodzice, którzy opowiadają o hobby swoich dzieci i przy następnej wizycie przychodzą razem z nimi.

W wyniku rozbudowy mangowego księgozbioru naszej filii pojawiają się tu nowe osoby, a młodzież, która zwykle wypożyczała tylko lektury szkolne, zaczęła wychodzić od nas także z komiksami. Manga przyciągnęła do filii młodych czytelników także z Ukrainy i Białorusi, bardzo dobrze sprawdza się bowiem ten gatunek literatury jako materiał pomocniczy przy nauce języka polskiego. Do naszej placówki zaczęły przychodzić także osoby z innych osiedli w mieście, a nawet spoza Białegostoku. Choć wśród czytelników mang dominuje młodzież w przedziale wiekowym 12–16 lat (w tym więcej dziewczyn niż chłopców), to przychodzą po nie także studenci i dorośli.

W latach 2021–2023 zbiory Filii nr 7 powiększyły się o kolejne tytuły, w tym z zakupów bibliotecznych (np. *Kapitan Tsubasa*, *Pensjonat w zaświatach*, *Blue Lock*, *Samuraj i Stich*). Im więcej nowych tytułów pojawia się na naszych półkach, a starsze dostają swoje kolejne tomy, tym więcej mamy czytelników, którzy regularnie nas odwiedzają. Niestety zdarzają się dłuższe okresy, gdy nie otrzymujemy mangowych nowości wydawniczych, czego przyczyną są m.in. opóźnienia w dostarczaniu egzemplarza obowiązkowego przez zobligowanych do tego wydawców. Nie mamy na to wpływu. Ale warto podkreślić konieczność dbania – w miarę możliwości – o bycie na bieżąco z trybem wydawniczym i sukcesywnym uzupełnianiem kolejnych tomów serii.

Najchętniej wypożyczanym tytułem z naszej kolekcji jest seria *Hanako, duch ze szkolnej toalety*. Powodzeniem cieszyła się też manga *Pokój w kolo-rach szczęścia* i *Dragon Ball*, której niestety nie mamy w całości.

Oczywiście zdarza się, że materiały biblioteczne zostają niezwrócone. Jednak od 2018 roku zniknęło nam z tego powodu tylko 5 woluminów u jednego czytelnika. Nie zmienia to jednak faktu, że w tej chwili jest u nas z czego wybierać. Dysponujemy ok. 100 różnych tytułów, na które składa się ponad 600 woluminów. Ciągłe jednak brakuje kilku niesamowicie popularnych tytułów mangowych (np. *Akademia Bohaterów*, *Miecz zabójcy demonów*, *Jujutsu kaisen*). Mam nadzieję, że uda nam się je pozyskać.

3. Jak prezentuje się nasz mangowy księgozbiór

Mangi w naszej filii stoją na półkach razem z komiksami z innych krajów. Choć jej fani często ograniczają się do czytania tylko japońskich pozycji, postanowiliśmy nie robić dodatkowego podziału i stosujemy oznaczenie UKD 821–91 wobec komiksów dla dorosłych. Manga młodzieżowe trafiają do działu IV/K, który dzielą także z innymi komiksami.

Księgozbiór dla dorosłych ustawiony jest w wypożyczalni dla dorosłych, według autorów scenariusza. Zachodnie komiksy to najczęściej efekt współpracy rysowników, kolorystów, inkerów i scenarzystów, choć zdarzają się w pełni autorskie projekty. Manga zwykle są sygnowane jednym nazwiskiem lub pseudonimem, ale tu także zdarzają się tytuły będące efektem współpracy wielu twórców. Komiksy dla dorosłych są odpowiednio oznaczone przez samych wydawców, zazwyczaj na tylnej stronie okładki. My jednak dodatkowo u góry grzbietu doklejamy nalepkę z odpowiednim oznaczeniem wiekowym (np. 18+). Mamy w swoich zbiorach także mangi wyróżnione przez wydawców jako „komiksy dla dojrzałego czytelnika”. Niekoniecznie są w nich treści „tylko dla dorosłych”, ale mogą to być historie o poważniejszej tematyce, z bardziej realistyczną kreską. Oznaczamy je jako mangi, które mogą być czytane przez czytelników 16+. Do tej kategorii należy np. dystopia *Ikigami*. Tytuł ten można porównać do dzieła typu *Rok 1984* G. Orwella, które przecież czytane jest jako lektura szkolna w liceum.

W wypożyczalni dziecięco-młodzieżowej mangi zajmują regał przy IV poziomie. Tu także komiksy ustawione są według autorów i u góry grzbietu przyklejone są oznaczenia wiekowe 12+ oraz 14+. Przy ich oznaczaniu korzystamy ze sklepu internetowego „yatta.pl”, gdzie prawie wszystkie sprzedawane mangi mają dokładne opisy fabuły, określenia gatunkowe i tematyczne oraz sugerowaną docelową grupę odbiorców. Są to subiektywne oceny sklepu, ale zwykle dość trafne.

Warto zwracać uwagę na czytelne oznaczanie podziałów wiekowych, bo młodsze dzieci chętnie zaglądają do działu z mangami, skuszone kolorowymi okładkami, a rodzice czasami nie są świadomi ograniczeń wiekowych tej literatury, więc staramy się ich instruować. Młodsze dzieci odsyłamy do półki z komiksami dla nich przeznaczonymi, choć nie ma tutaj mang. Ale często samo przejrzanie czarno-białego komiksu, który do tego czyta się od końca, zaspokaja ich ciekawość i ostatecznie wybierają kolorowe komiksy z działu II/K.

W miarę możliwości obok mang ustawiamy też posiadane przez nas książki do nauki rysunku mangowego, ponieważ wielu fanów wykazuje talenty artystyczne, które chce rozwijać. Czasami dostawiamy tam też książki o Japonii albo powieści inspirowane krajem kwitnącej wiśni i innymi z Dalekiego Wschodu. Ostatnio dzięki muzyce K-Pop (np. BTS, Black Pink) szczególnie modna jest Korea Południowa. Koreańczycy mają komiksy podobne do mangi, tzw. manhwa, ale w Polsce jeszcze nie ma dostępnych papierowych wersji popularnych tytułów tego gatunku.

4. Klub Mangi w Filii nr 7

Od sierpnia 2022 roku działa też w naszej filii, prowadzony przeze mnie, metodą prób i błędów, Klub Mangi. W roku szkolnym staram się organizować spotkania raz w miesiącu, zazwyczaj w soboty o godz. 12:00. Na poszczególne spotkania przychodzi średnio ok. 4 osób, głównie w wieku 12–13 lat. Na drzwiach biblioteki i przy regale z mangami wywieszamy plakaty z informacjami o klubie. Regularnie wysyłamy też zdjęcia i notatki o spotkaniach na stronę facebookową Książnicy Podlaskiej. Młodzież przychodząca na

spotkania utworzyła grupę na Messengerze, gdzie na moją prośbę umieszczają ogłoszenia o działalności klubu i terminach spotkań. Dotychczas przygotowywałam mini-wykłady o różnych zagadnieniach ze świata mangi oraz o znanych twórcach, czasami oglądamy fragmenty animacji pasujące do danego tematu. Muszę przyznać, że taka forma się nie sprawdziła i w planach mam wprowadzenie części warsztatowej. Samo słuchanie o mandze jest nudne, ale z drugiej strony młodzież jest dość nieśmiała i niechętnie się wypowiada czy komentuje. Oprócz tematów mangowych pojawił się pomysł na poruszanie zagadnień związanych z popkulturą Japonii. Wielki entuzjazm wzbudził temat japońskich legend miejskich. Młodzi ludzie chętnie dopowiadali różne szczegóły na temat prezentowanych przeze mnie postaci ze świata japońskich strasznych opowieści. Zauważyłam, że horrory, także te mangowe, są wśród nich wyjątkowo popularne.

Dwa razy odwiedziła nas youtuberka JapAnka, która zajmuje się streamowaniem gier. Opowiadała klubowiczom o popularnej grze *Genshin Impact*. Ta tematyka wzbudziła duże zainteresowanie.

5. Zakończenie

Pojawienie się mang w Filii nr 7 Książnicy Podlaskiej uważam za udane przedsięwzięcie. Księgozbiór ten przyciągnął do biblioteki nowych czytelników. Widać, że jest zapotrzebowanie na tego typu zbiory, do czego przekonały się też inne filie biblioteczne z Białegostoku. Warto tylko pamiętać, że komiks jako gatunek literacki może być tworzony z myślą o różnych grupach wiekowych i wielkim błędem jest stereotypowe traktowanie go jako rozrywkę infantylną, typowo dziecięcą. Jest wiele tytułów przeznaczonych tylko dla czytelników dorosłych. Trzeba koniecznie wziąć to pod uwagę przy tworzeniu mangowej kolekcji w bibliotece. Mangi mogą być dobrym punktem wyjściowym do poznawania literatury. Niejednokrotnie byłam świadkiem, jak młodzież wypożyczająca mangi z naszej filii, sięgała w końcu także po powieści. Nie bez powodu umieściliśmy regał z mangami przy literaturze młodzieżowej.

Marianna Kalinowska-Michno

Książnica Podlaska

**Praca w bibliotece to ciągła, zaskakująca kreacja
wywiad z Alicją Zajączkowską – podlaskim bibliotekarzem
roku 2022**

Na początek chciałam pogratulować tytułu podlaskiego bibliotekarza roku i wysokiej pozycji w ogólnopolskim konkursie na bibliotekarza 2022 roku. Wróćmy jednak do Pani początków w pracy bibliotekarza. Jak to się zaczęło? Skąd właśnie taki wybór zawodu?

Dziękuję bardzo! Początki, jak w wielu profesjach, były całkiem przypadkowe. Po prostu w tamtym czasie zwolnił się etat bibliotekarza. Pracowałam wtedy od niedawna na stanowisku urzędniczym w gminie i na to wolne miejsce w bibliotece zostałam przeniesiona. Wypożyczałam tam wcześniej książki i ciekawiło mnie to miejsce. To było w końcówce lat 80-tych. Zaraz potem zaczęłam się dokształcać w zawodzie bibliotekarza. Przez dwa lata uczyłam się podstaw w odległym Białogostoku, co dało mi porządne szlify do pracy merytorycznej z księgozbiorem.

Czy z pracy w bibliotece można czerpać satysfakcję? Co ją przynosi, skoro wynagrodzenie nie jest tu raczej motywatorem?

Praca w bibliotece to ciągła, zaskakująca kreacja w wielu aspektach. Polega ona na tworzeniu atrakcyjnego księgozbioru, aranżowaniu ciekawej, wygodnej i ładnej przestrzeni, projektowaniu wystaw i ekspozycji z tego, co mam lub zdobędę i wreszcie, przez to wszystko, wpływanie na społeczeństwo lokalne. Pracuję z ludźmi, którzy są zróżnicowani wiekiem i oczekiwaniami

wobec biblioteki. Sprostać ich wymaganiom nie jest łatwo. Czasami obciążające psychicznie jest przekonywanie ludzi do przychodzenia do biblioteki, do wypożyczania i do czytania książek, a później do sięgania po bardziej wymagające lektury, np. reportaże, czy publikacje historyczne. Odczuwam satysfakcję, gdy dostrzegam, że swoim wysiłkiem wpływam na zmianę sposobu myślenia, na poszerzanie horyzontów i na otwartość naszego środowiska. Jest to długi proces.

Na przestrzeni lat widzę, jak biblioteka wciąż się zmienia, bo i zmienia się nasze środowisko, poglądy, oczekiwania. Próbuję temu sprostać, co w jakimś stopniu się udaje. Mam wpływ na gromadzenie dobrych książek, próbuję stwarzać bardziej przyjemne przestrzenie, ułatwiam ludziom dostęp do różnorodnego sprzętu komputerowego, drukarek, skanu, robotów. Staram się wciąż tworzyć miejsce przyjazne, gdzie można twórczo spędzić czas i odpocząć.

Pozytywne emocje budzi też przebywanie w środowisku fajnych bibliotekarzy. Mogę korzystać z wielu ciekawych szkoleń, wyjazdów, warsztatów.

Proszę powiedzieć kilka słów o bibliotece, w której Pani pracuje i o społeczności, którą obsługuje Gminna Biblioteka Publiczna w Wiżajnach.

Jaka jest nasza biblioteka? Oczekuje z radością na każdego, kto przekroczy jej progi, by usatysfakcjonować taką osobę. Biblioteka w Wiżajnach to ciekawy i zróżnicowany księgozbiór, który dodatkowo jest dobrze wyeksponowany, książki z ciekawymi tytułami i okładkami zachęcają, by wziąć je do ręki. Przestrzeń Biblioteki w Wiżajnach jest otwarta, z pomieszczeń biurowych wygospodarowałam miejsca do posiedzenia, które podobają się czytelnikom.

Członkowie lokalnej społeczności są serdeczni, ale zmęczeni ciężką pracą, często na własnych gospodarstwach, nie mają przez to czasu i sił, więc kiedy przychodzą do biblioteki znajdują w niej ukojenie, a gdy w domu czytają wzięte od nas książki, one także przynoszą im wytchnienie i pozwalają poznawać inny świat, niż ten wokół nich.

Alicja Zajązkowska.

Fot. Archiwum GBP w Wiżajnach

Jak ocenia Pani rok 2022 i 1. połowę 2023 roku z perspektywy pracy bibliotekarza?

Dla mnie to czas normalnej pracy, niewiele różniący się od innych. To drugi pełny rok funkcjonowania biblioteki w centrum Wiżajn, w starym, ale klimatycznym budynku, który podoba się czytelnikom i użytkownikom. Pod względem funkcjonowania 2022 był trudniejszy od poprzednich z dwóch powodów. Po pierwsze straciłam na długo pracowniczkę merytoryczną – zatrudnioną dotąd na pół etatu, która odeszła na długie zwolnienie lekarskie, a potem na urlop macierzyński i rodzicielski, gdzie przebywa do tej pory.

Drugim powodem było oszczędzanie środków finansowych na ogrzewaniu w okresie jesienno-zimowym. W budynku temperatura pomieszczeń była bardzo niska, co utrudniało pracę. Mam jednak nadzieję na pomyślne rozwiązanie tego problemu w latach następnych. Mimo tego udało się utrzymać wysoki poziom czytelnictwa w gminie, realizowane były także sprawdzone wcześniej formy zajęć i spotkań. W 2022 r udało się też przeprowadzić więcej ciekawych zajęć z młodzieżą. Na przykład o byciu polskim Żydem i tolerancji we współczesnych czasach rozmawialiśmy na podstawie filmu „Dowód tożsamości” w reżyserii Mikołaja Grynberga. Temat mowy nienawiści i hejtu poruszaliśmy na bazie publikacji wydanej przez

Fundację Humanity in Action. To przykłady takich trudniejszych do prowadzenia lekcji.

Początek 2023 r. to, poza obowiązkami sprawozdawczo-rozliczeniowymi, pomoc przy organizacji prac sztabu WOŚP Wiżajny, dyskusyjne Spotkania Czwartkowe, walentynki biblioteczne i zajęcia czytelniczo-zabawowe z dziećmi z klas młodszych. Z końcem lutego udało się zorganizować spotkanie z pisarką osiadłą w naszej gminie, autorką ciekawej książki „Suknia z wilgotnej mgły”. Jest to powieść współczesna osadzona na Suwalszczyźnie, z wątkami tajemnicy, grozy i magii. Książkę tę polecam innym bibliotekom do zakupu.

Moje najśmielsze oczekiwania przerosło to, co zaczęło się dziać od połowy kwietnia tego roku. Oficjalne przyznanie mi tytułu Podlaskiego Bibliotekarza Roku w drodze konkursu SBP wyzwoliło szereg pozytywnych zdarzeń i spotkań, które trwają do dzisiaj. Wciąż napływają do mnie życzenia i gratulacje od wszystkich wokół – od czytelników, użytkowników, mieszkańców, turystów, gości, a nawet osób, których nie znam. To jest bardzo sympatyczne i budujące. Mogłam także uczestniczyć w kilku galach przy okazji odbioru tego tytułu: w Książnicy Podlaskiej w Białymstoku, w Warszawie przy okazji Targów Książki i przy okazji sesji absolutoryjnej Rady Gminy Wiżajny. To były wyjątkowe przeżycia i pozostaną w mojej pamięci. Zdziało się coś, co się rzadko zdarza – zauważono małą, odległą bibliotekę, doceniono jej ważność i użyteczność, poczułam że bibliotekarz się liczy. Może to pozytywne wrażenie potrwa krótko, a może nie... Mam nadzieję, że dzięki temu wyróżnieniu uda się utrzymać bibliotekę w centrum Wiżajn.

Co według Pani generuje tak wysoki zasięg czytelnictwa w Bibliotece w Wiżajnach w skali powiatu i województwa podlaskiego?

Ma na to wpływ z pewnością niski stan ludności w naszej gminie, która liczy zaledwie 2300 mieszkańców i jest najmniejszą gminą w powiecie suwalskim. Osiąga przy tym najwyższy wskaźnik czytelnictwa – ponad 20-procentowy. Dużo ludzi przewija się każdego dnia przez bibliotekę, jeśli

tylko jest otwarta. Dlatego tak bardzo zależy mi na dyspozycyjnym i chętnie uczącym się pracowniku, a najlepiej kilku. Bywa, że nawet trzy czwarte urlopu spędzam w pracy, jeśli nie można wtedy zorganizować zastępstwa. W innym wypadku biblioteka byłaby zamknięta w okresie letnim, a to ważny czas, kiedy możemy pozyskać czytelników, którzy tylko raz w roku lub rzadziej odwiedzają rodzinne strony lub przyjeżdżają do Wiżajn jako turyści. Biblioteka staje się dla nich miejscem, w którym odpoczywają, spotykają się, poszukują informacji, korzystają z internetu, ksera, map i oczywiście z wypożyczeni. Wszystkich nowych gości biblioteki zachęcam do przejrzenia naszych zasobów, zapisania się do biblioteki i do wyboru książek oraz innych materiałów bez martwienia się o konieczność szybkiego zwrotu wypożyczonych pozycji. Informuję o tym, że jesteśmy elastyczni i przedłużamy czas wypożyczenia, że warto chociaż okazjonalnie odwiedzać bibliotekę.

Staram się także zatrzymywać czytelników, którzy są już zapisani do Biblioteki w Wiżajnach, bo przecież bardzo łatwo stracić pozyskanego już czytelnika, np. poprzez zamykanie placówki lub nieodpowiednie podejście do ludzi. Ważne w tej pracy jest cierpliwe budowanie zaufania przez lata.

Jaka jest pani recepta na sukces w podtrzymywaniu tego zaufania? Czym można sobie zaskarbić popularność wśród użytkowników?

Znam i wciąż od lat poznaję to społeczeństwo, jestem osobą obdarzoną przez nie ogromnym zaufaniem, więc nie mogę go zawieść brakiem uwagi czy empatii. Staram się przekonywać nieprzekonanych, że Biblioteka w Wiżajnach to miejsce dla każdego, nie tylko dla czytających i wypożyczających. Każdy może tu pobyć ile czasu chce, może porozmawiać ze mną o istotnych dla niego sprawach, spotkać się w bibliotece ze znajomym albo uzyskać informacje o ciekawych wydarzeniach odbywających się w Wiżajnach i w okolicy.

Mieszkam w pięknym regionie Suwalszczyzny północnej i chciałabym pokazywać to piękno innym ludziom, w tym mieszkańcom tych terenów, którzy często go nie dostrzegają, bo są zapracowani i zmęczeni. Rozmawiam więc z mieszkańcami także na ten temat. Nasza okolica coraz bardziej się

wyludnia, mam więc wielką chęć ocalania wszelkich zasłyszanych historii, archiwizowania zdjęć i innych materiałów, szukam tylko czasu, sprzętu i osoby do współtworzenia takiego archiwum społecznego. Jeszcze nie udało mi się go powołać, więc na razie słucham z uwagą ludzi.

W jak dużym stopniu aktywna obecność biblioteki w przestrzeni wirtualnej ma wpływ na czytelnictwo?

Myślę, że bardzo duży. To pozwala docierać do wielu obserwujących, niekoniecznie korzystających z zasobów biblioteki. Ważne, że katalog online jest łatwo dostępny, co daje istotną informację o zasobach książkowych i innych bibliotek. Działalność w internecie udowadnia odbiorcom, że działamy na rzecz biblioteki w różnoraki sposób. Dziś bez obecności w świecie wirtualnym trudniej dotrzeć z informacją do mieszkańców. Sama zaglądam na strony mediów w regionie i niejednokrotnie informuję mieszkańców, co się dzieje w bliższej lub dalszej okolicy.

Istnienie biblioteki w internecie oszczędza czas i fundusze, zwłaszcza kiedy trzeba działać szybko, a zdarza się to przecież bardzo często. Po wykonaniu plakatu w którymś z programów graficznych, umieszczam go w przestrzeni wirtualnej na banerze strony internetowej i w naszych mediach społecznościowych, dzięki czemu do większości użytkowników docieramy z informacją. Dzięki temu oszczędzam toner i czas potrzebny do rozwieszenia plakatów w terenie, nie muszę wówczas zamykać biblioteki, kiedy nie mam do dyspozycji drugiego bibliotekarza.

Ograniczanie swojej internetowej aktywności bibliotekarskiej jedynie do Facebooka nie jest wystarczające. Informuje on świetnie i szybko, ale tylko w postach bieżących, potem wszystko ginie w czeluściach profilu, nikt nie wraca do starszych treści, niezależnie od rangi przedstawianego wydarzenia i ilości pracy w to włożonej. Dlatego strona internetowa, choć trudniejsza do opanowania i prowadzenia, jest tym medium, na które wato postawić, jeśli chce się przedstawiać całokształt działań placówki. W moim przypadku sporo pracy związanej z udostępnianiem treści na

strony internetowe zostaje przeniesiona do domu. Podobnie jest z zakupem i opracowaniem książek.

Które z organizowanych przez Panią działań cieszyły się największą popularnością?

W ubiegłym roku wydarzeniem, które przerosło nasze oczekiwania było spotkanie autorskie wokół książki „Tróstyk. Gawęda o granicach” Aleksandry Domańskiej. Autorka, związana od prawie 20 lat z naszymi okolicami i ludźmi stąd, napisała niezwykłą książkę o dramatach i trudnościach życia mieszkańców tego regionu, należących do różnych narodowości, szarpanych decyzjami podejmowanymi przez polityków. Promocja tej książki wiązała się z rocznicą 600-lecia powstania granicy mełneńskiej, wyznaczającej m.in. okolice obecnego trójstyku. Spotkanie autorskie aktywowało ludzi zainteresowanych historią pogranicza, także w przestrzeni wirtualnej, sprawiło również, że ludzie przychodzili do biblioteki, chcąc dzielić się swoimi materiałami, wspomnieniami, relacjami związanymi z wątkami poruszonymi w książce.

Sporą popularnością cieszyło się też utworzenie fotobudki bibliotecznej zrobionej z przymrużeniem oka ze stosów książek.

Letnia akcja „Odjazdowego bibliotekarza” to kolejne atrakcyjne wydarzenie w Wiżajnach. Łączy ona w sobie aktywność rowerową i krajoznawczą z promowaniem biblioteki, która dzięki temu jest zapamiętywana przez mieszkańców i dobrze im się kojarzy.

Na czym polega działalność „Grupy Czwartkowej”, która z Pani inicjatywy działa w bibliotece?

To cykliczne, prowadzone od wielu lat spotkania osób dorosłych i seniorów w bibliotece i nie tylko. W ich trakcie wspólnie dyskutowano, poznawano się i edukowano na różne sposoby. Czwartkowe, bo odbywały się zazwyczaj w czwartki o 12.00. Zainspirowane były lata temu programem „Spotkania z pasjami”, przekształciły się w spotkania tkane na nasze możliwości. W ostatnich latach są to zdarzenia bardziej indywidualne. Członkowie tej

nieformalnej grupy wzajemnie się inspirują, rozmawiają o książkach, które im się podobały, opowiadają historie z życia, są także wsparciem osobowym biblioteki w wielu działaniach promujących czytelnictwo.

Bliski jest Pani temat ochrony środowiska i przyrody, w jaki sposób biblioteka może działać na rzecz ekologii w społeczności lokalnej?

To ważny temat dla każdej myślącej osoby. Wydaje mi się, że rolą biblioteki, jako placówki edukacyjnej, jest pokazanie ważności tematu ochrony środowiska, w którym żyjemy. Poprzez takie akcje jak wspólne sprzątanie okolicy dajemy przykład tym, którzy nie zastanawiają się nad tym, że nie wolno rzucać śmieci gdzie popadnie. Dlatego ze świetlicą gminną i chętnymi mieszkańcami, np. przy okazji Dnia Ziemi, idziemy w teren i zbieramy śmieci, a ich niestety nie brakuje. Mamy satysfakcję z tego działania i przy okazji odbywamy wiosenny spacer terenowy. Temat ekologii i zrównoważonego rozwoju przewija się też w moich działaniach przy okazji listopadowej akcji Tygodnia Edukacji Globalnej.

Dodatkowo mamy w bibliotece świetny zasób książek o tematyce zagrożeń ekologicznych, segregacji odpadów oraz wiele innych związanych ze zrównoważonym podejściem do Ziemi i natury. Często robię z nich wystawki i ekspozycje, a także namawiam, by przejrzeć je lub wypożyczyć.

Czy da się w bibliotece prowadzić wartościowe i interesujące dla odbiorców inicjatywy bezkosztowe lub z bardzo okrojonym budżetem?

Da się. Trzeba bazować na pomysłach opartych na pracy własnej, wiedzy, kreatywności oraz współpracy z instytucjami i wolontariuszami – czytelnikami. Bardzo wiele jest stron w sieci inspirujących biblioteki do takich działań, np.: biblioteki.org, labib, goodbooks, programy FRIS. Ja wybieram te inicjatywy, które jestem w stanie zaadoptować do swoich możliwości bibliotecznych, licząc na większe lub mniejsze wsparcie innych. Dzięki temu lokalna społeczność dostrzega rolę wspólnoty i odczuwa potrzebę spotkań, rozmów, budowania relacji, rozumienia innej perspektywy i ocalania

pamięci. Osobom, które pomagają mi przy organizacji różnych wydarzeń, np. Nocy Bibliotek, zależy potem, by impreza była udana. Wspólne działanie staje się więc wartością.

Niewątpliwie większe środki finansowe, których nie mamy, pozwoliłyby na zapraszanie ciekawych autorów lub specjalistów w dziedzinie działań edukacyjno-społecznych, umożliwiłyby większą promocję i atrakcyjność wydarzeń. Musimy jednak radzić sobie w ramach budżetu skrojonego tylko na podstawowe utrzymanie placówki. Rzadko możemy brać udział w projektach, ze względu na brak środków na pokrycie 15- czy 20-procentowego wkładu własnego. Nie mam wsparcia osobowego w takich działaniach i odwagi w pisaniu dużych wniosków. Pomoc wolontariuszy jest nieoceniona, ale doraźna i wykonywana jedynie w ich wolnym czasie. Wydaje mi się, że bez finansowych projektów robimy całkiem dużo. Ta dodatkowa praca jednak okupiona jest coraz większym zmęczeniem moim i osób mi doraźnie pomagających.

Z jakimi instytucjami najczęściej Pani współpracuje przy realizacji tych działań?

Współpracuję z kim się da i na ile się da. Przy organizacji wydarzeń od zawsze działamy z naszą świetlicą gminną, która boryka się z podobnymi problemami jak biblioteka. Poza tym współpracuję ze szkołą podstawową, przedszkolem, wcześniej gimnazjum wiczajńskim, a także urzędem gminy, GOPS-em, innymi bibliotekami z regionu, osobami z Grupy Czwartkowej, przedsiębiorcami, stowarzyszeniami, oraz wolontariuszami, którzy są naszymi czytelnikami i użytkownikami.

Jakie są Pani marzenia i cele na najbliższy czas?

Chciałabym, by w bibliotece pracowało więcej osób. Marzy mi się zespół ludzi z otwartymi głowami, którzy chcą pracować i są za to doceniani. Chciałabym, by biblioteka pozostała w miejscu, w którym jest – w centrum Wiczaj, ale by została docieplona i wyremontowana, by dzięki temu powstała

jeszcze bardziej otwarta przestrzeń. Moim marzeniem jest także, by ludzie chętniej czytali książki i traktowali to jako swój rozwój i wypoczynek, tak bym nie musiała dwoić się i troić dla przekonania ich do lektury.

Prywatnie, chciałabym mieć więcej czasu dla siebie, by odpocząć z książką lub filmem, wyjechać gdzieś z grupą znajomych i by w dalszym ciągu cieszyć się zdrowiem.

Na koniec, proszę o polecenie po jednej wyjątkowej książce dla dorosłego i dla młodzieżowego czytelnika. Kogo w końcu pytać o rekomendację, jeśli nie Podlaskiego Bibliotekarza Roku.

Zawsze mam problem z takim pytaniem. Nie umiem wybrać jednej książki, bo w różnym czasie wpływ mają na mnie różne lektury. Ale spróbuję. Dorosłym poleciłabym „Nie ma się czego bać. Rozmowy z mistrzami” Justyny Dąbrowskiej – piękną i mądrą książkę o spojrzeniu osób starszych na życie. Lubię też i polecam prozę Tomasza Jastruna. Z literatury młodzieżowej chcę przeczytać „Stan splątania” Jędrzejewskiej-Wróbel – zapowiada się dobra książka. Młodzieży młodszej, czy raczej starszym dzieciom rekomendowałabym przygodową „Kobrę” Katarzyny Wasilewskiej. Jest to książka wciągająca, tajemnicza i świetnie napisana. Bardzo zaskakują mnie teraz książki dziecięce, pięknie wydane, o świetnych, współczesnych treściach, problemach i emocjach, np. „Bajka o lęku” Agnieszki Jucewicz.

Bardzo dziękuję za inspirującą rozmowę.

Joanna Trusiuk

Książnica Podlaska

Odczytać świat. Spotkanie z reportażem

Od maja do września 2023 roku Dział Instrukcyjno-Metodyczny Książnicy Podlaskiej w Białymstoku realizował projekt pt. **„Odczytać świat. Spotkanie z reportażem”** w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego **Partnerstwo dla książki**. Główną ideą przedsięwzięcia skupionego wokół różnych form reportażu była promocja czytelnictwa i kultury literackiej.

Badania i analizy stanu czytelnictwa w Polsce w roku 2020 i 2021 prowadzone przez Bibliotekę Narodową pokazały, że literatura faktu nie należy do tych najpoczytniejszych. Raporty i sprawozdania wskazują także, iż nastoletni czytelnicy nie są zainteresowani lekturą dotyczącą współczesnych problemów i rzadko sięgają po książki podróżnicze i reportaże. Opracowując projekt, chcieliśmy udowodnić, że literatura non-fiction to pasjonująca i poruszająca lektura oraz wiarygodne źródło informacji o świecie.

W ramach zadania „Odczytać świat. Spotkanie z reportażem” zaplanowaliśmy piętnaście niekonwencjonalnych wydarzeń kulturalno-literackich np.: warsztaty – dziennikarskie, fotograficzne, radiowe, filmowe, a także szkolenie literaturoznawcze, stragan literacki, performans, wystawa fotografii podlaskich twórców i przede wszystkim spotkania autorskie ze znanymi reportażystami. Wymienione przedsięwzięcia odbyły się w budynku głównym Książnicy Podlaskiej i Filii nr 8, a także w kilku bibliotekach publicznych województwa podlaskiego z ubogą ofertą kulturalną i edukacyjną.

W maju i czerwcu zaprosiliśmy mieszkańców województwa podlaskiego na następujące przedsięwzięcia:

Spotkanie autorskie z Mateuszem Styrzula – reportażystą oraz autorem artykułów naukowych i publicystycznych, które odbyło się w Bibliotece Publicznej w Sokółce,

Warsztaty dziennikarsko-literackie dla dzieci i młodzieży pn. „Mały reporter”, które poprowadziła Emilia Chomutowska-Murza – animatorka Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów KLANZA Oddziału w Białymstoku. W Filii nr 8 Książnicy Podlaskiej oraz w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Czarnej Białostockiej dzieci podczas zajęć zgłębiały wiedzę na temat tajników sztuki dziennikarskiej.

Warsztaty z fotografii reportażowej dla dzieci i młodzieży pt. „Świat w obiektywie” z Piotrem Niedźwiedziem – fotografem i dokumentalistą, zrealizowane zostały w Filii Bibliotecznej w Załukach (Biblioteka Publiczna w Gródku) oraz w Filii Bibliotecznej w Rafałowce (Miejska Biblioteka Publiczna w Zabłudowie). Uczestnicy mieli okazję doskonalić umiejętności w zakresie technik fotografii, a także lepiej poznać swoją małą ojczyznę.

Spotkanie autorskie z Ewą Zwierzyńską – podlaską reportażystką, miało miejsce w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. prof. Haliny Krukowskiej w Wasilkowie.

Warsztaty dotyczące reportażu radiowego adresowane do młodzieży pt. „Usłyszeć świat malowany dźwiękiem” poprowadzone zostały przez Joannę Sikorę – dziennikarkę Polskiego Radia Białystok i dokumentalistką – w Gminnej Bibliotece Publicznej w Mielniku oraz w Gminnej Bibliotece Publicznej w Dziadkowicach. Dzięki zajęciom młodzież nauczyła się podstaw pracy z mikrofonem i dyktafonem, a także poznała zasady tworzenia reportażu dźwiękowego.

Kulminacyjnym punktem projektu „Odczytać świat. Spotkanie z reportażem” było wydarzenie ph. **„Podlaski Dzień Reportażu”. 22 września 2023** roku mieszkańcy Białegostoku i okolic mieli okazję uczestniczyć, w siedzibie głównej Książnicy Podlaskiej, w następujących inicjatywach:

spotkaniu autorskim z gwiazdą polskiego reportażu – **Jackiem Hugo Baderem**; warsztatach czytania performatywnego fragmentów prozy reportażowej, który przeprowadziła Justyna Godlewska-Kruczkowska, aktorka Teatru Dramatycznego im. Aleksandra Węgieerki w Białymstoku; kiermaszu publikacji reportażowych partnerów wydarzenia: Wydawnictwa Czarnego, Wydawnictwa Kobiecego, Fundacji Sąsiedzi oraz w wernisażu wystawy fotografii autorstwa podlaskich twórców. Nauczyciele, pracownicy podlaskich instytucji kultury i inni zainteresowani wysłuchali wykładu popularnonaukowego pt. „Piękna i bestia. O związkach literatury pięknej z literaturą faktu”, który przedstawiła dr hab. Elżbieta Konończuk, prof. Uniwersytetu w Białymstoku. Dostępny był również mobilny punkt wypożyczeń Książnicy Podlaskiej zaopatrzonej w literaturę non-fiction. Na wszystkie wydarzenia wstęp był bezpłatny.

Projekt zrealizowaliśmy dzięki dofinansowaniu w ramach programu **Partnerstwo dla Książki** ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury. Partnerami przedsięwzięcia byli: Województwo Podlaskie, Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów KLANZA Oddział Białystok, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Okręg Podlaski, Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku, Fundacja Sąsiedzi, Wydawnictwo Kobiece.

Zadanie „Odczytać świat. Spotkanie z reportażem” popularyzowaliśmy poprzez media społecznościowe oraz na stronie KP. Poza tym prowadzona była również kampania promocyjna przedsięwzięcia drogą elektroniczną i telefoniczną.

Pracownicy Działu Instrukcyjno-Metodycznego przygotowali informację o imprezie do lokalnych mediów i prasy oraz materiały promocyjne (plakaty, ulotki z programem) i gadżety. Patronami medialnymi wydarzenia byli: Portal informacyjny Województwa Podlaskiego, Polskie Radio Białystok, TVP3 Białystok, podlaskisenior.pl – Portal Seniorów Województwa Podlaskiego, czasopismo branżowe „Głos Bibliotek Publicznych Województwa Podlaskiego”.

Mamy głęboką nadzieję, że realizacja tego projektu – prezentującego różne oblicza reportażu: radiowego, prasowego, literackiego – była świetną okazją do przedstawienia Książnicy Podlaskiej w Białymstoku oraz bibliotek publicznych regionu, jako miejsc kulturotwórczych, otwartych dla wszystkich grup użytkowników, pełnych inwencji i wartościowych form rozrywki oraz edukacji. Spotkania i warsztaty ze znanymi reportażystami polskimi dały szansę uczestnikom, by poznać, polubić, a być może nawet pokochać literaturę faktu. Liczymy, iż ta inicjatywa promująca czytelnictwo, zaowocuje większym zainteresowaniem literaturą, szczególnie non-fiction, wśród mieszkańców Białegostoku i regionu.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Dominik Sołowiej

Książnica Podlaska

Biel i czerwień, czyli polskie kolory patriotyzmu

Dział Edukacji Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku od maja do września 2023 roku realizował projekt „Biel i czerwień, czyli polskie kolory patriotyzmu”. Jego celem było przypomnienie historii barw, które dziś każdemu Polakowi (i nie tylko) kojarzą się z naszą ojczyzną. W ramach projektu odbył się cykl warsztatów, w których wzięli udział uczniowie szkół podstawowych (klasy I–III i IV–VI) z Białegostoku i regionu oraz osoby w wieku senioralnym.

Na początku Książnica Podlaska zrealizowała zajęcia poprowadzone przez Annę Kamińską – edukatorkę z Instytutu Pamięci Narodowej (Oddział w Białymstoku), która przedstawiła najważniejsze fakty związane z polską historią i polskimi symbolami narodowymi. Spotkanie było okazją do dyskusji o tym, jakie zwierzę znajduje się w polskim godle, jak wygląda i dlaczego jest to orzeł biały. Rozmowę z prowadzącym uzupełniła projekcja filmu edukacyjnego IPN „Polak Mały. Polskie Symbole Narodowe”.

Starsi uczniowie, biorący udział w projekcie, rozmawiali z instruktorem o polskich symbolach narodowych, o symbolice godła, o legendzie o Lechu, Czechu i Rusie oraz wzięli udział w prezentacji poświęconej temu, jak na przestrzeni lat zmieniało się godło polskie. Później uczniowie i seniorzy zaproszeni zostali do udziału w zajęciach plastycznych związanych z barwami polskiego patriotyzmu. Zajęcia z filcowania („Tworzenie filcowych kwiatów”) poprowadziła Dorota Sulżyk z Pracowni Sunduk, natomiast warsztaty plastyczne „Tworzenie kotylionów ze wstążki” poprowadziła plastyczka Agnieszka Blank.

Kolejnym elementem projektu były warsztaty Sergiusza Gołembiewskiego „Tworzenie z papieru kwiatów biało-czerwonych metodą origami przestrzennego”. Sergiusz Gołembiewski to nauczyciel historii oraz wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej, oprócz tego pasjonat origami, który wtajemnicza uczestników swoich warsztatów w sekrety japońskiej sztuki składania papieru, wzbogaconej o nowoczesne rozwiązania, pozwalające na tworzenie trójwymiarowych figur.

Ostatnim elementem działań projektowych był koncert zespołu Jemioła, prowadzonego przez Ewę Dębko. Zespół zaprezentował najpopularniejsze pieśni patriotyczne, zapraszając do wspólnego śpiewania publiczność zgromadzoną w Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku.

Zespół „Jemioła” powstał w 2016 roku w Sokólskim Ośrodku Kultury. W repertuarze posiada pieśni regionalne, patriotyczne i okolicznościowe. Najmłodszy członek „Jemioły” ma około 12 lat, natomiast najstarszy ponad 80, co sprawia, że brzmienie dwudziestoosobowego zespołu jest bogate i świeże. Członkowie zespołu ubrani są zawsze w stroje regionalne, oprócz tego występują w towarzystwie profesjonalnych muzyków: klarncisty, kontrabasisty oraz akordeonisty. Zespół uczestniczy w licznych uroczystościach państwowych oraz religijnych, a także zdobywa nagrody w konkursach.

Zajęcia zrealizowane w ramach projektu „Biel i czerwień, czyli polskie kolory patriotyzmu” okazały się doskonałym uzupełnieniem wiedzy zdobytej przez uczniów w szkole podstawowej. Ważne było także to, że wszystkie spotkania odbywały się w bibliotece, a więc przestrzeni, która w XXI wieku oferuje wiele alternatywnych sposobów poszerzania posiadanych już wiadomości, co umyka świadomości wielu młodych osób. Dlatego, realizując projekt, Dział Edukacji Książnicy Podlaskiej zaktywizował uczniów, przekazując im w sposób atrakcyjny ważne dla życia społeczne informacje, a przy okazji dając im szansę, by odkryli nowe umiejętności, zrealizowali swoje „dzieła sztuki” i mieli satysfakcję, że efekty ich pracy będą prezentowane w Książnicy Podlaskiej.

Partnerem medialnym zadania było czasopismo „Głos Bibliotek Publicznych Województwa Podlaskiego” oraz Nieregularnik „Epea. Pismo literackie”, wydawane przez Książnicę Podlaską im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku.

Projekt „Biel i czerwień, czyli polskie kolory patriotyzmu” został zrealizowany w ramach Programu Dotacyjnego Biura „Niepodległa” „Symbole Narodowe RP”. Kwota dofinansowania wyniosła 8200 zł.

Scenariusze zajęć Anny Kamińskiej z Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Białymstoku

Celem zajęć jest kształtowanie umiejętności rozpoznawania i opisywania poszczególnych symboli narodowych oraz utrwalenie wiadomości na temat własnego kraju. Zajęcia opierają się na różnych metodach pracy z uczniami (opowiadanie, pogadanka, pokaz, gry dydaktyczne) przy wykorzystaniu prezentacji multimedialnej oraz gier edukacyjnych stworzonych przez Instytut Pamięci Narodowej.

Wiek: 7–9 lat, liczba uczestników: 30, czas: 60 minut

Scenariusz:

1. Edukator prowadzi z dziećmi krótką rozmowę. Zadaje grupie pytania:
  - ▶ W jakim kraju żyjemy?
  - ▶ Czy jesteśmy wolnymi ludźmi?
  - ▶ Co to znaczy, że jesteśmy wolnymi ludźmi?
2. Edukator tłumaczy uczniom, że w historii naszego kraju istniał czas, kiedy Polacy nie byli wolnymi ludźmi i nie mogli postępować zgodnie z własnymi pragnieniami. Opowiada o okolicznościach utraty przez Polskę niepodległości i o związanych z tym konsekwencjach.
3. Edukator wskazuje, że dziś żyjemy w wolnym kraju, który posiada swoje symbole narodowe. Zadaje grupie pytania:
  - ▶ Jakimi symbolami narodowymi posługujemy się w Polsce?
  - ▶ W jakich sytuacjach nasze symbole narodowe są używane?

4. Edukator prezentuje film edukacyjny Instytutu Pamięci Narodowej pt. „Polak mały” i prosi uczniów, aby zapamiętali zawarte w nim treści.
5. Edukator prowadzi z uczniami rozmowę na temat poszczególnych symboli narodowych. Zadaje grupie pytania:
  - a) godło – Jakie zwierzę znajduje się w godle?, Jak wygląda?, Dlaczego jest to biały orzeł?
  - b) flaga – Jakie kolory ma nasza flaga?, Z czym kojarzy się nam kolor biały, a z czym czerwony?, Kiedy wywieszamy naszą flagę?, Czego nie wolno robić z flagą narodową?
  - c) hymn – Jaki tytuł ma nasz hymn?, Kiedy śpiewamy hymn?, Jak zachowujemy się w trakcie śpiewania hymnu?
6. Edukator rozdaje dzieciom białe i czerwone karteczki. Następnie czyta grupie prawdziwe i fałszywe zdania na temat polskich symboli narodowych. Jeśli zdanie jest prawdziwe, uczniowie podnoszą do góry białą karteczkę, natomiast gdy jest ono fałszywe – unoszą karteczkę czerwoną.
7. W ramach podsumowania zajęć edukator zapoznaje uczniów z grą edukacyjną pt. „Polak mały”. Dzieci w zespołach grają w memory z wykorzystaniem słów hymnu oraz układają godło Polski.

Wiek: 10–12 lat, liczba uczestników: 30 osób, czas: 60 minut

Scenariusz:

1. Edukator prowadzi z uczniami krótką rozmowę. Zadaje grupie pytania:
  - ▶ Co to znaczy być wolnym człowiekiem?
  - ▶ Czy zawsze żyliśmy w wolnym kraju?
  - ▶ Kiedy Polska utraciła wolność?
  - ▶ Edukator przedstawia uczniom okoliczności utraty przez Polskę niepodległości, a następnie opowiada o zmaganiach Polaków, które zakończyły się odzyskaniem państwa po 123 latach niewoli.
2. Edukator wskazuje, że dziś żyjemy w wolnym kraju, który posiada swoje symbole narodowe. Zadaje grupie pytania:
  - ▶ Jakimi symbolami narodowymi posługujemy się w Polsce?

- W jakich sytuacjach nasze symbole narodowe są używane?
3. Edukator przedstawia treść art. 28 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej na temat zasad ochrony symboli narodowych. Omawia z uczniami znaczenie ust. 4 – „Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej Polskiej podlegają ochronie prawnej”.
  4. Edukator prowadzi z uczniami rozmowę na temat poszczególnych symboli narodowych:
    - a) godło – omówienie symboliki, przypomnienie legendy o Lechu, Czechu i Rusie, prezentacja zmieniającego się godła polskiego na przestrzeni wieków,
    - b) flaga – omówienie symboliki, prezentacja polskich chorągwi i flag w dziejach państwa polskiego, zasady eksponowania barw narodowych,
    - c) hymn – omówienie historii powstania hymnu, porównanie treści obecnego hymnu i pierwotnej wersji napisanej przez Józefa Wybickiego, zasady zachowania podczas śpiewania hymnu.
  5. Edukator rozmawia z grupą o innych symbolach polskości w historii naszego kraju. Na koniec uczniowie biorą udział w rozgrywkach z wykorzystaniem gry edukacyjnej pt. „Znaj Znak”.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

---

niepodległa

Dofinansowano ze środków Biura „Niepodległa” w ramach Programu Dotacyjnego „Symbole Narodowe RP”

Marianna Kalinowska-Michno

Książnica Podlaska

Pozabudżetowe źródła pozyskiwania środków finansowych przez biblioteki publiczne województwa podlaskiego na działalność bieżącą i inwestycje w 2022 roku

Biblioteki publiczne z województwa podlaskiego, jak co roku, otrzymały środki finansowe nie tylko z budżetów organizatorów, lecz także z dodatkowych źródeł. Największe wpływy w tym zakresie uzyskano z programów rządowych i funduszy europejskich. Dzięki pisanim projektom bibliotekarzom z województwa podlaskiego udało się także otrzymać wsparcie finansowe od organizacji pozarządowych i, w postaci dotacji celowych, od instytucji samorządowych: wojewódzkich, gminnych, miejskich. Jeszcze inne sposoby pozyskiwania funduszy na działalność bibliotek to korzystanie z darowizn czytelników i sponsoringu różnych firm, a także samodzielne wypracowywanie dochodów przez biblioteki, np. dzięki wynajmowaniu sal, świadczeniu usług kserograficznych, sprzedaży własnych publikacji i dodatkowej działalności kulturalnej.

W niniejszym sprawozdaniu pozabudżetowe źródła dochodów bibliotek z województwa podlaskiego podzielono na trzy grupy. Pierwsza to wybrane programy z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, których koordynatorem jest Książnica Podlaska a beneficjentami biblioteki województwa podlaskiego. Druga to dotacje pozyskane przez Książnicę Podlaską z przeznaczeniem na własne zadania. Trzecią grupę stanowią środki otrzymane dzięki staraniom bibliotekarzy z bibliotek terenowych na rzecz tych placówek.

1. Programy, których koordynatorem jest Książnica Podlaska, a beneficjentami biblioteki z województwa podlaskiego.

- ▶ Programy z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
  - » **Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025, Priorytet 1, Kierunek interwencji 1.1 Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.**

Kwotę 1 157 013 zł z programu Książnica Podlaska rozdysponowała na 95 bibliotek samorządowych województwa podlaskiego z czego: Biblioteka Publiczna im. Marii Konopnickiej w Suwałkach pozyskała 29 500 zł, Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży – 34 000 zł, a Książnica Podlaska w Białymstoku – z 1. dotacji 280 000 zł, z 2. dotacji 130 000 zł.

- » Program **Dyskusyjne Kluby Książki** – w jego ramach Książnica Podlaska pozyskała dofinansowanie w wysokości 45 500 zł na organizację 48 klubów działających w bibliotekach publicznych na terenie województwa podlaskiego.
- ▶ Projekt **Nie siedź! Sieciuj!** finansowany przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, którego koordynatorem na rzecz bibliotek powiatowych województwa podlaskiego są pracownicy Działu Instrukcyjno-Metodycznego Książnicy Podlaskiej, a beneficjentami bibliotekarze z bibliotek powiatowych województwa podlaskiego. W ramach projektu w 2022 roku za kwotę 4 000 zł zorganizowano m.in.: wizytę studyjną w Mediatece w Mońkach oraz trzy warsztaty dla bibliotekarzy na tematy: 1. promowania wydarzeń bibliotecznych, 2. fotografii, 3. obróbki dźwięku i montażu filmów na potrzeby pracy w bibliotekach.

2. Dotacje pozyskane przez Książnicę Podlaską z przeznaczeniem na własne zadania.

- ▶ Ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
  - » W ramach programu **Czasopisma** pozyskano dotację na wydanie dwóch czasopism Książnicy Podlaskiej w 2022 roku – 30 261 zł na

- opublikowanie dwóch numerów czasopisma naukowego „Bibliotekarz Podlaski” (wartość zadania 41 105 zł) i 27 000 zł na wydanie dwóch numerów nieregularnika „Epea. Pismo Literackie 2022”.
- » Z dotacji pochodzącej ze specjalnego programu ministerialnego na rok 2022 związanego z obchodami roku romantyzmu polskiego pn. **Ballady i romanse** w Książnicy Podlaskiej realizowano dwa projekty:
    - „Ballady i romanse. Interpretacje pokoleniowe” – zadanie dofinansowane kwotą 13 000 zł, którego autorami i realizatorami byli pracownicy trzech filii Książnicy Podlaskiej, nr 3, 8 i 9, a uczestnikami młodzież i seniorzy, dla których interpretowanie ballad Adama Mickiewicza, przy użyciu różnych narzędzi stało się przestrzenią międzypokoleniowego dialogu;
    - „Publikacja *Ballad i romansów* Adama Mickiewicza w języku esperanto i w języku polskim” – we współpracy z Białostockim Towarzystwem Esperantystów; na ten cel wykorzystano 10 000 zł dotacji.
  - » W ramach programu **Muzyka**, realizowanego przez Narodowy Instytut Muzyki i Tańca, pozyskano 60 000 zł na realizację projektu „Mickiewicz-FUSION”, dzięki któremu zorganizowano z dużym rozmachem dwa profesjonalne spektakle muzyczno-słowne pt. „#Mickiewicz” i „Wieszcz” a także wystawę grafik pt. „Ballady miejskie” i prelekcje popularno-naukowe.
  - » Z programu **Partnerstwo dla Książki** w Książnicy Podlaskiej przeprowadzone zostały trzy projekty.
    - „Z książki do gry, z gry do książki. Strategia gry w animacji czytelnictwa” – ten projekt szkoleniowy skierowany był do bibliotekarzy z województwa podlaskiego, którzy przez sześć dni w praktyce poznawali innowacyjne formy promocji biblioteki i literatury z wykorzystaniem strategii gier, w tym: gier fabularnych, planszowych, mobilnych i wideo, przy użyciu m.in. konsol do gier. Na wykonanie zadania pozyskano 29 000 zł.

- Festiwal Literacki „Autorzy i książki. Edycja VI – bliżej Natury” – projekt uzyskał dofinansowanie w wysokości 39 000 zł. Różnorodne zajęcia festiwalowe przyciągnęły liczne grono mieszkańców Białegostoku, którzy mogli liczyć m.in. na: spotkania autorskie, zajęcia z planszówkami, ekobazarek oraz warsztaty m.in. teatralne, literackie, przyrodnicze, z białego śpiewu, zielarstwa, mody, ekokosmetyki.
  - „PROaktywnie z książką” – zadanie uzyskało dotację w wysokości 13 000 zł. Dzięki niemu zorganizowano w bibliotekach publicznych województwa zajęcia animujące czytelnictwo, w tym m.in.: warsztaty literackie, kulinarne, grywalizacyjne, psychologiczne, zajęcia edukacyjne i spotkania autorskie kierowane do wszystkich grup odbiorców.
- » W ramach programu MKiDN **Promocja czytelnictwa** projekt „Bliżej siebie” otrzymał dofinansowanie o wartości 17 350 zł. Pomysłodawcami i wykonawcami przedsięwzięcia byli pracownicy Działu Edukacji Książnicy Podlaskiej w Białymstoku, którzy zorganizowali warsztaty, spotkania i koncert, których celem było budowanie relacji międzyludzkich oraz odkrywanie wyjątkowej roli książek i czytania w poznawaniu siebie.
  - » **Mała książka – wielki człowiek** to program, którego koordynatorem na rzecz białostockich filii jest Książnica Podlaska. Operatorem działania jest Instytut Książki, który przekazuje bibliotekom wyprawki czytelnicze dla najmłodszych użytkowników bibliotek. W programie poza Książnicą Podlaska wzięły udział także inne biblioteki z województwa podlaskiego.
- ▶ Ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki w Książnicy Podlaskiej w dalszym ciągu realizowany był grant w ramach **Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki** (moduł: Dziedzictwo narodowe, I/2017) na wykonanie projektu pt. „Kontynuacja naukowej, krytycznej edycji *Pism rozproszonych* Zygmunta Glogera: edycja rękopisów,

pism etnograficznych, rysunków i korespondencji w siedmiu tomach”. Na jego realizację w latach 2018–2022 biblioteka otrzyma w sumie 623 000 zł. Celem przedsięwzięcia jest wydanie siedmiu tomów pism Zygmunta Glogera w nowoczesnej edycji i naukowym opracowaniu.

- ▶ W ramach programu **Kultura bez barier** realizowanego przez Państwo-wy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach Działania 4.3 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 Książ-nica Podlaska otrzymała w roku 2022 dotację w wysokości 249 998 zł na wykonanie przedsięwzięcia grantowego pt. „Biblioteka bliżej Cie-bie: rozbudowa oferty Książnicy Podlaskiej w kierunku dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami”. Dzięki zadaniu dwudziestu pracow-ników biblioteki odbyło 70 godzin szkoleń dotyczących dostępności kultury oraz komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach.
- ▶ Z Funduszy Europejskich współfinansowany był projekt **Skarbiec kultury – edycja III – usługi elektroniczne w administracji**. Jego cel stanowiło zwiększenie poziomu korzystania z usług publicznych Książnicy Podlaskiej świadczonych drogą elektroniczną. Wartość pro-jektu wyniosła 2 371 323,77 zł, w tym wkład Funduszy Europejskich to 2 015 625,19 zł. Projekt realizowany był w 2022 roku, a jego zakoń-czenie planowane jest na wrzesień 2023 roku. Dzięki przedsięwzięciu zakupiono m.in.: 83 komputery z monitorami, zasilacze awaryjne UPS, switche, macierz, system informatyczny, a także wyposażono studio nagrań Książnicy Podlaskiej w nowy sprzęt, w tym m.in kamery, staty-wy, green screeny, panele oświetleniowe, mikrofony, promptery.

3. Dotacje pozyskane samodzielnie przez biblioteki terenowe.

- ▶ Ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
  - » Z programu **Partnerstwo dla Książki** skorzystały poniższe bi-blioteki.
    - Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwonem otrzymała dota-cję 21 000 zł na realizację projektu „Literacka podróż z Marią

- Konopnicką w 180. rocznicę urodzin pisarki” (wkład własny w wysokości 6 000 zł zapewniła Gmina Kolno);
- Biblioteka Publiczna Gminy Grabowo pozyskała 9 000 zł na wykonanie zadania „Co słońko widziało czyli tropem (nie tylko) krasnali...” (wartość całego projektu 12 000 zł);
  - Gminna Biblioteka Publiczna w Juchnowcu Kościelnym dostała 15 000 zł, za co został przeprowadzony projekt pn. „Co autor miał na myśli – odczarowujemy lektury szkolne”;
  - Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łapy na zrealizowanie zadania „Uchwycona przeszłość” pozyskała 12 000 zł;
  - Biblioteka Publiczna Gminy Łomża z siedzibą w Podgórzu otrzymała 22 000 zł na wykonanie projektu „Tam gdzie żyją krasnoludki”;
  - Biblioteka Publiczna Gminy Piątnica na zorganizowanie zajęć literackich w trzech placówkach (w Piątnicy, Jeziorku i Dobrzyjałowie), zajęć plastycznych i wycieczki edukacyjnej w ramach projektu pn „Krasnoludki są na świecie” pozyskała 8 390 zł;
  - Biblioteka Publiczna w Suwałkach na projekt pn. „Urodziny Marii Konopnickiej” otrzymała 12 000 zł i przeznaczyła je m.in. na organizację: terenowej gry mobilnej, turnieju gier planszowych, warsztatów dla bibliotekarzy, literackiej wycieczki dla dzieci, wielkoformatowej wystawy na Placu Marii Konopnickiej w centrum Suwałk;
- » Z dotacji pochodzącej ze specjalnego programu ministerialnego na rok 2022 związanego z obchodami roku romantyzmu polskiego pn. **Ballady i romanse** zrealizowano projekty:
- „Mickiewicz 2022”, na który Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łapy otrzymała 10 000 zł;
  - „Od Świtezi do Wigier” – Biblioteka Publiczna w Suwałkach pozyskała na jego realizację 12 000 zł, dzięki którym zorganizowano m.in. piknik literacki z mobilnym planetarium, koncert, konkurs plastyczny i muzyczny, warsztaty, wystawę.

- » Dzięki programowi **EtnoPolska. Edycja 2022** powstał projekt „Dawne, ciekawe, warte zapamiętania”, na który Gminna Biblioteka w Poświętnem uzyskała dofinansowanie w wysokości 11 000 zł.
- » W ramach **Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025, Priorytet 2, Kierunek Interwencji 2.1 – Infrastruktura Bibliotek 2021–2025:**
  - Biblioteka Publiczna w Sokółce pozyskała 2 250 000 zł na budowę nowego budynku biblioteki. Kwotę na wkład własny w wysokości 2 500 000 zł zapewnił Urząd Miejski w Sokółce z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych;
  - Biblioteka Publiczna w Dąbrowie Białostockiej otrzymała już wcześniej na budowę biblioteki 2 250 000 zł i w 2022 roku kontynuowano realizację tego zadania (przeprowadzka do nowej siedziby zaplanowana jest w 2023 roku);
  - Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Knyszynie zostanie przebudowywana i rozbudowywana a teren wokół budynku zagospodarowany, dofinansowanie na ten cel wynosi 1 623 323 zł;
  - Gminna Biblioteka Publiczna w Augustowie pozyskała 1 526 273 zł na realizację zadania: „Przebudowa Gminnej Biblioteki Publicznej w Augustowie, filia w Ploskach”.
- » Z programu **Infrastruktura Domów Kultury** w ramach projektu „Zakup wyposażenia na potrzeby prowadzenia edukacji kulturalnej w Centrum Biblioteczo-Kulturalnym w Sztabinie” połączona instytucja kultury w Sztabinie pozyskała 20 000 zł, dzięki którym kupiono projektor, ekran, stolik pod projektor, laptop wraz z oprogramowaniem, cztery światła sceniczne ze statywem oraz pięć namiotów wystawienniczych. Całkowity koszt przedsięwzięcia wyniósł 27 260 zł
- » W ramach **Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025, Priorytet 4, Kierunek interwencji 4.1. – BLI-SKO**, którego operatorem jest Narodowe Centrum Kultury:

- Biblioteka Publiczna w Mońkach otrzymała dofinansowanie o wartości 100 000 zł na lata 2022–2023 (po 50 000 na rok) na realizację zadania „Biblioteka – razem ku kulturze”. Przyznane środki w 2022 roku przeznaczone zostały na podnoszenie kompetencji pracowników biblioteki, budowanie i wzmacnianie lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju czytelnictwa oraz realizację projektów edukacyjno-animacyjnych wraz z partnerami.
  - Ośrodek Czytelnictwa i Kultury Gminy Suwałki w Krzywem otrzymał 64 700 zł na realizację zadania „Spotkajmy się lokalnie – kulturalne aspiracje, czytelnicze inspiracje w Gminie Suwałki”. Kwotę 8 000 zł jako dotację celową na wkład własny zapewnił organizator Ośrodka.
  - Miejska Biblioteka Publiczna w Siemiatyczach pozyskała 56 977 zł na kontynuację projektu pt. „Biblioteka ogrodem słów i obrazów”. W ramach przedsięwzięcia odbyły się m.in.: szkolenia i warsztaty z: grafiki komputerowej, rozwijania kompetencji społecznych, wykorzystania social mediów w promowaniu czytelnictwa kierowane do bibliotekarzy i partnerów biblioteki.
- » Z programu **Kraszewski. Komputery dla bibliotek**, którego operatorem jest Instytut Książki, biblioteki z województwa podlaskiego otrzymały środki finansowe na zakup sprzętu komputerowego o łącznej wartości 68 970 zł, z czego:
- Biblioteka Publiczna Gminy Krynki – 10 000 zł (zakupiono 4 laptopy),
  - Biblioteka Publiczna Gminy Mały Płock – 10 000 zł (zakupiono 4 zestawy komputerów stacjonarnych),
  - Biblioteka Publiczna działająca w ramach Nowodworskiego Ośrodka Kultury – 21 120 zł (zakupiono 2 komputery i inny sprzęt za łączną kwotę 24 850 zł),
  - Biblioteka Publiczna w Sejnach – 27 552 zł (zakupiono 5 komputerów stacjonarnych z oprzyrządowaniem, urządzenie

wielofunkcyjne z drukarką laserową i 2 czytniki kodów kreskowych

- ▶ Z **Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych** skorzystała Gmina Biblioteka Publiczna w Jeleniewie. W ramach termomodernizacji budynku, w którym znajduje się m.in. biblioteka, sala widowiskowa i inne pomieszczenia służące działaniom kulturalnym przeprowadzono szereg prac budowlanych, w tym wymieniono instalacje i poprawiono dostępność do obiektu. Łączna kwota inwestycji wyniosła 1 104 491 zł, z czego dofinansowanie to 600 000 zł.
- ▶ Ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu **Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2022** realizowano w Gminnym Centrum Biblioteki, Kultury i Sportu w Osowcu zadanie „Kultura na nowo w gminie Zambrów”, na które pozyskano 39 816 zł. Dzięki niemu przeprowadzono siedem inicjatyw, w których aktywny udział brali pracownicy i użytkownicy biblioteki.
- ▶ Z programu **Fundusz Patriotyczny – Niepodległość po polsku** Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego 15 000 zł otrzymała Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży na realizację projektu pt. „Ku Niepodległej #Łomża”.
- ▶ MBP w Łomży skorzystała także z programu **Patriotyzm Jutra** Muzeum Historii Polski, pozyskując z niego 38 300 zł, które zostały wykorzystane na wykonanie zadania pn. „#Czerwony Bór'44”.
- ▶ Biblioteki z województwa podlaskiego w 2022 roku skorzystały ze środków Unii Europejskiej, biorąc udział w poniższych programach.
  - » **Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Oś priorytetowa 3 – Cyfrowe kompetencje społeczeństwa, Działanie 3.2 – Innowacyjne rozwiązania na rzecz aktywizacji cyfrowej.** Instytucją finansującą przedsięwzięcie był Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. W ramach programu prowadzone były projekty, dzięki którym biblioteki otrzymały sprzęt komputerowy, głównie w postaci laptopów i tabletów, a bibliotekarze i młodzi użytkownicy

bibliotek uczestniczyli w szkoleniach na temat dziennikarstwa i bezpieczeństwa w sieci. W przedsięwzięciu w 2022 roku wzięły udział poniższe biblioteki.

- W ramach projektu „Sieć na kulturę w podregionie białostockim” po 10 974 zł otrzymały: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łapy i Biblioteka Publiczna w Gródku;
  - Biblioteka Publiczna Gminy Wąsosz i Gminna Biblioteka Publiczna Gminy Grajewo z siedzibą w Rudzie, Biblioteka Publiczna w Sejnach, Biblioteka Publiczna Gminy Sejny w Berżnikach uczestniczyły w projekcie „Sieć na kulturę w podregionie suwalskim”
  - W ramach projektu „Sieć na kulturę”: Biblioteka Publiczna Gminy Jaświły otrzymała 6 laptopów o wartości 10974 zł;
- » **Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój** – dzięki niemu w Hajnówce w dalszym ciągu realizowany był projekt „Hajnówka dostępna – program dostępności miasta w sferach kultury i turystyki inspirowany rozwiązaniami włoskimi z miasta Matera”. Jednym z partnerów przedsięwzięcia była Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Tadeusza Rakowieckiego w Hajnówce i uzyskała z tego tytułu 11 669 zł.
- » Kontynuowano wykonanie **Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014–2020**, przy udziale którego Biblioteka Publiczna w Suwałkach realizowała projekt „Poznajmy się – Ukraińcy w Suwałkach, Polacy w Tarnopolu”. Całkowity koszt zadania wynosił 54 245 EUR, z czego dofinansowanie pokryło 48 820,50 EUR, podział kosztów projektu wyglądał następująco: Suwałki – 33 090 EUR, Tarnopol – 21 155 EUR.
- » Dzięki Europejskiemu Instrumentowi Sąsiedztwa w związku z unijnym projektem transgranicznym do Biblioteki Publicznej w Bakałarzewie w ramach działania pn. „Dostosowanie pomieszczeń Gminnej Biblioteki Publicznej w Bakałarzewie wraz z zakupem

niezbędnego sprzętu do przyjęcia uchodźców ukraińskich” zakupiono meble, zabudowę kuchenną i sprzęt AGD o wartości 23 836 zł. Projekt był realizowany przy współpracy z gminami Puńsk i Filipów.

Biblioteki pozyskiwały dofinansowanie także ze środków samorządowych

- ▶ Z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego:
  - » Biblioteka Publiczna w Sokółce otrzymała kwotę 45 000 zł z przeznaczeniem na wsparcie rozwoju edukacji i czytelnictwa. Środki te zostały wydane m.in. na: zakup książek i audiobooków (24 825 zł), wydanie książki pracownika biblioteki (2 200 zł), zakup dostępu do Legimi (2 000 zł), zakup prasy (984 zł), organizację spotkań autorskich i innych imprez, spotkań, prelekcji (8 369 zł); zakup materiałów promujących bibliotekę (1 910 zł), kupno komputera na potrzeby pracowników (4 000 zł), zakup folii do okładania książek (713 zł);
  - » Miejska Biblioteka Publiczna w Siemiatyczach pozyskała 45 000 zł;
  - » Gminna Biblioteka Publiczna w Mielniku dostała 10 000 zł na organizację koncertu „Chopin nad Bugiem”;
  - » Biblioteka Publiczna Gminy Wizna uzyskała 50 000 zł w ramach promocji województwa podlaskiego podczas obchodów 83. rocznicy obrony odcinka Wizna w kampanii wrześniowej 1939 roku.
- ▶ Z budżetów gmin i urzędów miejskich, a dokładniej ze środków Gminnych Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii środki otrzymały:
  - » Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Sztabinie – na zorganizowanie spektaklu profilaktycznego, zabaw i animacji z postaciami z bajek podczas Festynu Rodzinnego;
  - » Biblioteka Publiczna w Dąbrowie Białostockiej – 2 000 zł, za które zakupiono książki o tematyce leczenia i profilaktyki uzależnień;
  - » Gminna Biblioteka Publiczna w Narwi – 5 000 zł na zakup materiałów na zajęcia dla dzieci młodzieży i dorosłych;

- » Biblioteka Publiczna w Sokółce – 10 000 zł na realizację projektu wakacyjnego wypoczynku z literaturą, muzyką i zabawą adresowanego do dzieci pt. „Niezapomniane bajki babuni”;
  - » Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwonem – 2 100 zł, które wykorzystano do organizacji ferii zimowych, w tym na zakup nagród w konkursach recytatorskich „Brzechwa i Tuwim wśród najmłodszych” i „Jesień w poezji”;
  - » Miejska Biblioteka Publiczna w Zabłudowie – 1 000 zł na przeprowadzenie zajęć biblioterapeutycznych;
  - » Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Jedwabne – 500 zł, które zostały przeznaczone na zakup 19 książek;
  - » Biblioteka Publiczna Gminy Miastkowo – 600 zł wykorzystane na zorganizowanie spotkania autorskiego z Jackiem Łapińskim pt. „Dlaczego warto czytać? Pasja zamiast nałogów”;
  - » Biblioteka Publiczna Gminy Śniadowo – 1 856 zł, za które zakupiono książki i 500 zł przeznaczone na nagrody w konkursie plastycznym „Śniadowo – Gmina w której mieszkam”;
  - » Gminna Biblioteka Publiczna w Bakałarzewie – 3 166 zł na wniosek młodzieży zostało przeznaczone na zakup sprzętu do ćwiczeń w bibliotecznej siłowni, by poprawić aktywność ruchową mieszkańców gminy;
  - » Gminna Biblioteka Publiczna w Filipowie – 3 000 zł na zakup 110 książek.
- ▶ Ze środków Starostwa Powiatowego Biblioteka Publiczna Gminy Wiżna uzyskała 5 000 zł.
  - ▶ Z funduszy sołeckich 5 000 zł pozyskała Biblioteka Publiczna Gminy Piątnica z przeznaczeniem na zakup płytek potrzebnych do wykończenia klatki schodowej.
  - ▶ Z **Budżetu Obywatelskiego** Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży pozyskała 10 000 zł na realizację projektu „Biblioteka dla Dzieci – nowoczesną strefą kultury”. W ramach przedsięwzięcia Oddział dla Dzieci zostanie wyposażony w interaktywną podłogę edukacyjną.

- ▶ W konkursie organizowanym przez Podlaski Instytut Kultury w Białymstoku w ramach zadania **PRZYSTAŃ lokalnie**, współfinansowane ze środków Narodowego Centrum Kultury i środków Województwa Podlaskiego, 10 000 zł zdobyła Gminna Biblioteka Publiczna im. Igora Nowerlego w Białowieży na realizację projektu pn. „Mam tę MOC!”.

Biblioteki korzystały również z dofinansowania od poniższych fundacji

- ▶ Z funduszu Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności:
  - » w ramach programu **Działaj Lokalnie** granty otrzymały:
    - Biblioteka Publiczna w Sokółce – 4 000 zł za pośrednictwem Fundacji Sokólski Fundusz Lokalny na realizację projektu „Oswajanie nieznanego z biblioteką”, którego celem były integracja uchodźców z Ukrainy ze społecznością lokalną i ułatwienie im dostępu do oferty kulturalnej i edukacyjnej; w ramach projektu zakupiono także 32 książki w języku ukraińskim;
    - Gminna Biblioteka Publiczna w Dubiczach Cerkiewnych – 5 000 zł na wykonanie projektu kulturalno-oświatowego „Maklatki ze starej do nowej chatki”
  - » z programu **Równać Szanse – Duże Granty** dofinansowanie w wysokości 25 800 zł pozyskała Biblioteka – Centrum Kultury w Szczuczynie i za te środki zrealizowano młodzieżowy projekt „Wirtualnie Zakręceni – Koderski Klub Kreatywności”. Dzięki finansowaniu przeorganizowano jedno z pomieszczeń Biblioteki i stworzono w nim siedzibę Klubu. Młodzież, będąca miłośnikami nowoczesnych technologii, samodzielnie zaaranżowała przestrzeń, pomalowała ściany i zakupiła wyposażenie, w tym m.in. zestawy VR.
  - » z programu **Równać Szanse – Małe Granty** dofinansowanie pozyskały:
    - Gminna Biblioteka Publiczna w Krypnie Kościelnym – 10 000 zł na realizację projektu „Wióry lecą”, w ramach którego zakupiono narzędzia stolarskie, a młodzież pod okiem instruktorki

- uczyła się podstaw obróbki drewna, uczestnicy do końca lutego 2023 roku wykonali m.in. pergole, karmniki dla ptaków;
- Miejska Biblioteka Publiczna w Wysokiem Mazowieckiem – 10 000 zł na wykonanie zadania pn. „Wstawaj-działaj”.
  - » W ramach programu **Seniorzy w akcji** Gminna Biblioteka Publiczna w Boćkach pozyskała 13 200 zł na projekt pn. „Przebłyski pamięci – Dubno społecznie”, realizowany razem z Klubem Seniora+ z Dubna, w ramach zadania utworzone zostało Społeczne Muzeum Wsi Dubno.
  - ▶ Dzięki środkom Fundacji Polskiego Funduszu Rozwoju realizującej program **Wakacyjna AktywAKCJA** po 5 000 zł otrzymały:
    - » Miejska Biblioteka Publiczna w Czarnej Białostockiej na realizację zadania „Biblioteczne podróże małe i duże”;
    - » Biblioteka – Centrum Kultury w Szczuczynie na wykonanie projektu „Polska i Ukraina to jedna drużyna”, który powstał z myślą o ukraińskich mieszkańcach Szczuczyna i obejmował m.in. zawody gry w kręgle, ekologiczne podróże rowerowe, akcję „Balony marzeń” i Wielki Test Polsko-Ukraiński.
  - ▶ Fundacja KGHM Polska Miedź przekazała Bibliotece Publicznej Gminy Wizna 50 000 zł.
  - ▶ Fundacja Orlen z programu **Moje miejsce na Ziemi** przekazała:
    - » Bibliotece Publicznej w Sokółce grant o wartości 5 000 zł na realizację projektu „Chemia BEZ CHEMII. Dla domu i ciała” (projekt będzie realizowany w 2023 roku);
    - » Bibliotece Publicznej w Gródku 2 523 zł na wykonanie zadania pn. „Biblioteczna Eko-Kawiarenka”;
    - » Miejskiej Bibliotece Publicznej w Wasilkowie 10 000 zł, dzięki którym zorganizowano projekt „WODA – Wiemy, Odkrywamy, Dbamy, Aktywizujemy”.
  - ▶ Fundacja PZU dofinansowała kwotą 3 600 zł zakup książek z dużą czcionką do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zabłudowie.

- ▶ Z Fundacji mBanku Biblioteka Publiczna w Rajgradzie pozyskała środki wartości 8 000 zł na zrealizowanie projektu „Matematyka za Pan Brat”.
- ▶ Biblioteka Samorządowa w Radziłowie zasilila swój budżet kwotą 9 000 zł biorąc udział w projekcie Fundacji Polki Mogą Wszystko, w ramach którego zorganizowano zajęcia kulinarne, wyjście do kina i na basen.
- ▶ Ze środków Fundacji Świętego Mikołaja Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży pozyskała 23 300 zł na pierwszą edycję projektu „Łączy nas kultura” i 29 600 zł na drugą edycję.
- ▶ Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Larix” w ramach projektu pn. **Wypożyczalnia odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób z dysfunkcją wzroku** przekazało nieodpłatnie Gminnej Bibliotece Publicznej w Płaskiej odtwarzacz Czytاک 4.

Biblioteki z województwa podlaskiego pozyskały także środki finansowe w postaci darów, darowizn i sponsoringu

- ▶ Z darów finansowych i sponsoringu skorzystały:
  - » Biblioteka Publiczna Gminy Turośl – pozyskała z PUP, zwrotów i darowizn 35 724 zł;
  - » Miejska Biblioteka Publiczna w Augustowie – otrzymała od osoby prywatnej darowiznę w wysokości 1 500 zł, która została wykorzystana na zakup gier i pomocy metodycznych do Oddziału dla dzieci;
  - » Gminna Biblioteka Publiczna w Krypnie Kościelnym – dostała 300 zł od firmy KABO na realizację konkursu „Najpiękniejsza ozdoba choinkowa”;
  - » Miejska Biblioteka Publiczna w Siemiatyczach – pozyskała 14 757 zł;
  - » Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Tadeusza Rakowieckiego w Hajnówce – otrzymała dary finansowe od czytelników w wysokości 8 196 zł;
  - » Biblioteka Publiczna w Sokółce – od sponsorów uzyskała 3 030 zł;
  - » Biblioteka Publiczna w Gródku – od firmy Przyjaciele Kawy otrzymała dofinansowanie o wysokości 1 050 zł w postaci kawy i słodczy

- na poczęstunki oraz od Banku Spółdzielczego 500 zł na nagrody w konkursie „Zaczytana Jesień”;
- » Biblioteka Publiczna Gminy Zawady – również od Banku Spółdzielczego otrzymała 400 zł z przeznaczeniem na zakup nagród;
  - » Biblioteka Publiczna Gminy Wizna – pozyskała 49 550 zł od sponsorów;
  - » Biblioteka Publiczna w Mońkach – otrzymała 8 000 zł w postaci darowizny.
- Dary książkowe i rzeczowe otrzymały:
- » Gminne Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Wyszkach – 44 książki;
  - » Gminna Biblioteka Publiczna w Boćkach – 511 książek o wartości 8 227 zł;
  - » Powiatowa Biblioteka Publiczna działająca w Powiatowym Ośrodku Informacji Naukowej i Zawodowej w Augustowskim Centrum Edukacyjnym – 58 publikacji o wartości 805 zł;
  - » biblioteki z powiatu augustowskiego otrzymały od Powiatowej Biblioteki Publicznej egzemplarze antologii „Wiersze od Augustowa” o wartości 945 zł;
  - » Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Tadeusza Rakowieckiego w Hajnówce – pozyskała dary książkowe od autorów, czytelników i wydawców o wartości 3 413 zł, oprócz tego dary w postaci publikacji w wersji elektronicznej o wartości 4 410 zł przekazało bibliotece Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Larix”;
  - » Biblioteka Publiczna Gminy Zbójna – dary książkowe o wartości 1 352 zł;

Ostatnim źródłem pozyskiwania dodatkowych środków finansowych na działalność podlaskich bibliotek były przychody własne. W taki sposób pieniądze wypracowały wymienione poniżej biblioteki:

- z tytułu wynajmu pomieszczeń pieniądze zarobiły: Gminne Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Wyszkach (61 575 zł), Miejska Biblioteka

- Publiczna w Grajewie (28 248 zł), Gminna Biblioteka Publiczna w Bałakierzewie (18 200 zł), a także Biblioteka Samorządowa w Radziłowie;
- ▶ Biblioteka Publiczna w Dąbrowie Białostockiej we współpracy z Księgarnią Tuliszaków zorganizowała kiermasz książek, z którego 15% wartości sprzedanych publikacji zostało przeznaczone na pozyskanie 7 gier planszowych do działającego w czytelni Klubu Miłośników Gier;
  - ▶ Biblioteka Publiczna w Mońkach pozyskała 109 zł ze sprzedaży książek spisanych na ubytki, 1565 zł za usługi drukowania i skanowania, 2109 zł z wynajmu pomieszczeń i 3472 zł z tytułu odsetek bankowych;
  - ▶ Gminna Biblioteka Publiczna w Narwi wypracowała 23 598 zł ;
  - ▶ Biblioteka Publiczna Gminy Łomża z siedzibą w Podgórzu otrzymała środki za dzierżawę gruntu, wynajmowanie sali konferencyjnej i usługi xero;
  - ▶ Biblioteka Publiczna Gminy Miastkowo za usługi kserograficzne uzyskała 787 zł;
  - ▶ Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Tadeusza Rakowieckiego w Hajnówce pozyskała 4 500 zł za wynajem pomieszczeń oraz 28 408 zł przychodów operacyjnych i 1 808 zł przychodów finansowych.

Opracowano na podstawie materiałów przygotowanych przez biblioteki terenowe województwa podlaskiego na potrzeby Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Marianna Kalinowska-Michno

Książnica Podlaska

Kalendarz wybranych rocznic 2024

Poniższe informacje zostały przygotowane jako pomoc bibliotekarzom z bibliotek publicznych województwa podlaskiego przy planowaniu działań upowszechniających książki i czytelnictwo.

Zestawienie opracowano na podstawie materiałów dostępnych w Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku, „Kalendarium rocznic” Doroty Mościbrodzkiej i Marty Tomasik, „Kalendarium rocznic i wydarzeń” Grażyny Bliskiej oraz stron internetowych – w szczególności portalu Wikipedia.

Informacje o osobach związanych z Regionem wyróżniono kursywą.

Patroni roku

Zgodnie z podjętymi przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwałami rokowi 2024 będą patronowali:

- ▶ **Marek Hłasko** – w 90. rocznicę urodzin (14.01.1934–14.06. 1969)
- ▶ **Arcybiskup Antoni Baraniak** – w 120. rocznicę urodzin (1.01.1904–13.08.1977)
- ▶ **Romuald Traugutt** – w 160. rocznicę śmierci (16.01.1826–5.08.1864)
- ▶ **Wincenty Witos** – w 150. rocznicę urodzin (21.01.1874–31.10.1945)
- ▶ **Kazimierz Wierzyński** – w 130. rocznicę urodzin (27.08.1894–13.02.1969)
- ▶ **Melchior Wańkowicz** – w 50. rocznicę śmierci (29.12.1891–10.09.1974)
- ▶ **Rodzina Ulmów (Józef, Wiktoria i ich dzieci: Stanisława, Barbara, Władysław, Franciszek, Antoni, Maria)** – w 80. rocznicę śmierci członków rodziny (zm. 24.03.1944)

- ▶ **Zygmunt Miłkowski** – w 200. rocznicę urodzin (23.03.1824–11.01.1915)
- ▶ **Polscy Olimpijczycy** – w 100-lecie zdobycia pierwszych medali olimpijskich przez polskich sportowców (medale zostały zdobyte 27.07.1924)

Najważniejsze jubileusze

- ▶ 150. rocznica urodzin **Tadeusza Boya-Żeleńskiego**
- ▶ 100. rocznica urodzin **Andrzeja Szczypiorskiego**
- ▶ 100. rocznica śmierci **Josepha Conrada**
- ▶ 100. rocznica urodzin **Zbigniewa Herberta**
- ▶ 100. rocznica urodzin **Andrzeja Łapińskiego**
- ▶ 100. rocznica **ustanowienia złotego polską walutą**
- ▶ 50. rocznica śmierci **Melchiora Wańkowicza**
- ▶ 50. rocznica śmierci **Mariana Falskiego**

STYCZEŃ

- 1.01** Światowy dzień pokoju.
- 1.01 (100)** Urodził się **Jacques Le Goff** (1924–2014) – francuski historyk i eseista zajmujący się głównie tematyką średniowiecznej kultury.
- 1.01 (80)** Urodziła się **Teresa Torńska** (1944–2013) – polska dziennikarka, współpracownica m.in. warszawskiej i paryskiej „Kultury”.
- 1.01 (95)** Urodził się **Zbigniew Nienacki** (1929–1994) – polski prozaik, autor książek dla młodzieży z serii „Pan Samochodzik”
- 1.01 (85)** Zmarła **Zofia Urbanowska** (1849–1939) – polska powieściopisarka, autorka, popularnych w okresie pozytywizmu, książek dla dzieci i młodzieży (15.05 – 175. rocznica śmierci).
- 1.01 (120)** Urodził się **arcybiskup Antoni Baraniak** (1904–1977) – salezjanin, doktor prawa kanonicznego, sekretarz prymasa Polski kard. Augusta Hłonda, arcybiskup metropolita poznański.

- 2.01 (150)** Urodził się **Aleksander Prystor** (1874–1941) – polski polityk okresu dwudziestolecia międzywojennego, premier i marszałek Senatu.
- 4.01 (215)** Urodził się **Louis Braille** (1809–1852) – twórca pisma dla niewidomych.
- 4.01 (20)** Zmarła **Dorota Terakowska** (1938–2004) – polska pisarka i dziennikarka.
- 6.01 (100)** Ukazał się w Warszawie pierwszy numer „**Wiadomości Literackich**” (1924).
- 7.01 (250)** Zmarł **Józef Andrzej Załuski** (1702–1774) – polski duchowny katolickiego, bibliograf, edytor, pisarz, współzałożyciela Biblioteki Załuskich w Warszawie.
- 8.01 (140)** Urodził się **Kornel Makuszyński** (1884–1953) – powieściopisarz, poeta, felietonista, autor książek dla dzieci i młodzieży.
- 10.01 (85)** *Urodził się **Wiesław Kazanecki** (1939–1989) – polski poeta i publicysta, od 1992 r. w Białymstoku przyznawana jest Nagroda Literacka Prezydenta Miasta imienia pisarza (1.02 – 35. rocznica śmierci).*
- 12.01 (105)** Urodził się **Jan Józef Szczepański** (1919–2003) – polski pisarz, reporter, scenarzysta filmowy, tłumacz i podróżnik.
- 14.01 (90)** Urodził się **Marek Hłasko** (1934–1969) – polski pisarz (14.06 – 55. rocznica śmierci).
- 14.01 (25)** Zmarł **Jerzy Grotowski** (1933–1999) – polski reżyser teatralny, teoretyk teatru, twórcy metody aktorskiej, reformator teatru.
- 15.01 (155)** Urodził się **Stanisław Wyspiański** (1869–1907) – polski dramaturg, poeta i malarz.
- 17.01 (20)** Zmarł **Czesław Niemen** (właśc. Czesław Wydrzycki) (1939–2004) – polski piosenkarz, kompozytor i instrumentalista (16.02 – 85. rocznica urodzin).
- 18.01** **Dzień Kubusia Puchatka.**

- 18.01 (175)** Urodził się **Aleksander Świętochowski** (1849–1938) – polski pisarz, publicysta i filozof.
- 19.01 (215)** Urodził się **Edgar Allan Poe** (1809–1849) – amerykański poeta i nowelista, przedstawiciel romantyzmu amerykańskiego (7.10 – 175. rocznica śmierci).
- 19.01 (185)** Urodził się **Paul Cézanne** (1839–1906) – francuski malarz.
- 21.01** **Dzień Babci.**
- 21.01 (150)** Urodził się **Wincenty Witos** (1874–1945) – polski polityk, działacz ruchu ludowego, trzykrotny premier Polski.
- 21.01 (65)** Zmarł **Stanisław Młodożeniec** (1895–1959) – polski poeta, prozaik, dramaturg, współtwórca futuryzmu.
- 21.01 (85)** Urodziła się **Anna Polony** (1939) – polska aktorka.
- 21.01 (105)** Urodziła się **Stanisława Fleszarowa-Muskat** (1919–1989) – polska powieściopisarka, poetka, publicystka i dramaturg (1.10 – 25. rocznica śmierci).
- 22.01** **Dzień Dziadka.**
- 22.01 (175)** Urodził się **August Strindberg** (1849–1912), szwedzki dramaturg, prozaik, eseista, publicysta i poeta.
- 23.01 (35)** Zmarł **Salvador Dali** (1904–1989) – hiszpański malarz i grafik (11.05 – 110. rocznica urodzin).
- 24.01** **Światowy Dzień Środków Masowego Przekazu.**
- 24.01 (90)** Urodził się **Stanisław Grochowiak** (1934–1976) – polski poeta, prozaik i publicysta.
- 25.01 (265)** Urodził się **Robert Byrns** (1759–1796) – najwybitniejszy poeta szkocki, wieszcz narodowy, prekursor romantyzmu, ku jego czci Szkoci obchodzą święto pod nazwą Noc Burnsa.
- 27.01 (25)** Zmarł **Jerzy Turowicz** (1912–1999) – polski dziennikarz i publicysta, redaktor naczelny „Tygodnika Powszechnego”, prezes Społecznego Instytutu Wydawniczego Znak.
- 27.01 (60)** Zmarł **Stanisław Piętak** (1909–1964) (3.08 – 105. rocznica urodzin) – polski poeta i prozaik.

- 28.01 (85)** Zmarł **William Butler Yeats** (1865–1939) – irlandzki poeta, prozaik i dramatopisarz, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1923 roku.

LUTY

- 1.02 (35)** Zmarł **Wiesław Kazanecki** (1939–1989) – polski poeta i publicysta, od 1992 r. w Białymstoku przyznawana jest Nagroda Literacka Prezydenta Miasta imienia pisarza (1.02 – 85. rocznica urodzin).
- 3.02 (100)** Urodził się **Andrzej Szczypiorski** (1924–2000) – polski prozaik i publicysta.
- 3.02 (150)** Urodziła się **Gertrude Stein** (1974–1946) – amerykańska powieściopisarka żydowskiego pochodzenia, poetka, feministka.
- 3.02 (125)** Zmarł **Juliusz Kossak** (1824–1899) – polski malarz historyczny i batalistyczny, rysownik, ilustrator.
- 3.02** **Międzynarodowy Dzień Walki z Rakiem.**
- 7.02 (115)** Urodziła się **Anna Świrszczyńska** (1909–1984) – poetka, dramatopisarka, autorka wierszy i opowiadań dla dzieci (1.12 – 40. rocznica śmierci).
- 8.02** **Tłusty Czwartek.**
- 11.02** **Światowy Dzień Chorego.**
- 12.02** **Dzień Bezpiecznego Internetu.**
- 12.02 (220)** Zmarł **Immanuel Kant** (1724–1804) – niemiecki filozof (22.04 – 300. rocznica urodzin).
- 12.02 (215)** Urodził się **Charlesa Robert Darwin** (1809–1882) – przyrodnik angielski, twórcy teorii ewolucji.
- 12.02 (40)** Zmarł **Julio Cortázar** (1914–1984) – argentyński pisarz (26.08 – 100. rocznica urodzin).
- 13.02 (65)** Zmarł **Kazimierz Wierzyński** (1894–1969) – polski poeta, współtwórca grupy „Skamander” (21.11 – 130. rocznica urodzin)

- 14.02 (115)** Zmarł **Witold Gomułcki** (1848–1919) – polski pisarz i publicysta.
- 14.02 (115)** Urodziła się **Anna Miłska** (1909–1987) – autorka książek dla dzieci i młodzieży, tłumaczka.
- 14.02** **Walentynki**
- 15.02 (460)** Urodził się **Galileusz** (1564–1642) – włoski astronom, fizyk, matematyk, filozof.
- 16.02 (105)** Urodziła się **Natalia Rolleczek** (1919–2019) – polska pisarka głównie dla dzieci i młodzieży, dramatopisarka.
- 16.02 (85)** Urodził się **Czesław Niemen** (właśc. Czesław Wydrzycki) (1939–2004) – polski piosenkarz, kompozytor, instrumentalista (12.01 – 20 rocznica śmierci)
- 17.02** **Światowy Dzień Kota.**
- 18.02 (460)** Zmarł **Michał Anioł** (właśc. Michelangelo Buonarroti) (1475–1564) – włoski malarz, architekt, rzeźbiarz i poeta.
- 20.02 (130)** Urodził się **Jarosław Iwaszkiewicz** (1894–1980) – polski pisarz, tłumacz, współtwórca grupy poetyckiej „Skamander”, dyplomata, poseł na Sejm PRL.
- 21.02** **Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego.**
- 21.02 (40)** Zmarł **Michaił Szołochow** (1905–1984) – rosyjski pisarz, laureata literackiej Nagrody Nobla w 1965 roku.
- 22.02 (210)** Urodził się **Oskar Kolberg** (1814–1890) – polski folklorysta, etnograf i kompozytor.
- 22.02 (165)** Urodziła się **Maria Ziółkowska** (1924–2012) – polska pisarka, autorka utworów dla młodzieży oraz podręczników do nauki języka esperanto.
- 23.02 (165)** Zmarł **Zygmunt Krasieński** (1812–1859) – polski pisarz epiki romantyzmu, jeden z wieszczów narodowych.
- 23.02 (30)** Zmarł **Zbigniew Bieńkowski** (1913–1994) – polski poeta, eseista, krytyk literacki i tłumacz.
- 24.02 (95)** Urodził się **Zdzisław Beksiński** (1929–2005) – polski malarz.

MARZEC

1.03 Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”.

2.03 (105) Urodził się **Kazimierz Dębicki** (1919–1986) – prozaik, publicysta, krytyk filmowy, autor książek dla młodzieży.

2.03 (165) Urodził się **Szolem Alejchem** (właśc. Szolem Rabinowicz) (1859–1916) – pisarz żydowski, jeden z klasyków literatury jidysz, autor książki „Dzieje Tewji Mleczarza”, na podstawie której powstał musical „Skrzypek na dachu”.

3.03 Międzynarodowy Dzień Pisarzy.

3–9.03 Międzynarodowy Tydzień E-książki.

3.03 (80) Urodziła się **Maria Nurowska** (1944–2022) – polska pisarka.

4.03 (105) Urodziła się **Narcyza Żmichowska** (1819–1876) – polska powieściopisarka, poetka i prekursorka feminizmu w Polsce.

4.03 (20) Zmarł **Jeremi Przybora** (1915–2004) – polski pisarz, satyryk, aktor, współtwórca telewizyjnego Kabaretu Starszych Panów.

6.03 (115) Urodził się **Stanisław Jerzy Lec** (właśc. Baron Stanisław Jerzy de Tusch-Letz) (1909–1966) – polski poeta, satyryk, aforysta.

4–8.03 Tydzień Otwartej Edukacji

7.03 (185) Urodził się **Adolf Dygasiński** (1839–1902) – polski prozaik, publicysta, pedagog.

8.03 Międzynarodowy Dzień Kobiet.

8.03 (170) Urodził się **Kenneth Graham** (1859–1932) – brytyjski ekonomista i pisarz szkockiego pochodzenia.

8.03 (80) Urodził się **Waldemar Łysiak** (1944) – polski pisarz i publicysta.

9.03 (210) Urodził się **Taras Szewczenko** (1814–1861) – ukraiński poeta i malarz.

9.03 (30) Zmarł **Henry Charlesa Bukowski** (1920–1994) – amerykański pisarz.

- 10.03 Światowy Dzień Mężczyzn.**
- 10.03 (215)** Urodził się **Konstanty Gaszyński** (1809–1866) – polski poeta, prozaik i publicysta.
- 13.03 (125)** Urodził się **Jan Lechoń** (właśc. Leszek Józef Serafinowicz) (1899–1956) – polski pisarz, krytyk literacki i teatralny, współtwórca grupy poetyckiej „Skamander”.
- 14.03 (145)** Urodził się **Albert Einstein** (1879–1955) – niemiecki fizyk żydowskiego pochodzenia, twórca teorii względności, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki w 1921r.
- 16.03 (185)** Urodził się **René Sully Prudhomme** (1839–1907) – francuski poeta, pierwszy laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1901.
- 17.03 (70)** Zmarł **Stanisław Ligoń** (1879–1954) – polski pisarz i malarz (27.07 – 145. rocznica urodzin).
- 19.03 (20)** Zmarł **Zygmunt Kubiak** (1929–2004) – polski pisarz, eseista, tłumacz, propagator kultury antycznej (30.04 – 95. rocznica urodzin).
- 19.03 (155)** Urodził się **Józef Mehoffer** (1869–1946) – polski malarz, witrażysta i grafik.
- 20.03 Światowy Dzień Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych.**
- 21.03 Międzynarodowy Dzień Poezji.**
- 21.03 Pierwszy dzień Wiosny – Dzień Wagarowicza.**
- 22.03 Światowy Dzień Wody.**
- 23.03 (200)** Urodził się **Zygmunt Fortunat Milkowski** (ps. Teodor Tomasz Jeż) (1824–1915) – polski pisarz, publicysta, polityk niepodległościowy.
- 24.03 (70)** Urodził się **Marek Niedźwiecki** (ur. 1954) – polski dziennikarz muzyczny.
- 24.03 (110)** Urodziła się **Krystyna Krahełska** (1914–1944) – polska poetka, etnograf, uczestniczka powstania warszawskiego (2.08 – 70. rocznica śmierci).

- 24.03 (80)** Zamordowano ośmioosobową **Rodzinę Ulmów** (zm. 1944) za ukrywanie Żydów w trakcie okupacji niemieckiej.
- 25.03 (110)** Zmarł **Frédéric Mistral** (1830–1914) – francuski pisarz.
- 26.03 (65)** Zmarł **Raymond Chandler** (1888–1959) – amerykański pisarz, autor popularnych kryminałów.
- 27.03** **Międzynarodowy Dzień Teatru.**
- 28.03 (110)** Urodził się **Bohumil Hrabal** (1914–1997) – czeski prozaik.
- 28.03 (30)** Zmarł **Eugène Ionesco** (1912–1994) – francuski dramaturg pochodzenia rumuńskiego.
- 30.03 (180)** Urodził się **Paul Verlaine** (1844–1896) – francuski poeta.
- 31.03 (110)** Urodził się **Octavio Paz** (1914–1998) – meksykański poeta i eseista, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1990.

KWIECIEŃ

- 1.04 (215)** Urodził się **Nikołaj Gogol** (1809–1852) – rosyjski pisarz pochodzenia ukraińskiego, klasyk literatury rosyjskiej.
- 1.04 (95)** Urodził się **Milan Kundera** (1929).
- 2.04** **Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci** obchodzony od 1967 r. w rocznicę urodzin H. Ch. Andersena
- 2.04** Zmarł **Zenon Klemensiewicz** (1981–1969) – polski językoznawca, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek Polskiej Akademii Nauk.
- 3.04 (175)** Zmarł **Juliusz Słowacki** (1809–1849) – polski poeta i dramatopisarz, jeden z wieszczów narodowych (4.09 – 215. rocznica urodzin).
- 10.04 (20)** Zmarł **Jacek Kaczmarski** (1957–2004) – polski poeta, kompozytor, bard.
- 10.04 (125)** Urodziła się **Ewa Szelburg-Zarembina** (1899–1986) – polska pisarka, autorka książek dla dzieci.
- 10.04 (135)** Urodziła się **Gabriela Mistral** (właśc. Lucila de María del Perpetuo Socorro Godoy Alcayaga) (1889–1957) – chilijska

- poetka, dyplomatką i działaczką oświatową, laureatką Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1945, pierwszy laureat pochodzący z Ameryki Łacińskiej.
- 11.04 (75)** Urodził się **Stefan Chwin** (1949) – polski prozaik, historyk literatury, eseista, krytyk literacki.
- 12.04** **Dzień Czekolady.**
- 13.04 (45)** Zmarł **Marian Załucki** (1920–1979) – polski poeta, satyryk, autor książek dla dzieci.
- 13.04 (85)** Urodził się **Seamus Justin Heaney** (1939–2013) – poeta irlandzki, laureat Nagrody nobla w dziedzinie literatury za rok 1995.
- 16.04 (180)** Urodził się **Anatole France** (właśc. Francis Anatole Thibault) (1844–1924) – francuski powieściopisarz i krytyk, laureat Nagrody Nobla za rok 1921 (12.10 – 100. rocznica śmierci).
- 16.04 (135)** Urodził się **Charlie Chaplin** (właśc. **Charles Spencer Chaplin Charles**) (1889–1977) – angielski aktor, scenarzysta i reżyser filmowy.
- 16.04 (90)** Urodziła się **Halina Snopkiewicz** (1934–1980) – polska powieściopisarka, tłumaczka, autorka powieści dla młodzieży.
- 18.04 (70)** *Urodziła się Józefa Drozdowska (1954) polska poetka, regionalistka, bibliotekarka, autorka książek dla dzieci, członka Związku Literatów.*
- 19.04 (200)** Zmarł **George Byron** (znany jako lord Byron) (1788–1824) – jeden z największych angielskich poetów i dramaturgów.
- 21.04 (325)** Zmarł **Jean Baptiste Racine** (1639–1699) – francuski dramaturg (21.12 – 385. rocznica urodzin).
- 22.04** **Międzynarodowy Dzień Ziemi.**
- 22.04 (125)** Urodził się **Vladimir Nabokov** (1899–1977) – pisarz amerykański rosyjskiego pochodzenia.

- 22.04 (300)** Urodził się **Immanuel Kant** (1724–1804) – niemiecki filozof, (12.02 – 220. rocznica śmierci).
- 23.04** Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich.
- 23.04 (460)** Urodził się **William Shakespeare** (1564–1616) – jeden z najwybitniejszych angielskich poetów i dramaturgów, reformator teatru.
- 23.04 (100)** Urodziła się **Margit Sandemo** (1924–2018) – norweska pisarka pisząca po szwedzku, autorka popularnej serii „Saga o Ludziach Lodu”.
- 24.04** **Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich.**
- 24.04 (240)** Zmarł **Franciszek Bohomolec** (1720–1784) – polski jezuita, komediopisarz, poeta, publicysta.
- 27.04 (115)** Urodził się **Julian Strykowski** (właśc. Pesach Stark) (1909–1996) – polski prozaik, dramaturg i dziennikarz żydowskiego pochodzenia.
- 28.04 (120)** Urodził się **Jan Izidor Sztudynger** (1904–1970) – polski poeta, satyryk, teoretyk lalkarstwa i tłumacz.
- 29.04 (40)** Zmarł **Karol Estreicher** (1906–1984) – historyk sztuki, bibliograf.
- 30.04 (95)** Urodził się **Zygmunt Kubiak** (1929–2004) – polski pisarz, eseista, tłumacz, propagator kultury antycznej (19.03 – 20. rocznica śmierci).

MAJ

- 1.05** **Międzynarodowy Dzień Solidarności Ludzi Pracy.**
- 1.05 (20)** **Przyjęcie Polski do Unii Europejskiej** (2004).
- 1.05 (125)** Urodził się **Witold Doroszewski** (1899–1976) – polski językoznawca i leksykograf.
- 1.05 (115)** Urodził się **Zbigniew Uniłowski** (1909–1937) – polski pisarz.
- 2.05** **Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej oraz Dzień Polonii i Polaków za Granicą.**

- 2.05 (505)** Zmarł **Leonardo da Vinci** (1452–1519) – włoski malarz, rzeźbiarz, architekt, konstruktor, teoretyk sztuki, filozof.
- 3.05** **Święto Konstytucji 3 Maja.**
- 3.05 (555)** Urodził się **Niccolò Machiavelli** (1469–1527) – włoski pisarz, historyk, filozof i dyplomata, jeden z najwybitniejszych przedstawicieli renesansu.
- 5.05 (205)** Urodził się **Stanisław Moniuszko** (1819–1872) – polski kompozytor, dyrygent i twórca polskiej opery narodowej.
- 5.05 (355)** Zmarł **Szymon Szymonowic** (1558–1629) – poeta i humanista.
- 6.05 (75)** Zmarł **Maurice Maeterlinck** (1862–1949) – belgijski poeta, dramaturg, laureat literackiej Nagrody Nobla z 1911 r.
- 6.05 (120)** Urodził się **Harry Martinson** (1904–1978) – szwedzki poeta i prozaik, laureat Nagrody Nobla w 1974 r.
- 6.05 (105)** Zmarł **Lyman Frank Baum** (1856–1919) – amerykański pisarz, autor „Czarnoksiężnika z Krainy Oz”.
- 8.05** **Dzień Bibliotekarza i Bibliotek.**
- 6–12.05** **Tydzień Bibliotek.**
- 9.05 (100)** Urodził się **Bułat Okudźawa** (1924–1997) – rosyjski poeta, pieśniarz, prozaik i dramaturg.
- 11.05 (120)** Urodził się **Salvador Dali** (1904–1989) – hiszpański malarz i grafik (23.01 – 35. rocznica śmierci).
- 15.05 (175)** Urodziła się **Zofia Urbanowska** (1849–1939) – polska powieściopisarka, autorka, popularnych w okresie pozytywizmu, książek dla dzieci i młodzieży (1.01 – 85. rocznica śmierci).
- 16.05 (40)** Zmarł **Irwin Shaw** (właśc. Irwin Gilbert Shamforoff) (1913–1984) – amerykański dramaturg, scenarzysta i autor powieści.
- 16.05 (165)** Urodził się **Jan Gdowski** (1859–1906) – polski pisarz, publicysta i wydawca.
- 16.05 (100)** Urodził się **Tadeusz Kubiak** (1924–1979) – polski poeta, satyryk, autor utworów dla dzieci i słuchowisk radiowych (3.06 – 45. rocznica śmierci)

- 18.05** **Międzynarodowy Dzień Muzeów.**
- 20.05 (225)** Urodził się **Honoré de Balzac** (1799–1850) – francuski powieściopisarz, jeden z najważniejszych twórców powieści europejskiej.
- 20.05 (105)** Urodził się **Gustaw Herling-Grudziński** (1919–2000) – polski pisarz, publicysta, żołnierz, więzień Gułagu.
- 22.05 (165)** Urodził się **Arthur Conan Doyle** (1859–1930) – angielski pisarz, autor powieści detektywistycznych z Sherlockiem Holmesem.
- 22.05 (80)** Urodził się **John Flanagan** (1944) – australijski pisarz, autor popularnej serii powieści młodzieżowych „Zwiadowcy”.
- 24.05 (85)** Zmarł **Aleksander Brückner** (1856–1939) – polski filolog, sławista i historyk kultury.
- 24.05 (25)** Zmarł Józef Ratajczak (1932–1999) – polski poeta, prozaik, autor książek i sztuk teatralnych dla dzieci.
- 26.05** **Dzień Matki.**
- 29.05** **Dzień Działacza Kultury i Drukarza.**
- 29.05 (25)** Zmarła **Danuta Wawiłow** (1942–1999) – polska autorka książek dla dzieci, poetka, tłumaczka.
- 31.05** **Światowy Dzień Rozwoju Kultury.**
- 31.05 (205)** Urodził się **Walt Whitman** (1819–1892) – jeden z najlepszych amerykańskich poetów, prekursor wiersza wolnego.

CZERWIEC

- 1.06** **Międzynarodowy Dzień Dziecka.**
- 3.06 (100)** Zmarł **Franz Kafka** (1883–1924) – niemieckojęzyczny pisarz pochodzenia żydowskiego, związany z Pragą.
- 3.06 (45)** **Zmarł Tadeusz Kubiak** (1924–1979) – polski poeta, satyryk, autor utworów dla dzieci i słuchowisk radiowych (16.05 – 100. rocznica urodzin).

- 3.06 (60)** Zmarł **Frans Eemila Sillanpää** (1888–1964) – powieściopisarz i nowelista fiński, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1939.
- 4.06 (85)** Urodził się **Ireneusz Ireduński** (1939–1985) – polski poeta, prozaik i dramaturg.
- 5.06 (75)** Urodził się **Ken Follett** (1949) – brytyjski pisarz, autor thrillerów, powieści szpiegowskich i historycznych.
- 5.06** **Światowy Dzień Ochrony Środowiska Naturalnego.**
- 6.06 (225)** Urodził się **Aleksander Puszkina** (1799–1837) – rosyjski pisarz, przedstawiciel romantyzmu, klasyk literatury rosyjskiej.
- 9.06 (50)** Zmarł **Miguel Asturias** (1899–1974) – pisarz i poeta gwatemalski, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1967 (19.10 – 125. rocznica urodzin).
- 10.06 (75)** Zmarła **Sigrid Undset** (1882–1949) – pisarka norweska, laureatka literackiej Nagrody Nobla w 1928.
- 13.06 (125)** Urodził się **Jan Lechoń** (właśc. Leszek Serafinowicz) (1899–1956) – polski poeta, współzałożyciel grupy poetyckiej „Skamander”.
- 14.06 (55)** Zmarł **Marek Hłasko** (1934–1969) – polski pisarz (14.01 – 90. rocznica urodzin).
- 22.06 (120)** Urodził się **Michał Choromański** (1904–1972) – polski prozaik i dramaturg.
- 23.06 (135)** Urodziła się **Anna Achmatowa** (1889–1966) – rosyjska poetka.
- 25.05 (75)** Urodził się **Jerzy Binkowski** – poeta regionalny, psycholog oraz reżyser, laureat m. in. literackiej nagrody Prezydenta Białegostoku im. Wiesława Kazaneckiego za najlepszą książkę poetycką roku 1993.
- 27.06 (155)** Urodził się **Wacław Gąsiorowski** (1869–1939) – polski powieściopisarz i publicysta (30.10 – 75. rocznica śmierci).

LIPIEC

- 1.07 (220)** Urodziła się **George Sand** (właśc. Aurore Dudevant) (1804–1876) – francuska pisarka.
- 3.07 (120)** Urodziła się **Halina Auderska** (1904–2000) – polska powieściopisarka, dramatopisarka, publicystka, autorka słuchowisk radiowych.
- 3.07 (100)** Zmarł **Joseph Conrad** (właśc. Teodor Józef Konrad Korzeniowski) (1857–1924) – pisarz angielski polskiego pochodzenia, autor powieści i opowiadań.
- 4.07 (90)** Zmarła **Maria Skłodowska-Curie** (1867–1934) – polska chemik i fizyk, dwukrotnie laureatka Nagrody Nobla w latach 1903 i 1911.
- 10.07 (55)** Zmarł **Roman Pisarski** (1912–1969) – polski pisarz, autor książek dla dzieci, nauczyciel.
- 11.07 (50)** Zmarł **Pära Lagerkvista** (1891–1974) – szwedzki pisarz i krytyk, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1951.
- 12.07 (120)** Urodził się **Pablo Nerudy** (właśc. Neftali Ricardo Reyes Besualto) (1904–1973) – poeta chilijski, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1971.
- 13.07 (90)** Urodził się **Wole Soyinka** (1934) – nigeryjski dramaturg, prozaik i poeta, aktor i reżyser teatralny, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1986 r.
- 14.07 (120)** Urodził się **Isaac Bashevis Singer** (1904–1991), pisarz żydowski tworzący głównie w języku jidysz, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1978 r.
- 14.07 (35)** Zmarł **Artur Sandauer** (1913–1989), polski krytyk literacki, eseista, tłumacz, profesor Uniwersytetu Warszawskiego.
- 14.07 (150)** Urodził się **Jerzy Żuławski** (1874–1915) – polski pisarz, eseista i filozof, jeden z prekursorów polskiej literatury fantastycznonaukowej.

- 14.07 (170)** Urodził się **Jacek Malczewski** (1854–1929) – polski malarz (8.10 – 85. rocznica śmierci).
- 15.07 (35)** Zmarła **Maria Kuncewiczowa** (1899–1989) – polska pisarka, autorka m. in. „Cudzoziemki” (30.10 – 125. rocznica urodzin).
- 15.07 (120)** Zmarł **Anton Czechow** (1860–1904) – rosyjski pisarz i dramaturg.
- 17.07 (15)** Zmarł **Leszek Kołakowski** (1927–2009) – polski filozof, eseista, publicysta i prozaik.
- 19.07 (650)** Zmarł **Francesco Petrarca** (1304–1374) – włoski poeta (20.07 – 720. rocznica urodzin).
- 20.07 (120)** Urodziła się **Hanna Ożogowska** (1904–1995) – polska pisarka, tłumaczka, pedagog, autorka książek i słuchowisk dla dzieci i młodzieży.
- 21.07 (125)** Urodził się **Ernest Hemingway** (1899–1961) – amerykański prozaik, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1954.
- 22.07 (145)** Urodził się **Janusz Korczak** (właśc. Henryk Goldszmit, ps. „Stary Doktor” lub „Pan Doktor”) (1879–1942) – polsko-żydowski lekarz, pedagog, pisarz, publicysta i działacz społeczny.
- 23.07 (195)** Zmarł **Wojciech Bogusławski** (1757–1829) – twórca polskiej sceny narodowej, dramaturg i aktor.
- 24.07 (45)** Zmarł **Edward Stachura** (1937–1979) – polski poeta, prozaik i tłumacz.
- 25.07 (55)** Zmarł **Witold Gombrowicz** (1904–1969) – polski prozaik, dramaturg i eseista (4.08 – 120. rocznica urodzin).
- 26.07 (130)** Urodziła się **Magdalena Samozwaniec** (właśc. Magdalena Anna z domu Kossak) (1894–1972) – polska pisarka satyryczna.
- 26.07 (45)** Zmarł **Stefan Wiechecki**, ps. „Wiech” (1896–1979) – polski pisarz, humorysta, satyryk, dziennikarz, znany z używania gwary warszawskiej w swojej twórczości.

- 27.07 (145)** Urodził się **Stanisław Ligoń** (1879–1954) – polski pisarz i malarz (17.03 – 70. rocznica śmierci).
- 28.07 (200)** Urodził się **Alexandre Dumas** (syn) (1824–1895) – francuski powieściopisarz i dramaturg.
- 30.07 (240)** Zmarł **Denis Diderot** (1713–1784) – francuski filozof i pisarz, redaktor „Wielkiej encyklopedii francuskiej”.
- 31.07 (80)** Zmarł **Antoine de Saint-Exupéry** (1900–1944) – francuski pisarz, poeta i lotnik.

SIERPIEŃ

- 1.08 (190)** Urodziła się **Jadwiga Łuszczewska** (pseud. Deotyma) (1834–1908) – polska powieściopisarka i poetka epoki romantyzmu.
- 1.08 (205)** Urodził się **Herman Melville** (1819–1891) – amerykański pisarz i eseista.
- 3.08 (100)** Zmarł **Joseph Conrad** (właśc. Teodor Józef Konrad Korzeniowski) (1857–1924) – angielski pisarz polskiego pochodzenia.
- 3.08 (115)** Urodził się **Stanisław Piętak** (1909–1964) – polski poeta i prozaik (27.01 – 60. rocznica śmierci).
- 4.08 (80)** Zginął **Krzysztof Kamil Baczyński** (1921–1944) – polski poeta, czołowy przedstawiciel pokolenia Kolumbów, żołnierz AK, powstaniec warszawski.
- 4.08 (120)** Urodził się **Witold Gombrowicz** (1904–1969) – polski prozaik, dramaturga, eseista (25.07 – 55. rocznica śmierci).
- 4.08 (165)** Urodził się **Knut Hamsun** (1859–1952) – norweski pisarz, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1920 r.
- 5.08 (120)** Urodziła się **Janina Broniewska** (1904–1981) – polska autorka książek dla dzieci i młodzieży.
- 5.08 (160)** Zmarł **Romuald Traugutt** (1826–1864) – polski generał, dyktator powstania styczniowego.

- 8.08 (80)** Zmarł **Juliusz Kaden-Bandrowski** (1885–1944) – polski pisarz i publicysta, kapitan piechoty Wojska Polskiego.
- 9.08 (110)** Urodziła się **Tove Jansson** (1914–2001) – fińska pisarka szwedzkojęzyczna, malarka, ilustratorka i rysownicza komiksowa, autorka książek o Muminkach.
- 9.08 (85)** Urodziła się **Maria Czubaszek** (1939–2016) – polska autorka tekstów piosenek, scenarzystka, satyryczka.
- 9.08 (125)** Urodziła się **Pamela Lyndon Travers** (1899–1996) – australijska poetka i pisarka książek dla dzieci, autorka serii książek o Mary Poppins.
- 12.08 (60)** Zmarł **Ian Lancaster Fleming** (1908–1964) – angielski pisarz, twórcy postaci Jamesa Bonda.
- 13.08 (25)** Zmarła **Maria Krüger** (1904–1999) – polska pisarka, autorka książek dla dzieci i młodzieży, m. in. „Karolci” (6.09 – 110. rocznica urodzin).
- 14.08 (20)** Zmarł **Czesław Miłosz** (1911–2004) – polski poeta, prozaik, eseista, historyk literatury, tłumacz, laureat Nagrody Nobla w 1980 r.
- 14.08 (30)** Zmarł **Elias Canetti** (1905–1994) – austriacki pisarz żydowskiego pochodzenia, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1981.
- 15.08** **Święto Wojska Polskiego.**
- 16.08 (80)** Zmarł **Tadeusz Gajcy** (1922–1944) – polski poeta, prozaik i dramaturg, jeden z przedstawicieli pokolenia Kolumbów, żołnierz AK, powstaniec warszawski.
- 16.08 (75)** Zmarła **Margaret Mitchell** (1900–1949) – amerykańska pisarka, autorka „Przeminęło z wiatrem”.
- 16.08 (45)** Zmarł **Jerzy Jurandot** (1911–1979) – polski satyryk i komediopisarz.
- 19.08 (115)** Urodził się **Jerzy Andrzejewski** (1909–1983) – polski pisarz, publicysta, scenarzysta filmowy.

- 21.08 (25)** Zmarł **Jerzy Harasymowicz** (1933–1999) – polski poeta.
- 22.08 (440)** Zmarł **Jan Kochanowski** (1530–1584) – polski poeta epoki renesansu, tłumacz, dramaturg.
- 25.08 (40)** Zmarł **Truman Capote** (1924–1984) – amerykański pisarz (30.09 – 100. rocznica urodzin)
- 27.08 (130)** Urodził się **Kazimierz Wierzyński** (1894–1969) – polski poeta, prozaik, eseista.
- 28.08 (275)** Urodził się **Johan Wolfgang Goethe** (1749–1832) – niemiecki poeta, jeden z najbardziej znaczących w skali światowej, dramaturg, prozaik, polityk, wolnomularz.
- 31.08** **Dzień Blogów.**

WRZESIEŃ

- 1.09** **Rocznica wybuchu II wojny światowej.**
- 4.09 (215)** Urodził się **Juliusz Słowacki** (1809–1849) – polski poeta i dramaturg, jeden z wieszczów narodowych (3.04 – 175. rocznica śmierci).
- 6.09 (120)** Urodziła się **Maria Krüger** (1904–1999) – polska pisarka literatury dziecięcej, a także dziennikarka, ekonomistka.
- 9.09 (85)** Zmarł **Józef Czechowicz** (1903–1939) – polski poeta, redaktor.
- 10.09 (50)** Zmarł **Melchior Wańkowicz** (1892–1974) – polski pisarz, dziennikarz, reportażysta i publicysta.
- 11.09 (130)** Urodziła się **Maria Kownacka** (1894–1982) – autorka książek dla dzieci i sztuk scenicznych, tłumaczka z języka rosyjskiego, bibliotekarka.
- 13.09 (130)** Urodził się **Julian Tuwim** (1894–1953) – polski poeta, satyryk, tłumacz literatury francuskiej i niemieckiej.
- 18.09 (85)** Zmarł **Stanisław Ignacy Witkiewicz**, (ps. Witkacy) (1885–1939) – polski malarz, rysownik, dramaturg, powieściopisarz, teoretyk i krytyk sztuki.

- 23.09 (85)** Zmarł **Zygmunt Freud** (1856–1939) – austriacki lekarz żydowskiego pochodzenia, neurolog, twórca psychoanalizy.
- 28.09 (30)** Zmarł **Zbigniew Nienacki** (właśc. Zbigniew Tomasz Nowicki) (1929–1994) – polski pisarz i dziennikarz, autor serii powieści młodzieżowych o Panu Samochodziku.
- 30.09 (30)** Zmarła **Anna Świrszczyńska** (1909–1984) – poetka, dramatopisarka, autorka wierszy i opowiadań dla dzieci (7.02 – 115. rocznica urodzin).
- 30.09 (100)** Urodził się **Truman Capote** (1924–1984) – amerykański pisarz (25.08 – 40. rocznica śmierci)

PAŹDZIERNIK

- 1.10 (35)** Zmarła **Stanisława Fleszarowa-Muskat** (1919–1989) – polska powieściopisarka, poetka, publicystka, dramaturg.
- 1.10** **Międzynarodowy Dzień Muzyki.**
- 1.10 (340)** Zmarł **Pierre Corneille** (1606–1684) – francuski pisarz.
- 2.10 (10)** Zmarł **Marek Edelman** (1919 lub 1922–2009) – polski działacz polityczny i społeczny żydowskiego pochodzenia, kardiolog, jeden z przywódców postania w getcie warszawski.
- 4.10** **Światowy Dzień Zwierząt.**
- 4.10 (355)** Zmarł **Rembrandt** (właśc. Rembrandt Harmenszoon van Rijn) (1606–1669) – holenderski malarz i grafik.
- 5.10 (455)** Zmarł **Mikołaj Rej** (1505–1569) – polski poeta, prozaik renesansowy, tłumacz, polityk, teolog ewangelicki, wójt urzędowski, poseł na Sejm.
- 5.10 (170)** Urodził się **Oskar Wilde** (1854–1900) – angielski pisarz.
- 6.10 (135)** Urodziła się **Maria Dąbrowska** (1889–1965) – polska powieściopisarka i nowelistka, publicystka, tłumaczka, działaczka społeczna.
- 6.10 (60)** Urodziła się **Manuela Gretkowska** (ur. 1964) – polska pisarka, felietonistka, działaczka społeczna.

- 7.10 (175)** Zmarł **Edgar Allan Poe** (1809–1849) – amerykański poeta, nowelista, krytyk literacki. Przedstawiciel romantyzmu amerykańskiego, autor literatury grozy, nowel kryminalnych, fantastycznych.
- 8.10 (95)** Zmarł **Jacek Malczewski** (1854–1929) – polski malarz.
- 8.10 (50)** Zmarł **Marian Falski** (1881–1974) – polski pedagog, autor popularnego elementarza.
- 13.10 (105)** Zmarł **Karl Adolph Gjellerup** (ps. Epigonos) (1857–1919) – duński pisarz, piszący zarówno w języku duńskim jak i w niemieckim. Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za 1917 rok.
- 14.10 (160)** Urodził się **Stefan Żeromski** (1864–1925) – polski prozaik, dramaturg, publicysta, pierwszy prezes polskiego PEN Clubu.
- 14.10** **Dzień Edukacji Narodowej.**
- 17.10 (175)** Zmarł **Fryderyk Chopin** (1810–1849) – polski kompozytor i pianista.
- 17.10 (80)** Zmarł **Zenon Przesmycki** (1861–1944) – polski krytyk literacki i artystyczny, tłumacz, poeta, wydawca.
- 18.10 (165)** Zmarł **Henri Bergson** (1859–1941) – filozof francuski, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1927 roku.
- 18.10 (120)** Urodził się **Czesław Centkiewicz** (1904–1996) – polski pisarz, reportażysta, podróżnik.
- 21.10 (95)** Urodziła się **Ursula K. Le Guin** (1929–2018) – amerykańska pisarka SF i fantasy.
- 22.10 (105)** Urodziła się **Doris Lessing** (1919–2013) – brytyjska pisarka, laureatka literackiej Nagrody Nobla.
- 24.10** **Światowy Dzień Dziedzictwa Audiowizualnego.**
- 24.10 (125)** Urodził się **Antoni Stern** (1899–1968) – poeta, prozaik, krytyk filmowy i literacki, scenarzysta, tłumacz.
- 26.10 (95)** Urodziła się **Wanda Chotomska** (1929–2017) – pisarka, dziennikarka, autorka wierszy i opowiadań dla dzieci

- i młodzieży , autorka cyklu programów telewizyjnych dla dzieci pt. *Jacek i Agatka*.
- 29.10 (100)** Urodził się **Zbigniew Herbert** (1924–1998) – poeta, dramaturg, eseista.
- 29.10 (120)** Urodził się **Mieczysław Jastrun** (1904–1983) – polski poeta i eseista.
- 30.10 (125)** Urodziła się **Maria Kuncewiczowa** (1899–1989) – pisarka, autorka m. in. *Cudzoziemki*.

LISTOPAD

- 1.11** **Dzień Wszystkich Świętych.**
- 5.11** **Międzynarodowy Dzień Postaci z Bajek** (obchodzony też 5 września).
- 6.11 (80)** Zmarła **Maria Rodziewiczówna** (1863–1944) – polska powieściopisarka
- 8.11** **Europejski Dzień Zdrowego Jedzenia i Gotowania.**
- 9.11 (95)** Urodził się **Imre Kertész** (1929–2016) – węgierski pisarz żydowskiego pochodzenia , laureat literackiej Nagrody Nobla w 2002 roku.
- 9.11 (55)** Zmarł **Tadeusz Peiper** (1969–1891) – polski poeta, krytyk literacki, eseista, założyciel czasopisma „Zwrotnica”.
- 10.11 (85)** *Zmarł **Stefan Demby** (1862–1939) – polski bibliotekarz i bibliofil, pierwszy dyrektor Biblioteki Narodowej im. J. Piłsudskiego w Warszawie. Urodził się w Łomży.*
- 10.11 (115)** Urodził się **Paweł Jasienica** (właśc. Leon Lech Beynar) (1909–1970) – polski historyk, pisarz historyczny, eseista i publicysta.
- 10.11 (140)** Urodziła się **Zofia Nałkowska**(1884–1954) – polska pisarka, publicystka, publicystka i dramaturg, posłanka (17.12 – 70. rocznica śmierci).
- 11.11 (106)** **Narodowe Święto Niepodległości.**

- 11.11 (100)** Urodził się **Andrzej Łapiński** (1924–2012) – polski aktor i reżyser teatralny.
- 12.11 (95)** Urodził się **Michael Ende** (1929–1995) – niemiecki pisarz, autor książek dla dzieci i młodzieży, m. in. *Niekończącej się historii* oraz *Momo*.
- 14.11** **Światowy Dzień Seniora.**
- 16.11** **Światowy Dzień Tolerancji.**
- 16.11 (80)** Zmarła **Maria Rodziewiczówna** (1864–1944) – polska pisarka, autorka powieści psychologiczno-obyczajowych z życia polskiego ziemiaństwa na Kresach Wschodnich.
- 18.11 (85)** Urodziła się **Margaret Atwood** (ur. 1939) – kanadyjska pisarka, poetka, krytyczka literacka, aktywistka społeczna i ekologiczna.
- 19.11** **Międzynarodowy Dzień Mężczyzn.**
- 21.11 (330)** Urodził się **Voltaire** (właśc. François Marie Arouet) (1694–1778) – francuski pisarz, historyk i filozof.
- 22.11 (155)** Urodził się **Andre Gide** (1869–1951) – francuski pisarz, laureat Nagrody Nobla za 1947 rok.
- 24.11 (175)** Urodziła się **Frances Hodgson Burnett** (1849–1924) – angielska powieściopisarka, tworząca głównie dla dzieci i młodzieży, autorka m. in. *Tajemniczego ogrodu* i *Małej Księżniczki*.
- 25.11** **Światowy dzień Pluszowego Misia.**
- 26.11 (105)** Urodził się **Ryszard Kaczorowski** (1919–2010) – ostatni Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie w latach 1989–1990, polski polityk, działacz społeczny, harcerz, urodził się w Białymstoku.
- 28.11 (130)** Urodził się **Arkady Fiedler** (1894–1985) – polski prozaik, reportażysta, przyrodnik, podróżnik, porucznik Wojska Polskiego, autor *Dywizjonu 303*.
- 29.11** **Andrzejki.**

- 30.11 (150)** Urodziła się **Lucy Maud Montgomery** (1874–1942) – kanadyjska pisarka, nauczycielka, autorka *Ani z Zielonego Wzgórza*.

GRUDZIEŃ

1–7.12 Europejski Tydzień Autyzmu.

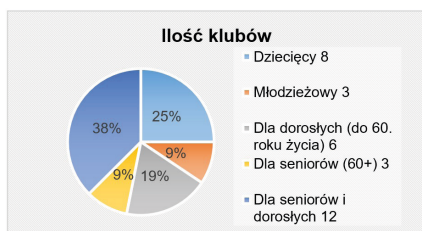
- 1.12 (290)** Urodził się **Adam Kazimierz Czartoryski** (1734–1823) – książę, polityk, dramatopisarz, krytyk literacki i teatralny, publicysta, mecenas sztuki.
- 5.12** **Międzynarodowy dzień Wolontariusza**
- 5.12 (110)** Urodził się **Stanisław Dygat** (1914–1978) – polski prozaik, felietonista, dramaturg i scenarzysta filmowy.
- 6.12** **Mikołajki**
- 13.12 (335)** Zmarł **Zbigniew Morsztyn** (1628–1689) – polski poeta epoki baroku, tłumacz, żołnierz.
- 15.12 (165)** Urodził się **Ludwik Łazarz Zamenhof** (1859–1917) – polski lekarz okulista żydowskiego pochodzenia, twórca międzynarodowego języka *esperanto*; ośmiokrotnie nominowany do Pokojowej Nagrody Nobla.
- 16.12 (165)** Zmarł **Wilhelm Grimm** (1786–1859) – współautor *Baśni*, brat Jacoba Ludwika Karla Grimma, niemiecki filolog, członek Akademii Nauk w Berlinie.
- 17.12 (70)** Zmarła **Zofia Nałkowska** (1934–2011) – polska pisarka, publicystka, i dramatopisarka, posłanka (10.11 – 140. rocznica urodzin).
- 21.12 (150)** Urodził się **Tadeusz Boy-Żeleński** (1874–1941) – polski pisarz, poeta, kronikarz, eseista, działacz społeczny, tłumacz literatury francuskiej, krytyk literacki i teatralny, a także lekarz.
- 22.12 (35)** Zmarł **Samuel Beckett** (1906–1989) – irlandzki pisarz, laureat Nagrody Nobla w 1969 roku.

Marianna Kalinowska-Michno

Książnica Podlaska

Umiemy tworzyć dobrą atmosferę do rozmów o książkach! Sposoby podlaskich moderatorów DKK na angażowanie klubowiczów i budowanie świetnego klimatu.

Moderatorzy podlaskich Dyskusyjnych Klubów Książki nie mają trudności z zaangażowaniem uczestników spotkań w rozmowy o książkach – taki optymistyczny wniosek płynie z ankiety przeprowadzonej 28 czerwca 2023 roku, podczas zlotu moderatorów DKK w Książnicy Podlaskiej. Uczestnicy wydarzenia pt. *Dobre książki i nie tylko kawa* z 32 klubów podzielili się w krótkich kwestionariuszach swoimi refleksjami na temat kształtowania klimatu sprzyjającego rozmawianiu o literaturze.

Kto należy do klubów?

Zgromadzone odpowiedzi napawają radością, ale na początek trochę statystyk. Pytani moderatorzy prowadzili w większości kluby dla dorosłych (21 klubów), tylko 11 było kierowanych do dzieci i młodzieży.

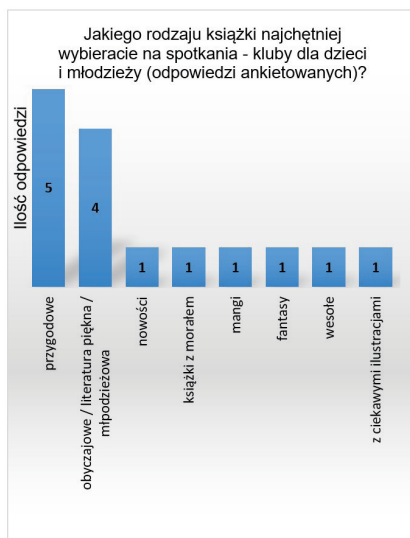
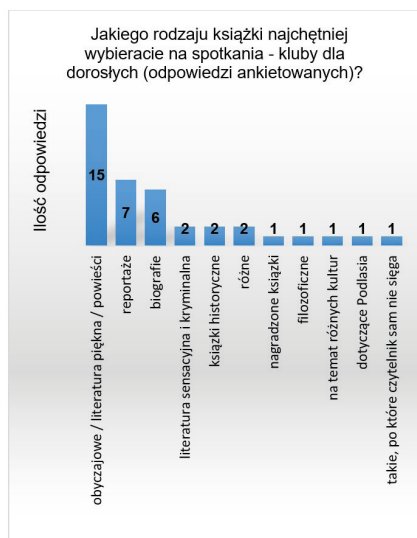
Spośród nich 22 kluby angażują wyłącznie kobiety i dziewczyny, w 10 uczestnikami są także mężczyźni lub chłopcy. Tylko trzech dorosłych panów

bierze udział w dyskusjach, natomiast w dziecięcych i młodzieżowych DKK jest aż 34 chłopców, z czego 12 należy do tego samego klubu. Zasadne pozostaje więc wciąż pytanie, jak przekonać mężczyzn do udziału w projekcie Dyskusyjnych Klubów.

O czym najchętniej dyskutują klubowicze?

W województwie podlaskim nie ma klubów ściśle sprofilowanych. Najchętniej wybierane przez dorosłych książki do dyskusji, to, według ankiet, literatura obyczajowa (wskazano ją 15 razy). Uczestnicy spotkań często sięgają także po reportaże (7 odpowiedzi) i biografie (w 6 klubach). Pozostałe pojedynczo lub dwukrotnie wskazywane publikacje to: książki historyczne, literatura sensacyjna i kryminały, książki filozoficzne, a także dotyczące różnych kultur, w tym Podlasia oraz pozycje, które zdobyły różnorodne nagrody.

W przypadku dziecięcych i młodzieżowych klubów dominują książki przygodowe (5 wskazań) i obyczajowe (podane 4 razy). Pozostałe, wymienione jednokrotnie to: mangi, fantasy, nowości, książki z morałem, humorystyczne, a także te z pięknymi ilustracjami.

Zaangażowanie klubowiczów

Podlascy moderatorzy prawie zgodnie powtarzają, że stopień zaangażowania klubowiczów w dyskusowanie o książkach jest satysfakcjonujący. Tylko w przypadku jednego klubu dziecięcego osoba prowadząca przyznała, że ma trudności z aktywnością uczestników spotkań. Pięciu moderatorów wcale nie podzieliło się swoimi refleksjami na ten temat. W wypowiedziach ankietowanych często pojawiały się podobne stwierdzenia dotyczące zaangażowania klubowiczów: „chętnie dzielę się przemyśleniami”, „czasami nie można nic powiedzieć, ponieważ mają potrzebę dyskusowania”, „trudno nam się rozstać”, „dyskusja jest ożywiona”.

Co buduje dobrą atmosferę spotkań DKK?

Z ankiet wynika, że wśród uczestników bardzo ważne są bliskie, serdeczne relacje międzyludzkie, możliwość swobodnego wypowiedzenia się i właściwe dobranie członków DKK. Jako najskuteczniejsze metody aktywizowania dorosłych klubowiczów moderatorzy wymienili: wpłatanie w przebieg spotkania swobodnych rozmów o życiu prywatnym uczestników i tworzenie przyjaznej atmosfery. Ankietowani wskazywali także na: brak przymusu wypowiedzi, nie ocenianie opinii innych, możliwość wyrażenia emocji związanych z lekturą, umiejętne prowadzenie dyskusji przez moderatora, np. poprzez odpowiedni dobór zadawanych pytań, czyli nakierowujących na najważniejsze wątki omawianych książek i na uczucia wywoływane przeczytanymi treściami. Inni podkreślali wagę właściwego doboru literatury. Jednym z podanych pomysłów na rozmowę jest porównywanie książek z ich ekranizacjami. Nie bez znaczenia, według jednej z ankietowanych, jest podsypanie dobrej atmosfery dzięki kawie i ciastu.

Moderatorzy dziecięcych i młodzieżowych klubów zaproponowali znacznie mniej sposobów na aktywizowanie swoich podopiecznych. Aż pięciu spośród nich nie podzieliło się żadnymi pomysłami, pozostali wymienili: zadawanie trafnych pytań (podobnie jak w przypadku DKK dla dorosłych), gry, zabawy i drobne upominki jako nagrody za aktywność. Jedna

z ankietowanych podzieliła się refleksją, że młodzi ludzie chętniej rozmawiają o książkach, które nie przypadły im do gustu.

Sposoby na uatrakcyjnienie działalności klubów

Z pytania o dodatkowe atrakcje, jakie podaliby moderatorzy proponują swoim klubowiczom, poza tradycyjnymi dyskusjami, wyłania się obraz bibliotekarzy otwartych, zaangażowanych w swoją pracę i gotowych na wychodzenie poza mury instytucji. Najczęściej wymienianą atrakcją były spotkania plenerowe, w tym pikniki, ogniska, grille, wizyty u klubowiczów (8 odpowiedzi w DKK dla dorosłych), a także wyjścia lub wyjazdy do muzeów, kin, teatrów (łącznie 6 wskazań) i do innych ciekawych miejsc, w tym na pizzę i lody. Moderatorzy wykorzystują potencjał, chęci i zaangażowanie klubowiczów do współtworzenia wydarzeń kulturalnych na terenie gminy i w bibliotece, a także do pomocy w organizowaniu akcji charytatywnych. W jednym z młodzieżowych DKK członkowie czytają książki dzieciom spoza klubu.

Wartą wymienienia aktywnością związaną z książkami, którą moderatorzy podali aż trzykrotnie są spotkania autorskie. Sporym zainteresowaniem cieszy się także wspólne, czasami dość huczne, obchodzenie jubileuszy istnienia klubów (dwa wskazania) i spotkania świąteczne: bożonarodzeniowe i wielkanocne, połączone czasami z wręczaniem drobnych prezentów. Inne atrakcje w DKK dla dorosłych to: wystawy prac plastycznych lub fotografii klubowiczów, gry planszowe, zagadki, krzyżówki, słuchanie muzyki.

Najczęściej organizowaną atrakcją w ramach działalności klubów dziecięcych i młodzieżowych są różnorodne animacje (aż 4 odpowiedzi) a także zajęcia lub warsztaty plastyczne i kulinarne (wymienione dwukrotnie) oraz gry (również podane dwa razy). Inne wymienione przez ankietowanych aktywności, będące dodatkiem do dyskusji o książkach w klubach dziecięcych i młodzieżowych to: konkursy plastyczne i tematyczne, zajęcia sportowe, wspólne tańce i dyskoteki oraz oglądanie bajek i filmów. Na to ostatnie czasami decydują się także członkowie DKK dla dorosłych.

Jakie potrzeby zaspokajają spotkania DKK?

Z wyników miniankiet wynika, że moderatorzy nie mają trudności z angażowaniem klubowiczów w dyskusję o książkach, w czym ogromną rolę odgrywają emocje uczestników związane z lekturą i przyjazna atmosfera towarzysząca spotkaniom. Aby ją kształtować i zacieśniać relacje międzyludzkie podlaskie kluby organizują różne dodatkowe zajęcia, zazwyczaj niezwiązane bezpośrednio z książkami. Analizując wyniki, dochodzę do wniosku, że Dyskusyjne Kluby Książki zaspokajają przede wszystkim dwie potrzeby. Pierwsza dotyczy wyrażenia swoich emocji i przemyśleń, do czego doskonałym pretekstem jest rozmawianie o literaturze, gdy w postawach bohaterów książek można odnajdywać siebie, ludzi bliskich i problemy, które w innych sytuacjach trudno poruszać. Drugą jest potrzeba tworzenia bliższych relacji międzyludzkich, opartych na wymianie myśli, uczuć i przeżyć zbieranych nie tylko podczas dyskusji, ale także wycieczek, spotkań, tańców i uczestniczenia w przeróżnych imprezach.

Joanna Trusiuk

Książnica Podlaska

Realizacja programu Dyskusyjne Kluby Książki w województwie podlaskim w latach 2017–2022

Wszystkie biblioteki wojewódzkie w Polsce od siedemnastu lat uczestniczą w programie Instytutu Książki pn. „Dyskusyjne Kluby Książki”, który cieszy się dużym powodzeniem, ponieważ ilość klubów w bibliotekach publicznych systematycznie rośnie. Jak podaje Instytut Książki¹ na koniec 2022 roku funkcjonowało 1841 klubów na terenie naszego kraju, tj. o 34 więcej niż w 2021 r. Łączna kwota dotacji z budżetu państwa w 2023 roku dla 18. samorządowych instytucji kultury wyniosła 2 mln zł. Biblioteki wojewódzkie wniosły również finansowy wkład własny na realizację tego przedsięwzięcia. Uzyskane dofinansowanie książnicy przeznaczyły – zgodnie z regulaminem programu – na koordynację i organizację działalności Dyskusyjnych Klubów Książki na terenie danego województwa, a w szczególności na: promocję zadania, zakup książek i ich dystrybucję, organizację spotkań autorskich, szkoleń dla moderatorów oraz na zakup materiałów biurowych i artykułów spożywczych umilających spotkania klubowe.

Program Instytutu Książki również na Podlasiu cieszy się zainteresowaniem bibliotek publicznych. W 2011 i 2016 roku Dział Instrukcyjno-Metodyczny Książnicy Podlaskiej dokonał podsumowania działalności Dyskusyjnych

¹ <https://rynek-ksiazki.pl/aktualnosc/2-mln-zl-na-dyskusyjne-kluby-ksiazki> [Dostęp: 10.08.2023].

Klubów Książki w województwie w latach 2007–2011² oraz 2007–2016³. Artykuł ma na celu kontynuację oceny funkcjonowania podlaskich DKK w okresie od roku 2017 do 2022.

W 2023 roku na naszym terenie funkcjonuje 50 klubów, w tym 28 to kluby dla dorosłych, a 22 dla dzieci i młodzieży. W pierwszym roku realizacji programu, tj. w 2007 r. rozmowy o literaturze polskiej i obcej w ramach DKK miały miejsce tylko w 26 podlaskich klubach. Na koniec maja 2023 r. dyskusje na temat przeczytanych książek toczyły się w 17 klubach działających na terenie gmin miejskich, w 14 klubach miejsko-wiejskich i 19 wiejskich.

Liczbę klubów w latach 2017–2022 prezentuje poniższa tabela nr 1.

Tabela 1

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba klubów	45	47	50	50	48	48

Biblioteka wojewódzka w Białymstoku oferuje klubowiczom ponad 12 tys. egzemplarzy książek. Są to zarówno nowości wydawnicze, jak i publikacje zakupione od 2007 r. Wyborów nowej literatury dokonują corocznie członkowie klubów w porozumieniu z moderatorem i koordynatorem wojewódzkim. Książnica Podlaska w Białymstoku stara się dostarczyć do bibliotek zamówione komplety książek oraz ustala ich obieg na terenie województwa. Moderatorzy klubów, w miarę własnych możliwości, również samodzielnie wymieniają księgozbiór w siedzibie biblioteki wojewódzkiej.

Liczbę książek zakupionych w kolejnych latach obrazuje tabela nr 2.

Tabela 2

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba książek zakupionych	1097	937	1215	1088	888	760

² J. Trusiuk, *Piąty rok działalności DKK w województwie podlaskim*, „Głos Bibliotek Publicznych Województwa Podlaskiego 2011, nr 3(8), s. 56–58

³ J. Trusiuk, *10 lat realizacji programu Dyskusyjne Kluby Książki w województwie podlaskim*, „Głos Bibliotek Publicznych Województwa Podlaskiego 2017, nr 1(17), s. 36–43

W omawianym okresie najczęściej w klubach czytano literaturę polską, a klubowicze chętnie sięgali po książki pisarzy związanych z regionem, np.: Grzegorza Kasdepke, Tomasza Samojlika, Wojciecha Koronkiewicza, Katarzyny Drogi.

Publikacje cieszące się największym powodzeniem wśród członków DKK w latach 2017–2022, przedstawia tabela nr 3.

Tabela 3

Literatura piękna	Literatura faktu	Literatura dla dzieci i młodzieży
<i>Behawiorysta</i> – Mróz R. <i>Kobieta, którą pokochał</i> <i>Marszałek</i> – Droga K. <i>Nikt nie idzie</i> – Matecki J. <i>Tatuażysta z Auschwitz</i> – Morris H. <i>Srebrna droga</i> – Jackson S. <i>Naręczona nazisty</i> – Wysocka B. <i>Żona winiarza</i> – Harmel K. <i>Czuły narrator</i> – Tokarczuk O. <i>Dziewczyna z fotografii</i> – Olszewska A. <i>Dziunia, ale dama</i> – Droga K.	<i>Sekretne życie drzew</i> – Wohlleben P. <i>Sendlerowa. W ukryciu</i> – Bikon A. <i>Orzeszkowo 14. Historie z Podlasia</i> – Romaniuk A. <i>Becoming. Moja historia</i> – Obama M. <i>Szamańska choroba</i> – Hugo-Bader J. <i>Kajś. Opowieść o górnym Śląsku</i> – Rokita Z. <i>Podlasie zdrowo zakręcone</i> – Koronkiewicz W.	<i>Mam prawo!</i> – Kasdepke G. <i>Żubr Pompik</i> – Samojlik T. <i>Nieźle ziółko</i> – Kosmowska B. <i>Mieszko, ty Wikingu</i> – Bąkiewicz G. <i>Babcoch</i> – Bednarek J. <i>Tam, gdzie zawracają bociany</i> – Jagiełło J. <i>Radość</i> – Averiss C. <i>Zbój</i> – Piątkowska R. <i>Dziura w serze</i> – Ryrych K. <i>Tajemnica domu w Bielinach</i> – Mischuk K.

W okresie od 2017 do 2022 roku zrealizowano w klubach dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży łącznie 2200 spotkań, które odbywały się nie tylko w bibliotekach, ale również w szkołach, kawiarniach i świetlicach wiejskich. Rozmowy na temat czytanych lektur miały miejsce także w plenerze, np. w parkach lub na działkach klubowiczów.

Pandemia koronawirusa, trwająca w 2020 i 2021 roku, znacznie ograniczyła działalność podlaskich Dyskusyjnych Klubów Książki, które często rezygnowały ze spotkań tradycyjnych i zawieszały czasowo swoje funkcjonowanie lub realizowały spotkania w formie online.

Liczbę spotkań klubowiczów w kolejnych latach ilustruje tabela nr 4.

Tabela 4

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba spotkań klubowiczów	427	440	425	191	271	446

Istotnym elementem programu są spotkania autorskie otwarte dla wszystkich chętnych, a organizowane w bibliotekach, przy których działają kluby. Podlascy koordynatorzy starali się, aby najbardziej aktywne DKK w województwie mogły skorzystać, w nagrodę za swoją roczną działalność, z takich spotkań. Niestety z przyczyn finansowych wydarzenia te nie odbywają się w każdym klubie w każdym roku.

W bibliotekach publicznych woj. podlaskiego w okresie 2017 – 2022 z czytelnikami spotkało się wielu polskich pisarzy, dziennikarzy, ludzi nauki i kultury, a wśród nich m. in.: Łukasz Orbitowski, Anna Kamińska, Aneta Zamajska, Renata Piatkowska, Krystyna Gudel, Stanisław Łubieński, Tomasz Samojlik, Renata Wrona, Marta Fox, Paweł Beręsewicz, Małgorzata Piekarska, Agnieszka Suchowierska, Edyta Poskrobko, Szymon Hołownia, Barbara Rybałtowska, Adam Czesław Dobroński, Wioletta Piasecka, Arkadiusz Niemirski, Edyta Zarębska, Krzysztof Daukszewicz, Hubert Klimko-Dobrzaniecki, Mariola Pryzwan, Grażyna Bąkiewicz, Paweł Wakuła, Justyna Bednarek, Małgorzata Rejmer, Rafał Witek, Marzena Żurek, Norbert Kościeszka, Michał Olszański, Krzysztof Petek, Marcin Tomkiel, Dorota Combrzyńska-Nogala, Małgorzata Kowaleczko-Szumowska, Małgorzata Warda, Katarzyna Wasilkowska, Wojciech Cesarz, Mariusz Urbanek, Dorota Sokołowska, Wojciech Jagielski, Teresa Radziewicz, Marta Cywińska, Grzegorz Kasdepke, Agnieszka Frączek.

W ramach programu DKK odbyły się w latach 2017–2022 223 spotkania autorskie, w tym 196 w formie tradycyjnej, a 27 w formie on-line.

Liczbę spotkań autorskich zrealizowanych w kolejnych latach prezentuje tabela nr 5.

Tabela 5

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba spotkań autorskich	51	41	56	27	24	25

Małgorzata Rokicka-Szymańska i Joanna Trusiuk, podlaskie koordynatorki wojewódzkie, składając coroczne wnioski do Instytutu Książki o dofinansowanie zadania, planowały wartościowe i innowacyjne inicjatywy adresowane do członków klubów i ich moderatorów. Szczególną uwagę zwracały na doskonalenie zawodowe bibliotekarzy oraz wymianę doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie popularyzacji czytelnictwa, organizując 3 lub 4 spotkania w roku. W bibliotece wojewódzkiej w Białymstoku odbyły się w latach 2017 – 2022 szkolenia m.in. o poniższej tematyce:

1. „Odkrywanie tajemnic udanego spotkania z autorem, celem szerzenia czytelnictwa” – Gabriela Niedzielska.
2. „Sztuka słowa. O magicznych zwrotach, które wspierają komunikację podczas spotkań w DKK oraz o słowach „przeklętych”, które tę komunikację utrudniają” – Jarosław Żyliński.
3. „Magiczny świat wierszy oraz bajek i ich terapeutyczne funkcje” – Anna Bayer.
4. „Twórczość dzieci – twórczość opiekunów. Jak razem rozwijać wrażliwość na literaturę i sztukę” – warsztaty Iwony Całej.
5. „Rola moderatora podczas spotkań autorskich. Jak zorganizować i przeprowadzić spotkanie literackie, czyli atrakcyjna dyskusja o literaturze” – Dominik Sołowiej.
6. „Na granicy sztuk: literatura, muzyka, sztuka, podczas spotkań DKK” – Anna Partyka-Judge.
7. „Trzeba dzieciom dać serce, piękno i uśmiech, aby uczyły się kochać ludzi i wszystko, co je otacza” – Mariola Pryzwan.
8. „Bajkowe warsztaty dla małych i dużych” – Elżbieta Janikowska.
9. „Pacynki, kukiełki... – zabawa postaciami literackimi” – Dorota Zastocka.
10. „Powieść biograficzna i saga rodzinna, jako inspiracja do poszukiwań własnych korzeni i międzypokoleniowego dziedzictwa” – Katarzyna Droga.

11. „Kosmita gorszy czy inny, czyli autyzm w rodzinie – spotkanie między-pokoleniowe” – dr Roksana Jędrzejewska-Wróbel.
12. „Na północ. Literatura skandynawska w polskich bibliotekach i księgarniach” – firma Good Books.
13. „Rozwijanie kompetencji czytelniczych małych dzieci, czyli mała sprawa – duża waga” – Katarzyna Wasilkowska.
14. „Taki duży, taki mały może... czytelnikiem być – wyniki badań czytelniczych” – Anna Źarska-Kopras.
15. „Między słowem, a obrazem – warsztaty online z czytania wrażeniowego” – Lidia Iwanowska –Szymańska.
16. „Literatura współczesna – twórczość Olgi Tokarczuk” – wykład online dr hab. Elżbiety Konończuk, prof. UwB.
17. „Jak szukać słońca w literaturze, gdzie wokół pandemiczny świat? O sztuce wyboru książek na poprawę nastroju” – spotkanie online z Dorotą Sokołowską.
18. „Jak moderować i nie zwariować, czyli spotkanie autorskie od kuchni” – spotkanie online z Justyną Sawczuk.
19. „Zachwycające książki. Jak wywołać w dzieciach wrażenia z czytania wyrazów i obrazów?” – Małgorzata Swędrowska.
20. „Co wyskoczy z książki?” – Małgorzata Gałysz – Wróbel.
21. „Nietuzinkowe książki dla dzieci, czyli jak przyciągnąć nieczytaczy do biblioteki” – Paulina Miłkowska.
22. „Seniorzy pełni zdrowia, mądrości i wigoru” – dr Wanda Matras-Mastalerz.
23. „Literatura dla młodych i sprawczość” – dr Anna Czernow.
24. „Ekspress Literacki – przegląd nowości z rynku książek dla dzieci i młodzieży” – Małgorzata Gałysz-Wróbel.
25. „Świat wartości w nowych książkach Wydawnictwa Literatura” – wystąpienie online Wiesławy Jędrzejczykowej.
26. „EKOkłuby dla młodych – jak rozmawiać z dziećmi i młodzieżą o klimacie i ochronie środowiska” – Bogusław Janiszewski.

27. „I co z tą mangą? – doświadczenia z japońskim komiksem w bibliotece”
– Grażyna Knap.

Poza tym, w celu uatrakcyjnienia działalności podlaskich klubów, w latach 2017–2022 w Książnicy Podlaskiej organizowane były następujące zloty moderatorów i klubowiczów woj. podlaskiego:

1. „Coś dla ducha i umysłu”. Podczas wydarzenia przeprowadzono wykład połączony z dyskusją pt. „Motyw humoru w literaturze współczesnej”, moderowaną przez pracownika akademickiego dr Martę Białobrzeską. Drugim elementem imprezy było spotkanie zatytułowane „Nie ma róży bez ognia oraz Jacka Fedorowicza bez satyry”.
2. „Uśmiechnięta akademia wartości”. W pierwszej części spotkania uczestnicy wysłuchali koncertu Krzysztofa Daukszewicza pt. „Z gitarą i piórem w czerwcowy dzionek”. Druga część zatytułowana „Podglądamy innych i kopiujemy” była przeznaczona na oglądanie filmu zrealizowanego przez Instytut Książki ph. „Republika ludzi czytających w DKK”.
3. „Wszędobylscy – blisko i daleko – w poszukiwaniu przygód”. Podczas zlotu zgłębiano tematy: „Podróż i literatura. Rozwój prozy podróżniczej, reportażu od czasów najdawniejszych po współczesne”, który przedstawiła prof. dr hab. Jolanta Sztachelska i „Literatura faktu – o drogach i bezdrożach, czyli zrozum otaczający nas świat” zaprezentowany przez Zofię Piłasiewicz.
4. „Literacko-kulinarne inspiracje zasmakowane wszystkimi zmysłami” (wydarzenie online). Dr hab. Katarzyna Sawicka-Mierzyńska zaprezentowała wykład pt. „Wspólnota stołu – kuchnia i biesiadowanie w literaturze polskiej (od XIX do XX wieku)”, zaś Agnieszka Kucharczyk (dietetyk) poprowadziła pogadankę „Dieta dla mózgu i lepsze skupienie, koncentracja i wydajność w pracy”.
5. „Radość tworzenia i kreowania świata”. Swoje refleksje na temat literatury przedstawiła Marta Fox w wystąpieniu pt. „Wariatka, która

czyta – refleksje pisarki o książkach krzepiących, wzruszających i prowadzących na cudowne manowce”. Następnie odbyły się: koncert literacki pod nazwą „Noceany i popaprunki – poezja a hip-hop” zrealizowany przez Michała Ciruka i rozmowa na temat jego twórczości literacko-muzycznej.

„Ja lubię słyszeć mądre słowo – rzecz o Marii Konopnickiej”. Na spotkaniu omówione zostały następujące tematy: „Maria Konopnicka – tajemnice biografii” (wykład dr hab. Katarzyna Kościewicz); „Suwalskie ślady w twórczości Marii Konopnickiej” (wystąpienie Magdaleny Wołowskiej-Rusińskiej); „Jedenasty krasnoludek – działania Biblioteki Publicznej w Suwałkach promujące twórczość Marii Konopnickiej” (działania biblioteki zaprezentowały Maria Kołodziejska i Jolanta Gąglewska).

Ponadto moderatorzy klubów, będąc na szkoleniach w Białymstoku, uczestniczyli wielokrotnie w Targach Książki i Festiwalu Literackim „Na pograniczu kultur”, który organizowany był w Operze i Filharmonii Podlaskiej.

Koordinatorzy wojewódzcy co roku oceniali działalność klubów i przeprowadzali konkursy adresowane do moderatorów pn. „Najaktywniejsza działalność klubu”. Elementy brane pod uwagę przy wyborze najbardziej efektywnych klubów to: ilość zorganizowanych spotkań klubowych, obecność moderatorów na szkoleniach, dodatkowe inicjatywy podejmowane przez kluby, tworzenie relacji z najciekawszych spotkań klubowych. Aktywne podlaskie kluby otrzymywały w latach 2017–2020 nagrody i wyróżnienia, które uroczyście wręczano bibliotekarzom na szkoleniach DKK w Książnicy Podlaskiej.

Poza tym klubowicze byli zapraszani do udziału w różnorodnych konkursach, np.: plastycznym na wykonanie karty pocztowej adresowanej do ulubionego autora; fotograficznym na artystyczne zdjęcie książki omawianej na spotkaniu DKK; czy konkursie na nazwę Dyskusyjnego Klubu Książki dla dzieci.

Moderatorzy i klubowicze we własnych klubach i bibliotekach zorganizowali w omawianym okresie wiele interesujących wydarzeń, których celem była promocja czytelnictwa i idei programu DKK np.:

1. Wieczór turecki w DKK w Zambrowie.
2. Sesja fotograficzna ph. „Czytać można wszędzie” dla dzieci i młodzieży z DKK w Zawadach.
3. Warsztaty teatralne dla uczestników DKK przy Centrum Biblioteczno-Kulturalnym w Sztabinie.
4. Czytelniczy biwak dla najmłodszych klubowiczów w Czerwonym.
5. Prezentacja działalności DKK przy MBP w Zambrowie w mediach lokalnych (Radio Nadzieja, portal Zambrowiaci.pl).
6. Spotkanie literackie dla najmłodszych członków DKK w MBP w Hajnówce wzbogacone Teatrzykiem Kamishibai.
7. Impreza literacka pt. „Wiosna, wiosna, wiosna, ach to ty...” adresowana do członków DKK w Bibliotece Publicznej Gminy Zawady.
8. Dzień Kobiet i Mężczyzn w GBP w Poświętnem, na który zostały zaproszone członkinie DKK.
9. Spacer z książką regionalną w Uhowie z udziałem klubowiczek.
10. Udział klubowiczów w Czerwonym w akcji „Czytanie w sieci”, podczas której czytano utwory Jana Pawła II.
11. Noc w bibliotece dla najmłodszych czytelników zorganizowana przez członków DKK w Bibliotece w Podgórzu.
12. Akcja „Zareklamuj swoją bibliotekę” adresowana do senierek DKK w MBP w Choroszczy.
13. Konkurs „MÓJ ROBOT” zorganizowany w związku z 100. rocznicą urodzin Stanisława Lema w FB nr 13 KP dla członków DKK.
14. Klubowicze z Czerwonego, wraz z innymi uczestnikami zadania „Literacki szlak Stanisława Lema w 100-lecie urodzin pisarza” udali się na wycieczkę do Centrum Nauki Kopernik w Warszawie i w poszukiwaniu śladów Lema do Krakowa, Zakopanego i Ojcowca.

15. Zajęcia ph. „Witajcie w naszej bajce” dla uczestników DKK w GBP w Narwi.
16. GBP w Poświętnem zorganizowała dla swoich klubowiczów spotkanie plenerowe w siedzibie Szwadronu Kawalerii 10 Pułku Ułanów Litewskich w Pietkowie.
17. Spotkanie o relaksacyjnej funkcji literatury uzupełnione pokazem produktów aloesowych: herbatka aloesowa, sok z aloesu, kosmetyki aloesowe w Bibliotece w Gródku w ramach DKK.

Pracownicy Działu Instrukcyjno-Metodycznego oraz Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego systematycznie popularyzowali działalność podlaskich klubów książki w mediach społecznościowych oraz na stronach internetowych: Książnicy Podlaskiej i Starostwa Powiatu Białostockiego. W periodyku „Głos Bibliotek Publicznych Województwa Podlaskiego” oraz elektronicznym „Serwisie Informacyjnym bibliotekarzy województwa podlaskiego” prezentowane były informacje dotyczące szkoleń moderatorów i spotkań autorskich. Koordynatorzy wojewódzcy na bieżąco przekazywali do klubów materiały biurowe i promocyjne otrzymywane z Instytutu Książki oraz materiały promocyjno-reklamowe przygotowane przez Książnicę Podlaską, np. torby z logo programu, długopisy, kubki.

Liczbę uczestników programu DKK na Podlasiu w omawianych latach prezentuje tabela 6.

Tabela 6

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba uczestników programu DKK	2528	2062	2314	16626	4833	2155

W okresie 2020–2021 z powodu pandemii koronawirusa znaczna część działań DKK została przeniesiona do sieci. W 2020 roku zrealizowano aż 18 spotkań autorskich w formie online, a liczba wyświetleń tych wydarzeń wyniosła 15 844.

Mimo, że liczba odbiorców działań zrealizowanych na naszym terenie w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki nie była imponująca, jednak moderatorzy podkreślali, że program przyczynił się nie tylko do upowszechniania czytelnictwa, ale również do większej aktywizacji i integracji społeczności lokalnych.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Dofinansowano ze środków Instytutu Książki pochodzących z dotacji celowej Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Joanna Trusiuk

Wiceprezes Zarządu Okręgu Białystok Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Podlaski Bibliotekarz Roku 2022

Okręgowa Kapituła Konkursu przyznała tytuł Podlaskiego Bibliotekarza Roku 2022 **Alicji Zajączkowskiej** – kierownik Gminnej Biblioteki Publicznej w Wiżajnach.

Wyróżnienie otrzymał **Sebastian Kochaniec** – kustosz z Filii nr 9 Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku.

Do grona nominowanych do nagrody Podlaskiego Bibliotekarza Roku 2022 roku należą także:

Anna Beata Gosk – dyrektor Biblioteki Publicznej Gminy Piątница,

Marta Mierzwińska – bibliotekarz Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Łapy.

Dziękujemy za udział w konkursie i serdecznie gratulujemy aktywnym bibliotekarzom województwa podlaskiego.

ALICJA ZAJĄCZKOWSKA – PODLASKI BIBLIOTEKARZ ROKU 2022

Działania na rzecz biblioteki /bibliotek

Alicja Zajączkowska od 35 lat kieruje działalnością jednoosobowej GBP w Wiżajnach, gminie liczącej tylko 2 tys. mieszkańców. Dzięki jej staraniom biblioteka osiąga od kilku lat jeden z najwyższych w skali powiatu i województwa wskaźnik zasięgu czytelnictwa wynoszący ponad 23%. W 2022 r. w Rankingu Bibliotek Rzeczypospolitej GBP w Wiżajnach zajęła wysokie 4. miejsce w woj. podlaskim.

Od dwóch lat GBP mieści się w centrum Wiżajn. A. Zajączkowska pozyskała w 2022 r. ponad 10 tys. zł z gminnego funduszu na zakup i montaż mebli do nowej siedziby. Dzięki jej kreatywności i zaangażowaniu ten niewielki nakład finansowy wystarczył, aby stworzyć funkcjonalną przestrzeń biblioteczną dla użytkowników.

Zasługą A. Zajączkowskiej jest nowoczesna strona internetowa GBP o dużym zasięgu, którą w 2022 r. dostosowano do potrzeb osób niedowidzących. Kandydatka prowadziła w 2022 r. profil na FB pn. Biblioteka Wiżajny. Opis walentynkowej fotobudki z książek przygotowany przez A. Zajączkowską ukazał się w styczniowym numerze „Biblioteki Publicznej”.

Dzięki A. Zajączkowskiej GBP w Wiżajnach była po raz drugi miejscem prac organizacyjnych i rozliczeniowych sztabu WOŚP Wiżajny nr 1314. W ramach akcji sprzedawano w bibliotece książki cegiełki. Udało się zebrać prawie 1200 zł.

Działania na rzecz użytkowników biblioteki i środowiska lokalnego

Z inicjatywy A. Zajączkowskiej w bibliotece spotyka się „Grupa Czwartkowa”, która inspirowała do działań i aktywności mieszkańców gminy. W 2022 r. ok. 50 osób uczestniczyło w 15 wydarzeniach społecznych i kulturalnych takich jak: spotkanie autorskie z A. Domańską, wyjazd do Midicentrum i SOWA w Suwałkach, wiżajskie edycje ogólnopolskich akcji: „Odjazdowy bibliotekarz”, „Mała książka wielki człowiek”, „Dni Bezpiecznego Internetu”, „Światowy Dzień Książki”, „Żonkile”, „Tydzień Bibliotek”, „Narodowe Czytanie”, „Tydzień Edukacji Globalnej”. Większość imprez była niskobudżetowa lub bezkosztowa, bo zrealizowano je dzięki pracy własnej kandydatki oraz pomocy instytucji i wolontariuszy. Do jej działań na rzecz lokalnej społeczności zaliczyć trzeba dbałość o środowisko. Od kilku lat z okazji Dnia Ziemi koordynuje akcję sprzątnięcia gminy i zaprasza do tego mieszkańców Wiżajn.

Działania na rzecz środowiska bibliotekarskiego

Alicja Zajączkowska pełni rolę nieformalnego specjalisty ds. pracy w systemie MAK+ w powiecie. W 2022 r. wspierała swoją wiedzą osoby rozpoczynające

pracę z tym systemem w regionie i przeprowadziła 40-godzinne szkolenie. Często zgłasza propozycje zmian i ułatwień w programie i konsultuje je z twórcami MAK+.

Poprzez udział w projekcie „Gotowi do pracy”, współfinansowanym ze środków EFS w ramach RPO Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020, udało się A. Zajączkowskiej pozyskać dwie osoby na staż w Bibliotece. Jedna z nich do dziś jest wolontariuszką GBP Wizajny.

Działania na rzecz opracowania, wdrożenia, upowszechniania internetowych form działalności biblioteki w czasie epidemii

W 2021 r. A. Zajączkowska brała udział w projekcie „Sieć na kulturę” realizowanym przez Fundację Wspierania Zrównoważonego Rozwoju. Zdalnie przeprowadziła szkolenie 10-osobowej grupy dzieci w zakresie projektowania graficznego.

Osiągnięcia zawodowe kandydata z wcześniejszych lat

Do głównych osiągnięć Alicji Zajączkowskiej należy zaliczyć przede wszystkim sprawne zarządzanie biblioteką, która pod jej kierownictwem systematycznie zmienia swój wizerunek na nowoczesny i odpowiadający oczekiwaniom mieszkańców. Dziś na stronie GBP dostępny jest katalog on-line, działa także elektroniczna wypożyczalnia zbiorów w systemie MAK+, a placówka posiada sprzęt komputerowy, laptopy, tablety, drukarkę A3, projektor LCD, roboty Photon, czytnik e-booków, które pani Alicja zakupiła z programu dotacyjnego „Kraszewski. Komputery dla Bibliotek”. Dzięki jej współpracy ze Stowarzyszeniem „Larix” można skorzystać też z dwóch Czytaków.

Autorskim pomysłem Aliacji Zajączkowskiej była inicjatywa pt. „Znajdźmy wspólny język” zgłoszona do projektu „Kultura w zgodzie z naturą” (w ramach programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne). Kandydatka napisała projekt w 2019 r. i uzyskała 4 850 zł dofinansowania na: warsztaty tkackie, „Narodowe Czytanie nowel”, wykład o kulturze, warsztaty z gliną i batikiem, spotkanie autorskie, Noc Bibliotek połączoną z warsztatami

programowania, szkolenie z komunikacji interpersonalnej oraz wycieczki: do osady jaćwiesko-pruskiej w Oszkiniach i do Muzeum Okręgowego w Suwałkach. W projekcie uczestniczyło ok. 100 osób. W tak małej gminie, jak Wiżajny to było ważne i pamiętane do dziś wydarzenie.

SEBASTIAN KOCHANIEC – WYRÓŻNIONY W KONKURSIE PODLASKI BIBLIOTEKARZ ROKU 2022

Działania na rzecz biblioteki /bibliotek

W minionym roku (2022) Pan Sebastian Kochaniec, głównie dzięki swoim własnym staraniom i determinacji połączonych z pasją jaką są gry wideo doprowadził do skutku szereg działań, wykorzystując konsole do gier i gry, mających na celu innowacyjne formy promocji czytelnictwa, jak i biblioteki jako miejsca dobrej, kreatywnej zabawy z literaturą. Swoją działalność pod kątem wykorzystania medium stereotypowo postrzeganego jako rozrywkowe do działań animacyjnych rozpoczął w placówce, w której pracuje na co dzień, tj. Filii nr 9 Książnicy Podlaskiej. Były to zajęcia dla młodzieży prowadzone w charakterze klubu dyskusyjnego na temat literatury i gier wideo podczas ferii zimowych, co wzbudziło duże zainteresowanie a program poświęcony tym spotkaniom był rejestrowany przez TVP Białystok. Swoje doświadczenia Pan Sebastian opisał następnie w obszernym artykule poświęconym obecności konsol do gier i grom w bibliotece, wraz z wskazówkami animacji przykładowych działań, który został opublikowany w czasopiśmie “Biblioteka publiczna”. Działania Pana Sebastiana zostały omówione w programie “Podróże po kulturze” Polskiego Radia Białystok w relacji przygotowanej przez red. Dorotę Sokołowską. Związki literatury z grami wideo oraz możliwość promowania jednych przez drugie, Pan Sebastian opisał w czasopiśmie “EPEA” podając m.in. w jaki sposób poprzez gry można promować wśród młodzieży licealnej twórczość Henryka Sienkiewicza lub Adama Mickiewicza. Na placówce w której pracuje na co dzień z jego inicjatywy powstały także dwie wystawy pod hasłem: Gry można czytać, w książki można grać”, w tym jedna

multimedialna wykorzystująca sprzęt z własnej kolekcji. W ramach obchodów urodzin Stanisława Lema Pan Sebastian przeprowadził także autorskie spotkanie dla młodzieży szkolnej, w którym na przykładach zaczerpniętych z popkultury i gier wideo opowiadał, jak twórczość Lema wpłynęła na innych twórców nie tylko w obrębie literatury. Był pomysłodawcą i realizatorem warsztatów pt. Familijny dzień z grami i literaturą, w którym uczestniczyli rodzice wraz z dziećmi. W 2022 roku koordynował dwa duże projekty Ministerialne. Pierwszy z nich pt. „Ballady i romanse. Interpretacje pokoleniowe” był realizowany przez 3 Filie Książnicy Podlaskiej i koncentrował się na upamiętnieniu dwusetnej rocznicy wydania „Ballad i romansów” Adama Mickiewicza. Drugi z projektów, który był drugim w województwie pod kątem kwoty dofinansowania, był autorskim pomysłem Pana Sebastiana i skierowany był do środowiska bibliotekarzy. Projekt pt. „Z gry do książki, z książki do gry. Strategia gry w animacji czytelnictwa” koncentrował się na cyklu spotkań warsztatowo-szkoleniowych, służących poznaniu przez bibliotekarzy innowacyjnych form promocji biblioteki i literatury. Pan Sebastian nawiązał także współpracę z platformą GoodGames i GoodCulture, gdzie trzykrotnie w ciągu roku, jako gość, brał udział w webinarjach poświęconych animacji czytelnictwa poprzez wykorzystanie nowych mediów. Był także jednym z panelistów podczas Drugiego Ostrowskiego Forum Bibliotekarzy, gdzie opowiadał o wykorzystaniu strategii gier w promowaniu czytelnictwa i bibliotek w woj. podlaskim. Z końcem roku napisał także artykuł na temat obecności konsol i gier w bibliotekach, ich wykorzystaniu i postrzeganiu, który to był pierwszym artykułem tego rodzaju, a ukazał się w ogólnopolskim, meinstrimowym czasopiśmie poświęconym stricte tematyce gier wideo.

Działania na rzecz użytkowników biblioteki i środowiska lokalnego

Pan Sebastian poprzez swoje działania na rzecz animowania czytelnictwa kreuje zawód i wizerunek bibliotekarza w nowoczesny sposób jako animatora szeroko zakrojonych działań animujących czytelnictwo. Uczestniczy w licznych szkoleniach zarówno jako użytkownik a także prelegent. Chętnie

dzieli się zdobytą wiedzą, umiejętnościami i pomysłami z innymi bibliotekarzami podczas rozmaitych okoliczności.

Kandydat pracujący na co dzień w Dziale Dziecięco-Młodzieżowym Filii nr 9 Książnicy Podlaskiej wykorzystuje swoje doświadczenie wynikające z pracy w Dziale Naukowym i Dziale Promocji Książnicy Podlaskiej, co prze-kłada się na organizowane przez niego, systematyczne działania skierowane zarówno do grup dzieci i młodzieży, ale także osób dorosłych i seniorów, które bardzo często mają charakter popularno-naukowy. Przy każdej nadarza-jącej się okazji wspiera także działalność Podlaskiego Oddziału SPB, który chętnie bierze udział i wspiera różnorodne, organizowane przez kandydata wydarzenia.

W roku 2022 działalność kandydata skoncentrowana była wokół dwóch projektów Ministerialnych, na które udało mi się pozyskać środki i które koordynował. Jeden z nich, pt. "Ballady i romanse. Interpretacje pokole-niowe", koncentrował się na udziale lokalnej społeczności młodzieży i se-niorów z trzech filii bibliotecznych, wymiany ich doświadczeń poprzez międzypokoleniową, twórczą interpretację poszczególnych utworów zbio-ru. W ramach projektu koordynował warsztaty teatralne i ilustratorskie dla młodzieży i seniorów. Efektem projektu było performatywne czytanie tekstów Mickiewicza przez współpracujących ze sobą seniorów i młodzież. Kandydat przeprowadził także cykl kilku spotkań dla lokalnej młodzieży pt. "Pograjmy w literaturę", oraz warsztaty z projektowania gier mobilnych i planszowych dla rodziców i dzieci, pokazując jednocześnie adaptacje róż-norodnych gier wideo na literaturę i odwrotnie. Warsztatom tym został także poświęcony program kulturalny w Polskim Radiu Białystok. W 2022 roku wykorzystano także doświadczenie kandydata na polu wiedzy o sztuce. Pan Sebastian wziął udział w podsumowaniu roku kulturalnego organizowane-go przez Polskie Radio Białystok, oprowadzał także grupę młodzieży po wy-stawie grafik "Ballady miejskie" Mateusza Bielskiego, która prezentowana była na Filii bibliotecznej w ramach realizowanego przez Książnicę Podlaską projektu "Mickiewicz-fusion" wskazując współczesne wątki romantyczne

w twórczości artystów wizualnych, jak i projektantów gier wideo. Z końcem roku 2022 nawiązał także współpracę z Fundacją Grający Białystok, której efektem ma być zainaugurowanie w roku 2023 Podlaskiego Dyskusyjnego Klubu Gamingowo-Literackiego.

Działania na rzecz środowiska bibliotekarskiego

Kandydat jest autorem projektu “Z książki do gry z gry do książki. Strategia gry w animacji czytelnictwa”, który uzyskał dofinansowanie MKiDN z programu “Partnerstwo dla książki”. Projekt koncentrował się na cyklu spotkań warsztatowo-szkoleniowych, służących poznaniu przez bibliotekarzy innowacyjnych form promocji biblioteki i literatury z wykorzystaniem strategii gier, w tym: gry fabularnej, mobilnej oraz nowych technologii – konsol do gier, jako mechanizmów angażujących czytelnika w wykreowaną narrację. Skierowane był do pracowników filii bibliotecznych Książnicy Podlaskiej w Białymstoku i placówek powiatowych. Do celów projektu zaliczało się: uzyskanie przez bibliotekarzy wiedzy i umiejętności z zakresu inicjowania interaktywnych działań bibliotecznych w oparciu o relację gier i literatury, rozszerzenie zakresu usług biblioteki w oparciu o analizę potrzeb czytelnicych młodych użytkowników i uzmysłowienie im obrazu biblioteki jako miejsca rozwoju różnorodnych form świadomości literackiej.

Osiągnięcia zawodowe kandydata z wcześniejszych lat

Kandydat od 2015 roku, tj. podjęcia pracy w Książnicy Podlaskiej wykazywał się dużą aktywnością i kreatywnością w podejmowanych zadaniach. Pracując w Dziale Naukowym Książnicy Podlaskiej, obronił tytuł doktora na Uniwersytecie w Białymstoku i jest autorem licznych publikacji o charakterze akademickim, jak i popularno-naukowym z zakresu literaturoznawstwa i kulturoznawstwa w tym. m.in. *Rozważania wokół „Portretu bibliotekarza” Giuseppe Arcimbolda*, w: *Bibliotheca Mundi. Studia bibliograficzne ofiarowane Janowi Leończukowi*, pod red. J. Ławski, Ł. Zabielski, Białystok 2016, *Flamandzkie malowanie. Szkic o wyobraźni etnograficznej Zygmunta Glogera*,

w: *Zygmunt Gloger. Pisarz, myśliciel, uczonego: studia*, pod red. J. Ławski, J. Leończuk, Ł. Zabielski, Białystok 2016, *Konsola w bibliotece jako forma promocji czytelnictwa*, Biblioteka Publiczna, 02/2022. Sukcesy kandydata to: uzyskanie dofinansowanie na dwa projekty Ministerialne w jednym roku na łączną kwotę 42000 zł. obejmujące aktywizację zarówno społeczności lokalnej użytkowników biblioteki, jak i bibliotekarzy w zakresie wykorzystywania współczesnych mediów do działań na rzecz promocji czytelnictwa. Podjęcie szeregu działań animacyjno-promocyjnych mających na celu zmianę stereotypowego postrzegania konsol do gier z urządzenia rozrywkowego na narzędzie służące pracy z czytelnikiem, co miało swoje przełożenie na postrzeganie Białegostoku i Podlasia jako przykładu przestrzeni innowacyjnych działań na polu promocji czytelnictwa poprzez media rozrywkowe w prasie, radiu i telewizji a także platformach zajmujących się szkoleniami z zakresu bibliotekarska, jak np. GoodBooks. Tym samym woj. podlaskie zaczyna być postrzegane jako przestrzeń działań na podstawie których czerpią inspiracje inne placówki w kraju.

BIBLIOTEKARZE NOMINOWANI DO TYTUŁU PODLASKI BIBLIOTEKARZ ROKU 2022

Anna Beata Gosk

Działania na rzecz biblioteki/bibliotek

Od objęcia stanowiska dyrektora, sytuacja Biblioteki w Piątnicy i jej filii w Jeziorcu i w Dobrzyjałowie uległa diametralnej zmianie, nie tylko pod względem kulturalnym ale również estetycznym. Dzięki jej staraniom przyznane zostały środki z Funduszu Sołeckiego na remont klatki schodowej w Bibliotece Publicznej Gminy Piątnica oraz wyposażenie kącika czytelniczego w jednej z filii. Odnowiono pomieszczenia placówek bibliotecznych. Złożono w sumie 5 projektów na dofinansowanie działań promocji czytelnictwa i ulepszenie infrastruktury bibliotecznej. Dzięki jej pracowitości

i organizacji w Bibliotece głównej powstał kącik czytelniczy dla malucha, zakupiono nowe regały, meble, stoły i krzesła do wspólnej pracy z dziećmi. Dodatkowo w 2022 roku zrealizowała zadanie w ramach programu rządowego „Partnerstwo dla książki” ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z funduszy promocji kultury: „Krasnoludki są na świecie”. Dzięki jej zaangażowaniu w rozwój bibliotek z gminy Piątnica, stały się one tętniącym życiem centrum kultury. Przykuła uwagę decydentów – przedstawicieli władz i administracji samorządowej, którzy jeśli nawet nie doceniają roli, jaką biblioteka pełni dla społeczności lokalnej, spojrzeli na jej potrzeby z większą życzliwością i uznali, że dzieją się w niej rzeczy ciekawe.

Działania na rzecz użytkowników biblioteki/bibliotek i środowiska lokalnego

Dyrektor Anna Gosk, stworzyła i prowadzi stronę internetową biblioteki (<http://bpgpiatnica.pl>), na której zamieszcza najważniejsze informacje związane z jej działalnością. Poprzez tą stronę jest możliwość wyszukania książek w zbiorach biblioteki oraz zarezerwowanie ich przez konkretnego czytelnika. Dzięki dużemu zaangażowaniu w działania zmierzające do aktywizacji czytelników i rozwoju czytelnictwa w roku 2022 przeprowadzono wiele zajęć literackich, plastycznych, spotkań autorskich i akcji czytelniczych. Do najważniejszych z nich należą cykliczne wydarzenia: Tydzień Bibliotek, Noc Bibliotek, Narodowe Czytanie itp. We wszystkich tych wydarzeniach uczestniczyło łącznie 2564 użytkowników biblioteki. Na terenie Gminy Piątnica działa Gminny Ośrodek Kultury, szkoły podstawowe oraz Urząd Gminy, z którymi Pani Dyrektor Anna Gosk nawiązała owocną współpracę. Biblioteka była partnerem w takich wydarzeniach kulturalnych jak Fortomania II, WOŚP, Smak-Off, Bezpieczne Wakacje z Gminą Piątnica, Bieg o Puchar Wójta Gminy Piątnica.

Kwestią o wielkim znaczeniu w działaniu biblioteki jest aktualność zbiorów. W 2022 r. dzięki złożonemu wnioskowi do Biblioteki Narodowej

na zakup nowości i zwiększonej dotacji z Urzędu Gminy zakupiono 774 pozycje nowości wydawniczych oraz otrzymano od czytelników w darze dla biblioteki 180 pozycji, których biblioteka nie posiadała w swoich zbiorach.

Działania na rzecz środowiska bibliotekarskiego

Anna Gosk od 2021 roku pełni funkcję zastępcy przewodniczącej Oddziału SBP w Łomży. Dzięki niej zorganizowano wiele szkoleń dla bibliotekarzy powiatu Łomżyńskiego i powiatu Kolneńskiego. Była inicjatorem cyklicznych szkoleń „Ale dlaczego? – Kulturalna pobudka w bibliotece” oraz „Narzędzia open source dla bibliotekarzy”. Aktywnie uczestniczy w integracji środowiska bibliotekarskiego, współorganizując spotkania i warsztaty z Biblioteką Miejską w Łomży oraz ze Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich Oddział w Łomży.

Osiągnięcia zawodowe kandydata z wcześniejszych lat

Dzięki staraniom Dyrektora Biblioteki Publicznej Gminy Piątnica w ubiegłych latach złożono wiele projektów zarówno rozwijających czytelnictwo, jak i rozszerzających usługi biblioteczne dla różnych grup czytelników. Do najważniejszych, które zostały zrealizowane należą:

Dofinansowanie na zakup sprzętu z programu „Kraszewski. Komputery dla bibliotek” z przeznaczeniem na wyposażenie biblioteki, m.in. w sprzęt komputerowy, drukarki, projektor, drukarka kodów kreskowych, czytnik kodów na kwotę 29 931,00 zł. Dzięki temu zapewniono zrównoważony dostęp do nowoczesnych technologii w bibliotece.

„Krasnoludki są na świecie” są kolejnym projektem na który biblioteka dostała dofinansowanie. Dzięki pozyskanym środkom finansowym dzieci z gminy Piątnica skorzystały z ciekawych zajęć literackich, plastycznych oraz wycieczki do Suwałk.

Marta Mierzwińska

Działania na rzecz biblioteki /bibliotek

Kandydatka regularnie pozyskuje środki pozabudżetowe i przeprowadza nietypowe działania promujące bibliotekę, co wzmacnia jej funkcje jako ośrodka animującego kulturę i aktywizującego lokalną społeczność. Dzięki jednemu z projektów gromadzone przez bibliotekę dokumenty życia społecznego zostały znacznie powiększone. Stara się dostosować ofertę biblioteki do świata nowych technologii. To z jej inicjatywy z Sali multimedialnej zniknęły plakaty drukowane – zastąpiono je plikami multimedialnymi wyświetlającymi się na ekranie infokiosku. W bibliotece zajmuje się również zamówieniami publicznymi. Jest organizatorką wystaw, zajmuje się dekoracjami świątecznymi i przygotowaniem okolicznościowych Stref Foto. Samodzielnie zmontowała wiele filmików promujących działania biblioteki.

Działania na rzecz użytkowników biblioteki/bibliotek i środowiska lokalnego

Pomysłodawczyni i koordynator następujących projektów w 2022 r.

– Projekt „Uchwycona przeszłość” miał na celu uchwycenie lokalnej przeszłości poprzez renowację starych zdjęć dotyczących Łap i okolic oraz ich mieszkańców, aby stały się one częścią teraźniejszości, a także przyszłości. W ramach zadania odbyły się m.in.: warsztaty, spotkania wspomnień, spotkania autorskie, wycieczka do Muzeum Warszawy oraz uroczyste zakończenie projektu połączone z otwarciem długoterminowej wystawy fotografii pozyskanych od uczestników projektu. Dzięki realizacji projektu podkreślona została wielka wartość i rola biblioteki w społeczności lokalnej jako instytucji użytku publicznego, a także jako miejsca przechowywania pamięci.

– „Przypisy z kart powieści” – przeprowadzony został cykl warsztatów kulinarnych dla różnych grup wiekowych w oparciu o przepisy pochodzące z utworów literackich.

„zaPREZENTuj swoją książkę” – żeby wziąć udział w akcji wystarczyło przyjść do biblioteki ze swoją ulubioną książką i hasłem, które miało zachęcić innych do jej przeczytania, a w specjalnie przygotowanej Strefie Foto należało zrobić sobie z nią zdjęcie. Wszystkie zdjęcia zostały wywołane na papierze fotograficznym i wraz z hasłami zaprezentowane w formie wystawy.

Inicjatorką otwarcia letniej czytelnicy – „Czytelnia pod chmurką” mieści się w wiatkach edukacyjnych przez budynkiem biblioteki. Miejsce ma zachęcić do czytania na świeżym powietrzu. Głównym celem akcji była promocja czytelnictwa i literatury, a także stworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom Łap. 9 lipca odbyło się jej uroczyste otwarcie.

9 czerwca 2022 r. na II Podlaskim spotkaniu Bibliotekarzy w Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku Marta Mierzwińska była jedną z prelegentek, przedstawiła swój zakończony sukcesem projekt „Historią i tkaniną przeplatane” łączący literaturę z modą.

Była współorganizatorem akcji „Święto ziemi, pokój światu”, którą zorganizowano z okazji Dnia Ziemi. Włączyło się w nią wiele lokalnych instytucji i organizacji m.in. Urząd Miasta i Gminy Łapy, Dom kultury, Ośrodek Kultury Fizycznej, Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Klub Woltariusza.

Działania na rzecz środowiska bibliotekarskiego

Kandydatka jest członkiem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Uczestniczy w wielu spotkaniach i wyjazdach szkoleniowych organizowanych przez SBP. Jest również prezesem Stowarzyszenia KREATYWNI w Łapach oraz reprezentuje bibliotekę będąc członkiem Partnerskiego Zespołu Koordynacji Służb w Łapach. Brała udział w diagnozie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej. Z jej inicjatywy zostało zorganizowane szkolenie dla pracowników biblioteki na temat asertywności w pracy i nie tylko.

Działania na rzecz opracowania, wdrożenia, upowszechniania internetowych form działalności biblioteki w czasie epidemii

W czasie pandemii powstał oryginalny kalendarz literacki inspirowany dziełami literatury. Kandydatka prowadziła także spotkania on-line z młodzieżą i członkami Klubu Recenzentek używając Messangera, a obchody XVII Tygodnia Bibliotek przeniosła do świata wirtualnego publikując codziennie na Facebooku posty nawiązujące do hasła tego literackiego święta. Kandydatka samodzielnie zmontowała wiele filmików promujących działania biblioteki używając profesjonalnego programu Kdenlive.

Osiągnięcia zawodowe kandydata z wcześniejszych lat

Kalendarz literacki – pomysłodawczyni i realizatorka literackiego kalendarza na 2021 rok promującego czytelnictwo, którym zainteresowała się prasa i telewizja zarówno lokalna, jak i ogólnopolska. W sesjach fotograficznych do kalendarza wzięli udział pracownicy biblioteki, a inspiracją do zdjęć były znane książki. Biblioteka za oryginalny pomysł promowania literatury otrzymała list z podziękowaniami od Szefa Gabinetu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Pawła Szrota.

Pomysłodawczyni i koordynator projektu pn. „Zobaczyć więcej”, który miał na celu wykorzystanie nowych technologii w popularyzacji czytelnictwa i biblioteki. Odbyły się warsztaty z wirtualnej rzeczywistości, wirtualnej turystyki, gra terenowa oraz warsztaty dla bibliotekarzy ze sposobów wykorzystania nowych technologii. Odbyły się również spotkania autorskie z: Krzysztofem Wielickim, Przemysławem Kossakowskim i Robertem Gondkiem.

Opracowano na podstawie formularzy zgłoszeniowych kandydatów.

SPRAWOZDANIE ZA 2022 ROK – KSIĄŻNICA PODLASKA

NAZWA	ZBIORY				CZYTELNICY		WYPOŻYCZENIA				Udostępnianie prezencyjne					
	Księgozbiór	przybyło Książki	ubyło Książki	tytułów czasopiśm bieżących	zbiory specjalne	ogółem	do lat 15	ogółem książek	literatury pięknej dla dzieci	zbiorów specjalnych	czasopiśm bieżących	Odwiedziny w bibliotece	czasopiśm bieżących	oprawnych	Książek	zbiorów spec.
Filia nr 1	29802	2280	1290	19	619	1886	643	36633	12504	713	62	16866	11	0	114	0
Filia nr 2	26542	2186	1603	33	534	1792	337	37962	8229	0	1973	15432	265	0	5	747
Filia nr 3	35080	2418	1946	34	575	2017	537	45111	11265	776	746	17529	210	0	23	0
Filia nr 4	30271	3081	1432	22	2181	3322	1172	57294	17683	3878	436	27748	205	0	224	0
Filia nr 5	27375	2130	900	21	1092	1930	555	39596	11044	478	776	16191	69	0	194	0
Filia nr 6	30248	2006	870	15	977	2096	456	42635	8985	792	259	16242	218	0	19	0
Filia nr 7	65231	3208	2758	24	539	3364	1128	65453	19917	870	347	26459	0	0	6	0
Filia nr 8	38270	2571	1198	22	1127	3193	904	67381	17293	1451	1364	30243	399	0	1128	8
Filia nr 9	85129	2923	5110	64	1448	3319	939	12874	16232	1000	276	29143	183	0	220	0
Filia nr 10	14689	2409	440	20	63	959	411	18992	12076	48	413	6647	266	0	1354	0
Filia nr 11	16404	666	943	14	13	343	188	3911	1492	0	263	6924	682	0	94	0
Filia nr 12	16785	1139	403	14	28	731	335	8664	2558	4	28	5278	866	0	84	0
Filia nr 13	18796	1615	906	21	455	1775	335	43864	7302	665	978	15140	20	0	37	0
Filia nr 14	3374	73	0	5	53	52	0	143	26	0	115	624	5	0	218	0
Filia nr 15	30247	2442	4148	28	1837	2888	1270	48510	31220	4209	505	18765	62	0	609	9
Filia nr 17	18099	1872	2000	17	516	1092	283	27682	7229	539	537	12178	2	0	39	0
Razem Filie	486342	33019	25947	373	12057	30759	9493	616310	185055	15423	9012	267409	3463	0	4368	764
BIBLIOTEKA GŁÓWNA	757207	20143	4492	2628	117928	10834	343	179357	1744	12531	61	103327	16203	1694	37554	418
Razem Książnica	1237549	53162	30439	3001	129985	41593	9836	795667	186799	27954	9073	364736	19666	1694	41922	1182

SPRAWOZDANIE ZA 2022 ROK – WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

L.P.	GMINA	KSIĘGOWIZJA			ZAKUP KSIĄZEK			CZYTELNICZ		UDOSTĘPNIANIE		Odwiedzi- ny w bibliotece	Zasięg
		Ogółem	Przybyło	Ubyło	ogółem	na 1 czytel.	na 100 miesz.	do lat 15	na zewnątrz wszystkie typy dokumentów	na miejscu wszystkie typy dokumentów			
I.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
I.	GRODZKIE												
1.	Białystok	1237549	53162	30439	31521	0,8	10,8	41593	9836	832694	64464	373121	14,2
2.	Łomża	212246	5563	3205	4403	0,6	7,3	6891	1822	181654	3973	69884	11,4
3.	Suwałki	180995	6412	4581	3172	0,3	4,6	10119	2558	211207	12075	111721	14,7
	ogółem	1630790	65137	38225	39096	0,7	9,3	58603	14216	1225555	80512	554726	13,9
II.	ZIEMSKIE												
1.	Augustów m.	11251	2708	3823	2343	0,7	8,2	3600	1156	60703	2098	35169	12,3
2.	Augustów (Zarnowo)	46535	1532	593	1345	1,4	20,8	984	572	23041	1758	18926	15,3
3.	Bargłów	29202	916	482	916	2,1	18,2	446	277	10392	5830	7858	8,9
4.	Lipsk	21969	639	479	634	3,0	24,1	210	29	5384	42	2118	4,7
5.	Nowinka	24138	643	573	622	2,1	21,5	293	145	4626	139	3033	10,1
6.	Plaska	19605	326	281	322	1,7	13,7	182	46	3089	45	1699	8,2
7.	Sztabin	30247	666	499	565	1,4	12,7	430	198	12815	302	8092	9,4
	augustowski	282947	7430	6730	6877	1,1	12,4	6155	2423	120050	9674	76895	11,2
1.	Choroszcz	25461	842	8389	842	1,3	4,9	628	212	13392	202	5597	3,6
2.	Czarna Biał.	42747	1340	1057	1331	1,1	12,3	1204	482	32381	1495	12227	11,1
3.	Dobrymiewo	11437	253	709	253	1,0	2,5	242	73	4918	23	1131	2,4
4.	Grodek	23579	675	563	243	0,5	4,9	462	197	9586	618	13524	9,3
5.	Juchnowiec	38237	1433	876	1040	0,7	5,7	1587	580	33084	7	12257	8,7
6.	Lępy	113423	2375	917	1631	0,6	7,9	2900	925	49556	9887	39804	14,1
7.	Michałow	32900	914	0	914	0,6	15,2	1450	400	8667	198	2840	24,1
8.	Poswietne	15065	352	87	313	0,9	10,0	361	138	8238	577	6503	11,5
9.	Supraśl	41203	3303	2209	2235	1,2	12,8	1820	717	28325	2062	14177	10,4
10.	Śwarz	12547	114	0	114	0,5	5,9	216	88	4285	896	3309	11,2
11.	Turośń Koszelińska	22954	458	274	458	1,2	3,75	181	181	5823	42	2638	5,5
12.	Tykoń	27938	873	12	873	1,7	15,1	526	150	39378	273	11922	9,1
13.	Wasików	53643	1858	3765	1462	0,7	7,3	1973	865	34037	598	14729	9,8
14.	Zabłudów	47248	696	674	671	1,0	6,8	697	236	14927	2476	10714	7,1
15.	Zawady	14940	853	0	789	2,6	31,3	301	138	4123	338	4595	11,9
	Białostocki	523322	16339	19552	13169	0,9	8,5	14742	5382	290920	19632	155967	9,5
1.	Białsk Podlaski - m.	88622	2867	2045	2565	0,9	10,6	2856	1142	63614	5258	35283	11,8
2.	Białsk P. (Augustowo)	18820	526	347	526	0,9	8,2	564	476	9730	547	7802	8,8
3.	Bocki	17242	1469	0	958	2,0	24,8	474	210	17793	0	6380	12,3
4.	Branisk - m.	14871	881	867	881	1,9	24,8	461	130	16487	839	6470	13,0
5.	Branisk (Kalinica)	11879	35	0	35	0,3	0,7	128	98	2695	184	1476	2,4

SPRAWOZDANIE ZA 2022 ROK – WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

L.P.	GMINA	KSIĘGOZBIÓR			ZAKUP KSIĄZEK			CZYTELNICY			UDOSTĘPNIANIE			Odwiedzi- ny w bibliotece	Zasięg
		Ogółem	Przybyło	Ubyło	ogółem	na 1 czytel.	na 100 miesz.	ogółem	do lat 15	na zewnątrz wszystkie typy dokumentów	na miejscu wszystkie typy dokumentów	na zewnątrz wszystkie typy dokumentów	na miejscu wszystkie typy dokumentów		
1		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
6.	Orla	13230	461	0	461	1,8	18,7	253	114	2559	742	2158	10,3		
7.	Rudka	9154	362	517	354	1,7	21,1	208	124	4020	376	3906	12,4		
8.	Wyski	19630	461	0	461	1,6	10,5	263	106	4390	306	13371	6,6		
	bielski	194248	7062	3776	6197	1,2	12,0	5207	2400	121288	8252	76846	10,1		
1.	Grajewo	53066	1488	900	1488	0,8	7,0	1766	691	47874	794	13769	8,3		
2.	Grajewo (Rude)	19566	987	0	987	3,5	18,0	284	130	7970	692	11552	5,2		
3.	Radzłów	18493	615	500	615	3,2	14,0	193	58	2567	48	1775	4,4		
4.	Raigród	17472	287	534	287	0,5	6,1	574	198	11609	304	5391	11,4		
5.	Szczuczyn	29094	929	1470	881	1,8	15,1	498	152	11424	13643	15190	8,6		
6.	Wąsosz	13787	550	0	550	2,5	16,4	223	109	3510	347	3714	6,7		
	grajewski	151498	4856	3159	4808	1,4	10,7	3498	1338	85154	15828	51411	7,8		
1.	Hajnówka m.	84629	2035	2086	1727	0,6	8,9	3021	957	73351	1531	32667	15,6		
2.	Białowięza	17370	339	1045	284	1,4	13,7	196	31	3779	0	1823	9,4		
3.	Czeremcha	23880	570	0	570	1,5	20,6	372	38	10194	127	2361	13,4		
4.	Czyże	9825	88	202	88	0,6	4,8	140	17	3023	600	1351	7,6		
5.	Dubicze Cerkiew.	11158	253	20	230	1,3	17,0	184	48	3023	73	2734	13,6		
6.	Kleszczele	11936	192	184	188	0,4	8,6	420	163	9810	276	4987	19,3		
7.	Hajnówka (Dubiny)	8643	242	0	242	1,7	6,6	139	52	2716	5	2512	3,8		
8.	Narew	28835	806	269	445	1,3	13,6	348	124	9042	1640	7207	10,7		
9.	Narewka	21645	232	28	139	0,5	4,3	279	79	5033	0	1649	8,7		
	hajnowski	217921	4757	3834	3913	0,8	9,9	5099	1509	119971	4252	57091	12,8		
1.	Kolno m.	47079	660	36	598	0,5	6,0	1249	634	17737	750	8114	12,6		
2.	Grabowo	11212	305	217	305	1,3	9,4	244	122	2433	14	810	7,5		
3.	Kolno (Czerwone)	33400	757	1162	587	0,9	7,4	680	152	11346	3857	13003	8,5		
4.	Maj Płock	33443	572	0	424	0,9	9,5	471	216	6295	3695	6954	10,6		
5.	Sławski	12049	356	148	356	2,0	6,4	179	48	2893	10	979	3,2		
6.	Turośl	25325	701	2348	695	1,2	14,4	592	301	12063	435	8248	12,3		
	kolneński	156568	3351	3911	2965	0,9	8,2	3475	1473	52767	8767	38708	9,5		
1.	Jerzwabne	20710	300	344	285	0,9	5,8	325	134	4470	25	1363	6,6		
2.	Łomża (Podgórze)	112017	1682	2702	1682	1,2	14,1	1346	528	28178	1110	13147	11,3		
3.	Miastkowo	20545	594	718	523	1,7	13,0	299	122	4659	607	6326	7,4		
4.	Nowogród	19971	492	158	380	0,6	9,7	595	226	11509	0	5472	15,2		
5.	Płanica	32002	954	1069	774	1,0	7,5	792	421	17334	228	12943	7,7		
6.	Przybulry	12548	117	278	117	1,6	6,0	75	32	1168	0	478	3,9		
7.	Śniadowo	30339	1092	1	1092	1,6	21,4	667	449	28757	375	9970	13,1		
8.	Wizna	26544	361	7	361	1,4	9,9	250	91	4820	25	1601	6,8		
9.	Zbójna	37456	654	825	597	1,5	15,0	395	193	8757	144	5700	9,9		
	łomżyński	307532	6246	6107	5871	1,2	11,7	4744	2196	108992	2514	57000	9,5		

SPRAWOZDANIE ZA 2022 ROK – WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

L.P.	GMINA	KSIĘGOSZBIOR						ZAKUP KSIĄZEK			CZYTELNICY			UDOSTĘPNIANIE			Zasięg
		Ogółem	Przybyło	Ubyło	ogółem	na 1 cztel.	na 100 mieszk.	ogółem	do lat 15	na zewnątrz	na miejscu	Odwiedzi- ny w bibliotece					
		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1.	Goniądz	3	0	0	533	4,1	11,5	130	20	2298	1055	1414	47	2,8			
2.	Jasionówka	14266	209	346	346	1,8	14,0	191	84	4273	72	2413	7,7	5,8			
3.	Jaświły	26606	1768	270	775	3,0	17,6	256	86	10739	393	6436	3,2	13,2			
4.	Krynów	21374	447	232	438	0,7	9,7	598	193	8480	443	5240	0	10297			
5.	Krynów	26813	2238	2911	1248	2,0	33,4	610	268	17878	0	10297	16,3	7,3			
6.	Monki	46948	1765	1370	1726	1,2	12,2	1464	659	31459	1068	33357	10,4	10,4			
7.	Trzciame	18251	560	0	560	1,9	14,1	292	102	5373	2256	7719	7,3	9,3			
	trzniecki	170906	7083	4932	5626	1,6	14,9	3547	1472	79900	5287	66876	9,3				
3.	Selny m.	44238	844	1202	748	1,1	15,0	658	158	13793	2	5011	13,2	3,3			
3.	Giby	27690	202	0	186	2,3	7,5	83	26	1660	70	516	7,2	9,6			
4.	Krasnopol	17666	322	0	322	0,9	6,9	348	92	5155	135	2944	4,3	4,3			
5.	Puńsk	19016	196	475	83	0,5	2,1	173	34	3800	403	1354	3,8	3,8			
6.	Selny gm	15229	278	483	271	1,9	7,2	145	84	1925	3	990	7,4	7,4			
	sejnowski	117839	1842	2160	1610	1,1	8,5	1407	384	26333	613	10815	7,4				
1.	Siemiatycze m.	87696	2299	921	2762	0,9	15,9	2337	863	47067	498	23936	17,2	6,6			
2.	Drohiczyń	48494	389	39	389	1,0	6,7	395	182	10855	75	3018	7,2	7,2			
3.	Działkowice	12174	68	0	68	0,4	2,7	184	41	3408	1094	1805	4,0	4,0			
4.	Grodzisk	10563	94	110	94	1,2	2,5	76	25	1340	156	6666	17,8	17,8			
5.	Mielnik	24627	617	0	523	1,4	24,7	378	111	15182	156	6666	3,9	3,9			
6.	Milejczyce	14473	108	0	108	0,7	6,5	163	39	3197	30	363	9,9	9,9			
7.	Nurzec Stacja	13269	681	0	643	1,7	18,2	386	136	9427	1076	13746	10,9	10,9			
8.	Perlejewo	8169	84	0	84	0,4	3,3	203	130	5591	1743	3588	8,0	8,0			
9.	Siemiatycze	27898	278	3476	278	0,7	4,8	393	268	10326	1863	6596	6,8	6,8			
	siemiatycki	235363	4618	4546	4349	1,0	10,5	4505	1795	100393	5975	60209	10,9				
1.	Dąbrowa Blaf.	53871	1885	1379	1362	1,4	13,2	995	407	27821	5158	13521	9,7	9,7			
2.	Jarńów	18757	618	862	596	1,5	15,7	403	164	18720	5298	8046	10,6	10,6			
3.	Korycin	16412	573	305	297	1,3	9,7	221	61	5880	88	2717	7,2	7,2			
4.	Krynki	14464	420	2323	420	2,0	15,1	205	40	5757	7	1888	7,4	7,4			
5.	Kuznica	12254	187	0	187	0,8	8,3	237	91	8791	335	4505	10,5	10,5			
6.	Nowy Dwór	15138	223	1450	223	2,1	7,2	106	8	3754	2067	2200	3,4	3,4			
7.	Sidra	109436	3217	1619	2781	1,2	11,5	2396	759	58153	451	24343	9,9	9,9			
8.	Sokołka	22032	532	310	532	1,3	8,3	420	112	5155	667	3327	6,5	6,5			
9.	Suchoń	25668	860	1244	769	2,0	27,5	393	236	8826	120	4366	14,0	14,0			
10.	Szudziałowo	310063	9207	9492	7859	1,3	12,6	5910	2026	152762	14442	68451	9,5	9,5			
1.	Bakalarzewo	17957	1168	0	552	1,8	18,5	374	132	5799	0	2301	10,5	10,5			
2.	Filipów	14971	611	2735	435	1,3	10,7	334	134	7114	107	3091	8,2	8,2			
3.	Jeleniewo	14089	396	0	254	1,3	8,2	189	56	9178	47	3406	6,1	6,1			

SPRAWOZDANIE ZA 2022 ROK – WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

L.P.	GMINA	KSIĘGOZBIÓR				ZAKUP KSIĄZEK			CZYTELNICY ogółem	na zwęznatrz wszystkie typy dokumentów	na miejscu wszystkie typy dokumentów	Odwiedzi- ny w bibliotece	Zasięg
		Ogółem	Przybyło	Ubyło	ogółem	na 1 czytel.	na 100 miesz.	do lat 15					
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Przeroshi	22075	317	280	317	1,4	11,4	232	93	3486	20	1223	8,3
5.	Raczki	30281	1657	0	1657	2,7	29,0	604	210	15698	0	5483	10,6
6.	Rutka Tartak	11469	222	0	219	0,8	9,8	268	146	1474	4	2140	12,0
7.	Suwalski (Kizywe)	30791	1142	1146	1041	1,8	13,1	592	257	7043	369	3648	7,4
8.	Szypilski	31157	644	0	641	1,4	16,5	465	369	5760	351	9741	12,0
9.	Wizajny	13811	570	0	475	1,0	23,5	467	176	8203	2698	9124	23,1
	suwalski	186601	6727	4161	5591	1,6	16,1	3465	1573	63755	3596	40757	10,0
1.	Wysokie Maz. m.	36288	966	560	959	1,4	10,6	696	240	13700	20	5571	7,7
2.	Ciechanowic	28956	475	0	475	0,5	5,9	922	364	10348	746	6277	11,4
3.	Cyzew	26609	557	157	464	0,9	7,6	513	287	11616	5	5957	8,4
4.	Klukowo	24786	717	776	404	1,1	10,1	381	141	3964	0	2313	9,5
5.	Kobylin-Bozimy	16425	437	0	437	2,2	14,7	203	47	4111	142	1226	6,8
6.	Kulesze Koscielne	14580	423	181	422	3,9	14,3	108	34	3922	118	1265	3,7
7.	Nowe Plekury	6270	139	0	99	0,8	2,8	132	47	1668	54	2570	3,7
8.	Sokolny	13403	280	0	280	1,0	5,3	293	102	6541	1963	2587	5,5
9.	Szepterowo	21875	391	237	391	2,5	6,0	157	20	3268	0	936	2,4
10.	Wys. Maz. (Jablunka K.)	2292	311	0	237	0,0	4,3	166	84	4070	0	2963	3,0
	wysokomazowiecki	191424	4696	1911	4168	1,2	7,7	3571	1366	63208	3048	31665	6,6
1.	Zambrow m.	68580	1848	276	1724	0,9	8,2	1903	649	37604	8662	14881	9,0
2.	Kozaki Koscielne	12620	153	113	153	1,6	7,1	93	19	1207	66	530	4,3
3.	Rurik-Kossaki	18068	818	0	817	4,7	15,9	175	42	5245	0	1980	3,4
4.	Szumowo	22599	617	62	608	3,2	13,3	169	82	3660	145	1547	4,1
5.	Zambrow (Osowiec)	5289	262	4643	217	1,6	2,5	136	110	1626	51	1130	1,6
	zambrowski	127156	3698	5084	3519	1,4	8,4	2496	902	49342	8924	20078	6,0
	ogól.pow.ziarnskie	3253785	87912	79359	76402	1,1	10,6	67755	26189	1434855	110738	811569	9,4
	OGÓŁEM	4804118	153049	117584	115498	0,9	10,1	126358	40405	2660410	191250	1366295	11,0
	TEREN	3566569	99887	87145	83977	1,0	9,8	84765	30569	1827716	120786	983774	9,9

SPRAWOZDANIE ZA I PÓŁROCZE 2023 ROKU – KSIĄŻNICA PODLASKA

Lp.	NAZWA	Czytelnicy		Wypożyczenia					Udostępnianie			prezencyjne		
		ogółem	do lat 15	ogółem książek	literatury pięknej dzielecej	zbiorów specjalnych	odwiedziny w wypożyczalni	odwiedziny w czytelni	udostępniony księgozbiór	udostępnione czasopisma bieżące	2023	2023	2023	2023
1.	Filia Biblioteczna nr 1	1549	526	18386	6213	369	8087	81	23	8				
2.	Filia Biblioteczna nr 2	1453	267	19984	4301	482	7816	32	3	40				
3.	Filia Biblioteczna nr 3	1764	463	25185	6325	373	9209	145	17	175				
4.	Filia Biblioteczna nr 4	2624	898	30562	10244	1725	13283	454	105	77				
5.	Filia Biblioteczna nr 5	1589	456	20754	6099	283	8279	197	75	26				
6.	Filia Biblioteczna nr 6	1764	464	23159	844	372	8879	2	39	0				
7.	Filia Biblioteczna nr 7	2706	893	37927	13029	583	14637	234	5	340				
8.	Filia Biblioteczna nr 8	2606	718	34708	9379	589	13403	769	574	83				
9.	Filia Biblioteczna nr 9	2643	712	38404	9133	433	14357	184	132	72				
10.	Filia Biblioteczna nr 10	877	367	13026	8216	54	4562	2	895	102				
11.	Filia Biblioteczna nr 11	318	193	3546	1811	0	2996	2013	503	422				
12.	Filia Biblioteczna nr 12	609	271	4351	1499	0	1638	249	42	230				
13.	Filia Biblioteczna nr 13	1472	264	22208	4124	263	7645	73	41	94				
14.	Filia Biblioteczna nr 14	46	0	158	37	0	165	163	134	30				
15.	Filia Biblioteczna nr 15	2334	1048	29889	23148	2578	10711	52	195	59				
16.	Filia Biblioteczna nr 17	944	250	15167	4473	167	5835	7	71	223				
RAZEM FILIE		25298	7790	337414	108815	8271	131502	4657	2854	1981				
BIBLIOTEKA GŁÓWNA		8876	201	93351	0	5758	45631	14615	14764	10444				
OGÓŁEM KSIĄŻNICA		34174	7991	430765	108815	14029	177133	19272	17618	12425				

SPRAWOZDANIE ZA I PÓŁROCZE 2023 ROKU – BIBLIOTEKI WOJ. PODLASKIEGO

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICY		WYPOŻYCZENIA			UDOSTĘPNIANIE PREZENCYJNE					udostępnioma czasopiśmie
		ogółem	do lat 15	odwiedziny	ogółem książek	literatury pięknej dziecięcej	korzystających z Internetu	udostępniomych księgozbiór	udzielone informacje	10	11	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
I.	GRODZKIE											
1.	BIAŁYSTOK	34174	7991	177133	430765	108815	19272	2478	13942	11333	12425	
2.	ŁOMŻA	6036	1547	28552	100388	30564	1854	1064	424	1421	1679	
3.	SUWAŁKI	7733	2003	40812	110227	28257	6228	1686	625	1138	5570	
	ogółem	47943	11541	246497	641380	167636	27364	5228	14991	13892	19674	
II.	ZIEMSKIE											
1.	Augustów m.	2898	958	15672	32347	10718	3055	407	169	4065	1253	
2.	Augustów (Zamkowo)	752	439	8262	12856	7658	1003	399	121	523	394	
3.	Barwałd Koscielny	404	240	2147	5157	2105	1822	141	880	123	2394	
4.	Lipsk	159	18	970	2872	462	56	5	4	174	154	
5.	Nowińska	264	132	1231	2091	821	128	67	1	119	76	
6.	Paska	172	46	747	1536	463	366	137	5	130	6	
7.	Sztablin	346	149	2490	6191	1964	488	352	16	106	108	
	augustowski	4985	1982	31519	63050	24211	6978	1508	1196	5240	4332	
1.	Choroszcz	460	130	1431	3949	821	35	0	32	363	129	
2.	Czarna Biał.	987	363	4901	16648	5768	64	80	161	25	35	
3.	Dobryńsk	193	19	701	2898	523	0	0	0	0	0	
4.	Grzeczk	385	166	1725	5302	1433	1054	72	12	9	272	
5.	Juchnowiec	1447	541	7091	19722	8415	20	9	0	929	0	
6.	Łapy	2348	761	13783	22517	7739	5913	2478	1427	4037	4793	
7.	Michałow	532	101	1298	4963	696	155	50	20	58	168	
8.	Poswietne	304	104	1558	4310	1059	1690	127	43	232	205	
9.	Suwałki	1777	697	10218	21766	7316	1181	99	829	617	342	
10.	Suraż	180	76	1115	2627	794	481	197	100	172	463	
11.	Turośl Koscielna	371	165	1361	3294	1578	117	10	0	16	21	
12.	Tykoćcin	334	97	5975	20970	4560	829	679	0	1763	0	
13.	Wasilków	1561	719	6819	18058	7515	386	147	0	101	288	
14.	Zabłudów	550	174	3164	8962	1650	1493	360	1548	180	57	
15.	Zawady	233	112	2319	3024	1172	939	570	171	184	35	
	białostocki	11602	4245	63459	159010	51049	14257	4199	4962	8686	6613	
1.	Bieisk Podlaski - m.	2281	867	14093	33461	9295	2848	1353	412	732	1737	
2.	Bieisk P.(Augustów)	405	472	5755	6470	4562	1125	0	328	91	199	
3.	Bocki	435	193	2112	9989	4566	963	321	19	1572	1740	
4.	Bratńsk - m.	419	110	2202	6929	1539	355	97	174	195	194	
5.	Bratńsk - gm.	107	82	611	1278	1013	56	0	89	71	0	

SPRAWOZDANIE ZA I PÓŁROCZE 2023 ROKU – BIBLIOTEKI WOJ. PODLASKIEGO

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICY		WYPOŻYCZENIA			UDOSTĘPNIANIE PRZECYJNE				
		ogółem	do lat 15	odwiedziny	ogółem książek	literatury pięknej dziedziel	odwiedziny w czytelni	korzystających z Internetu	udostępnionych księgozbiór	udzielone informacje	udostępnione czasopisma
1.	Orla	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
7.	Rudka	192	86	692	1268	409	804	469	224	64	143
8.	Wysoki	171	105	1157	2045	963	655	56	40	32	15
	bielski	4350	1955	30068	64074	23864	10054	2882	137	186	4152
1.	Grajewo - m.	480	4922	24165	11798	1074	233	354	354	1227	104
2.	Grajewo (Rudka)	275	130	1764	4480	1836	1204	1525	204	180	328
3.	Raczków	152	55	582	1324	477	94	84	0	4	23
4.	Rajgród	305	143	1969	4820	1468	580	207	95	305	150
5.	Szczuczyn	392	126	1654	4101	1201	2981	74	3977	10446	2714
6.	Wąsosz	187	90	1157	1928	798	760	714	28	300	148
	grajewski	2607	1024	12048	40818	17578	6693	2837	4658	12462	3467
1.	Hajnówka m.	2338	762	14440	37769	13288	4408	331	0	422	384
2.	Białowieża	131	21	588	1448	85	1	0	2	108	0
3.	Czeremcha	331	31	1001	4771	761	313	35	36	107	195
4.	Czyżew	83	73	433	1514	486	181	33	40	38	159
5.	Dubicze Cerkiew.	126	24	551	1158	474	400	43	103	43	10
6.	Kleszczele	328	137	2364	5139	2065	173	1	162	163	16
7.	Hajnówka (Dubiny)	108	36	482	1343	419	42	5	0	0	12
8.	Narew	306	104	1996	4318	570	1554	26	3	36	1200
9.	Narewka	278	59	1443	2157	501	0	0	0	0	0
	hajnowski	3969	1187	23298	59617	18649	7072	474	428	917	1976
1.	Kolno - m.	896	429	3375	8502	3375	200	11	135	50	273
2.	Grabowo	144	92	548	1410	990	38	23	23	12	0
3.	Kolno (Czerwone)	440	228	2788	6511	3636	5052	926	366	1349	1559
4.	Maly Płock	396	181	1659	3102	1098	2242	71	200	73	1964
5.	Stawiski	138	39	581	1876	374	5	0	6	6	0
6.	Turośń	456	4208	6346	15946	3584	889	346	14	132	162
	kolniewski	2469	1205	13059	27747	12996	8426	1377	733	1621	3958
1.	Jedwabne	142	59	398	1481	668	0	0	10	0	0
2.	Lomża (Podgórze)	1020	411	3653	13250	4390	3649	236	293	433	257
3.	Miastkowo	228	95	2178	2601	981	695	484	28	329	199
4.	Nowogród	591	221	2563	6214	2681	390	0	0	13	0
5.	Pajpnica	617	347	5959	9071	6302	173	93	109	147	0
6.	Przytyki	64	27	271	624	79	0	0	0	0	0
7.	Sniadowo	762	529	4293	14799	9079	667	95	32	376	438

SPRAWOZDANIE ZA I PÓŁROCZE 2023 ROKU – BIBLIOTEKI WOJ. PODLASKIEGO

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICY		WYPOŻYCZENIA			UDOSTĘPNIANIE PRZEZYCZYNE				
		ogółem	do lat 15	odwiedziny	ogółem książek	literatury pięknej	g dzięciel	odwiedziny w czytelni	korzystających z Internetu	udostępniony księgozbiór	udzielone informacje
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
8.	Wizna	283	54	543	1166	559	10	7	10	65	0
9.	Zbojna	335	164	2287	4481	1457	1006	284	18	148	231
	Łomżyński	4042	1907	22145	53687	26176	6790	1199	500	1511	1125
1.	Goniadz	95	16	364	1399	235	233	14	61	48	418
2.	Jasionówka	142	70	774	2270	87	82	74	96	161	0
3.	Jasnyły	239	79	1973	5261	1835	396	231	51	91	429
4.	Kryszyn	376	133	1370	4024	1861	499	270	170	170	15
5.	Krypro	562	234	4467	10448	5580	35	27	0	42	0
6.	Morki	1172	498	8336	16184	4846	919	692	34	889	444
7.	Tizolewnie	220	96	3290	3263	1576	1341	169	1078	439	276
	montecki	2806	1126	20574	42849	16835	3510	1477	1490	1840	1582
1.	Sejny m.	513	131	2277	7567	1205	48	42	0	47	190
2.	Giby	65	38	458	714	243	11	0	0	71	0
3.	Krasnopol	241	64	1091	2400	357	46	20	59	33	36
4.	Puńsk	130	22	513	1629	124	109	0	170	6	52
5.	Sejny gm (Bezzniki)	112	62	439	1113	428	0	0	3	0	0
	sejneński	1081	317	4778	13423	2357	214	62	232	97	278
1.	Siemiatycze m.	2167	752	9084	21355	8382	2426	64	160	1099	902
2.	Drohiczyn	291	122	1463	5199	2036	310	158	21	187	326
3.	Grodzisk	101	16	746	1668	566	563	218	67	574	282
4.	Grodzisk	54	18	206	533	88	5	0	10	2	2
5.	Mielnik	323	104	3242	7564	2085	281	204	19	205	56
6.	Miejsczyce	72	25	232	1232	215	0	0	0	0	0
7.	Nurzec Stacja	316	104	2965	5050	1298	3195	1400	14	1360	553
8.	Perlejewo	148	100	1108	3021	1482	1172	613	329	144	185
9.	Siemiatycze gm.	295	163	3080	3947	2740	1087	578	552	950	636
	siemiatycki	3767	1404	22126	49569	18872	9039	3235	1172	4501	2942
1.	Dąbrowa Biał.	751	293	4241	11886	3292	2334	242	377	352	4208
2.	Janów	333	141	3103	9756	3984	782	67	1638	95	777
3.	Konycin	178	46	1282	3180	851	196	37	0	9	159
4.	Krynki	164	27	792	3204	460	86	0	0	5	0
5.	Kadzińca	437	177	1685	4630	635	149	17	124	149	168
6.	Nowy Dwór	204	88	1548	3970	2220	456	182	46	73	113
7.	Sidra	70	4	655	2182	285	70	22	545	12	1544
8.	Sokółka	2020	621	11276	30330	8388	295	89	76	85	203

SPRAWOZDANIE ZA I PÓŁROCZE 2023 ROKU – BIBLIOTEKI WOJ. PODLASKIEGO

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICY		WYPOŻYCZENIA				UDOSTĘPNIANIE PREZENCYJNE					udostępnione czasopisma
		ogółem	do lat 15	odwiedziny	ogółem książek	literatury pięknej/dziecięcej	odwiedziny w czytelni	korzystających z Internetu	udostępniony księgozbiór	udzielone informacje	10	11	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
9.	Suchowola	291	74	913	2542	647	209	63	281	54	98		
10.	Szudziałowo	315	198	1418	4001	2041	8	8	0	41	9	0	
	sokółski	4763	1609	26913	75681	22773	5060	697	2605	843	7270	0	
1.	Bakalarzewo	251	81	1336	3544	1096	266	96	0	266	210	0	
2.	Filipów	262	93	954	3508	649	277	98	26	140	0	0	
3.	Jeleniewo	79	20	954	2169	743	24	8	28	11	0	0	
4.	Przeroshi	245	112	713	1960	609	115	0	16	68	0	0	
5.	Raczkli	511	178	2361	7771	2423	0	0	0	0	0	0	
6.	Rutka Tarnek	227	151	559	2480	1739	1631	0	0	346	4	4	
7.	Suwarki (kzyswe)	622	281	1637	3749	1735	223	29	142	112	88	88	
8.	Szypłiszki	385	313	3250	3074	2079	3058	0	190	42	0	0	
9.	Wizajny	386	133	2064	4097	1074	1248	820	931	675	157	157	
	suwalski	2968	1362	13828	32372	12137	6842	1051	1333	1604	249	0	
1.	Wysokie Maz - m.	590	238	2664	7978	1996	97	5	10	46	261	261	
2.	Ciechanowiec	541	235	3680	5997	2560	267	184	3	178	263	263	
3.	Czyżew	391	224	2439	5201	2456	6	6	2	6	346	346	
4.	Kukowo	293	117	1169	2370	789	0	0	0	0	0	0	
5.	Kobylin Borzymy	137	39	704	2269	312	36	26	15	36	54	54	
6.	Kulesze Kościelne	93	29	551	2158	732	49	40	0	69	34	34	
7.	Nowe Pietulity	111	48	606	1076	491	339	4	43	163	0	0	
8.	Sokoły	216	78	1063	3211	937	1978	1446	92	866	536	536	
9.	Szeplielowo	704	26	223	827	90	0	0	0	0	0	0	
10.	Wys.Maz.gm.(dablonka k.)	182	96	1691	2259	1878	1691	0	0	0	0	0	
	wysokomazowiecki	2658	1130	14790	33286	12241	4463	1668	205	1364	1494	0	
1.	Zambrów m	1441	503	6414	18969	5617	1937	759	1355	1065	3387	3387	
2.	Kobaki Kościelne	83	31	266	526	127	9	1	1	2	8	8	
3.	Rutki	705	35	1014	3526	1396	20	7	12	20	30	30	
4.	Szurmowo	149	68	845	1618	441	19	0	22	7	49	49	
5.	Zambrów (Osowiec)	141	113	703	981	652	0	0	0	0	0	0	
	zambrowski	1919	750	9242	25620	8233	1985	766	1390	1088	3468	3468	
	OGÓLEM	101929	32744	554344	1382183	435607	118677	28660	37318	58609	62780	62780	